

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVljen 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
570

Subotica, 7. ožujka 2014. Cijena 50 dinara

12. REDOVITA
SKUPŠTINA DSHV-A

UGROŽEN TORANJ
FRANJEVAČKE CRKVE

PROŠLA SU PRELA
BALOVI, MAČKARE...

KOLOKVIJI O DEMOGRAFIJI
I OBIČAJIMA

INTERVJU
RADOJKA NIKOLIĆ

Salon knjiga
**Nakladništvo
vojvođanskih
Hrvata**

OGLAŠAVANJE ZAHTIJEVA VRIJEME I NOVAC

NE EKSPERIMENTIRAJTE!

RJEŠENJE JE

VOJVODANSKA
Svaštara

www.svastara.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3.000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

**KOMPLETNO PROLJETNO
ČIŠĆENJE RAČUNALA**

Samo 790 dinara

UKLANJANJE VIRUSA

**OPTIMIZACIJA
OPERATIVNOG SUSTAVA**

ČIŠĆENJE RAČUNALA

Pripremite svoje računalo za proljeće!

Akcija traje tijekom ožujka i travnja!

Detalji na sajtu: www.tippnet.rs

 TIPPNET
INTERNET

Posjetite naš servis:
Karađorđev put 2, Subotica
024/555-765

Јавно комунално предузеће „Суботицагаз“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéllalat • Szabadka
Јавно комунално подuzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

Novi Vinodolski

Ružica Vinodola

Jedrenje oko Krka

Vinodolsko zaleđe

Dobrodošli u Novi Vinodolski

Kada pomislite na Novi Vinodolski, upitate li se prvo kako je uopće nastao naziv ovog magičnog turističkog mjesta na obali Kvarnerskog zaljeva? Zatim, po čemu se ovo mjesto razlikuje od drugih lijepih gradića diljem hrvatske obale? I na kraju – zašto biste jednom zbilja trebali obići ovaj kraj? Neke od odgovora možete pronaći u tekstu koji slijedi...

Piše: Marjan Antić
urednik web-sajta

Mogli smo pričati interesantne priče o bilo kojem hrvatskom ribarskom gradiću, ali samo je jedan u kojem je rođen Ivan Mažuranić, prvi hrvatski pučki ban, poznati pjesnik, autor čuvene poeme »Smrt Smail-age Čengića«. Naziv grada prati zanimljiva priča, naime Vinodol predstavlja sinonim za »dolinu vina«, jer je ovaj kraj od starina čuven po vinogorjima i vrhunskim vinovim lozama. Nakon turobnih srednjovjekovnih godina, te stradanja od kuge, Mlečana, Turaka i drugih osvajača, mještani su riješili promijeniti lokacije svojih kuća bliže moru, te je tako nastao Novigrad, koji je vremenom dobio kraticu Novi uz ime doline u kojoj stoji i dan-danas. Kulturno naslijeđe predstavljaju frankopanski kaštel s kulom, stolna crkva, crkvice sv. Trojstva i sv. Marina na istoimenom otočiću, kuća braće Mažuranića, jezgra starog dijela kao i sačuvan autentičan folklor ovoga grada. Vinodolski zakonik iz 1288. godine, značajni pravni dokument, svojevrsni je spomenik hrvatskog običajnog prava. Svakako da je najznačajnije spomenuti Ružicu Vinodola, svetkovinu koja se odigrava početkom svakoga svibnja, te koja predstavlja tradicionalne običaje Vinodolaca za vrijeme berbe grožđa. Tada se bira najljepša i najmarljivija djevojka »Ružica«, koju ovjenčanu vinovom lozom stavljaju na čelo vesele povorke, te uz svirku i pjesmu prate do središta grada.

Novi Vinodolski je poznat po veoma ugodnoj klimi i zaštićenosti od udara vjetrova s otvorenog mora predivnim otokom Krk, gdje je inače poznati raj za ljubitelje jedrenja i natjecanja u popularnim regatama. Sigurni smo kako svaki pravi ljubitelj plavoga Jadrana, nemirnih valova i vjetrova u kosi pomiješanog sa slanim morskim kapljicama i krikom galeba, neće odoljeti takovom morskom izazovu. Vožnja biciklom uređenim stazama i šetnicama vinodolskog zaleđa, uz bajkovite pejzaže koji slove za jedne od najljepših na Jadranu, ostat će vam među najljepšim uspomnama. Izvrsna hotelijerska i ugostiteljska ponuda prezentira ovaj kraj kao vrhunski izbor svakom pasioniranom turistu. Ovdje su često boravili mnogi slavni umjetnici, sportaši, pa se tako nemojte iznenaditi ako susretnete recimo Zdravka Čolića kako džogira pokraj vas dok šćete vašim omiljenim krugom.

Zato znajte da ste uvijek **dobrodošli u Novi**, kao i na naš web-sajt sa istim imenom: **www.dobrodosli.net**

AKTUALNO

Održana sjednica HNV-a

Usvojeni završni računi 6

TEMA

Vojvođanska tužbalica

Pucamo po šavovima 10

INTERVJU

Radojka Nikolić, ekonomska analitičarka

Politički populizam umjesto gospodarskih reformi 12-13

SUBOTICA

Njegovanje tradicijskog običaja u DSHV-u

Deb'o četvrtak 19

DOPISNICI

Prela, balovi, mačkare, tute 22-27

KULTURA

Znanstveni kolokvij iz tradicijske baštine bunjevačkih Hrvata

Porod, običaji vezani uz njega i vjerovanja 33

SPORT

Ivan Janković, svestrani sportaš iz Sombora

Niti jedan dan bez treninga 49

Poslije izbora

Republičko izborno povjerenstvo proglašava danas (srijeda) zbirnu izbornu listu za parlamentarne izbore, na kojoj će se nalaziti 19 stranaka, koalicija i skupina građana. Pod rednim brojem 1 na zbornom izbornom listiću nalazit će se koalicija okupljena oko SNS-a, druga je koalicija SPS-PUPS-JS, treća je DSS, LDP je četvrti, SVM peti, SRS šesta, a URS sedmi. Pod rednim brojem osam bit će lista »S Demokratskom strankom za demokratsku Srbiju«, deveta će biti lista Dveri, a deseta lista SDA-Sandžak. Koalijska lista oko Nove demokratske stranke Borisa Tadića zauzima 11. mjesto, a na 12. će biti lista »Treća Srbija«. Pod rednim brojem 13. nalazit će se »Crnogorska partija - Josip Broz«, a pod brojem 14. »Lista nacionalnih zajednica: BDZ-MPSZ- DZH-MRM-MEP - Emir Elfić«. Pod rednim brojem 15. bit će lista »Dosta je bilo - Saša Radulović«, na 16. mjestu će biti »Koalicija građana svih naroda i narodnosti (RDS - SDS)«, na 17. »Patriotski front - Dr Borislav Pelević«, na 18. »Ruska stranka - Slobodan Nikolić«, a lista »Partije za demokratsko djelovanje - Riza Halimi« nalazit će se na posljednjem, 19. mjestu.

Od 19 stranaka i koalicija četiri su nacionalno-manjinske stranke i jedna koalicija nacionalnih zajednica koje samostalno izlaze na izbore, DSHV izlazi na izbore u okviru liste oko Demokratske stranke, DZH na listi nacionalnih zajednica, a Hrvatska nezavisna lista je odustala od sudjelovanja na izborima.

Prema rezultatima predizbornih anketa, za koaliciju oko SNS-a bi glasovalo oko 45 posto glasača, za koaliciju oko SPS-a 13 posto, a na trećem mjestu je DS s oko 11 posto glasova. DSS i NDS se kreću oko 7 posto, LDP je najbliži cenzusu od 5 posto, a ispod cenzusa su desetak dana prije izbora URS, Dveri i SRS, dok se ostale stranke i koalicije niti ne spominju.

Dakle, sljedeće nedjelje, 16. ožujka, izlazimo na izbore, a poslije izbora što?

Ministar financija u ostavci Lazar Krstić poručio je s Biznis foruma na Kopaoniku da nastupajući izbori pružaju posljednju, ali realnu šansu za ostvarenje ekonomskog oporavka Srbije. Posljednja je šansa da odgovorno raskrstimo s prošlošću, rekao je Krstić, a među uvjetima za ostvarenje tih ciljeva naveo je radikalnu dekolektivizaciju odgovornosti, jer, kaže »ne može država biti kriva za sve«.

A glavna pregovaračica Srbije s EU Tanja Mišćević izjavila je kako sljedeća Vlada mora što prije usvojiti zakone koji su već pripremljeni, a to su zakoni o radu, stečaju i privatizaciji, ali i veliki broj podzakonskih akata. Drugim riječima, nakon kratke kampanje i izbora na kojima se zna tko je miss, ali se ne zna tko su prva i druga pratilja, očekuje nas ono što se ne može izbjeći – teške reforme.

J. D.

ODRŽANA SJEDNICA HNV-A

Usvojeni završni računi

Završni račun Hrvatskog nacionalnog vijeća, kao i izvješća o poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU »Hrvatska riječ« u prošloj godini bili su teme 70. po redu sjednice HNV-a, održane prošle srijede u Subotici. Na sjednici je bilo nazočno 17 od 29 vijećnika. Svi prijedlozi odluka vezani uz poslovanje ovih profesionalnih institucija i ustanova Hrvata u Srbiji usvojeni su jednoglasno ili velikom većinom glasova, bez rasprave, uz tek nekoliko pitanja vijećnika.

MANJAK DOTACIJA

Vijećnici su usvojili završni račun HNV-a. Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić* je ukazao kako račun pokazuje da je to tijelo manjinske samoprave u prošloj godini uskraćeno za oko 600.000 dinara od Republike i lokalne samouprave u Subotici. Takav proračunski manjak stvara komplikacije u svakodnevnom radu i poslovanju Vijeća, ali i udruga

kulture koje temeljem lanjskog natječaja HNV-a računaju na ta sredstva.

»To je rezultiralo određenim manjkom i iz toga razloga nismo ispunili pojedine obveze, prije svega spram kulturnih udruga, prema natječaju od prošle godine. Dio tih obveza smo ispunili od prve dotacije u siječnju, no još uvijek ih ne možemo sve ispu-

niti. Nadam se da ćemo tijekom ožujka uspjeti ispuniti sve obveze iz prošle godine«, kazao je *Sarić Lukendić*.

»Ovakvih umanjjenja je bilo i ranije, ali je do zaključenja računa sve bilo nadoknađeno. Ovoga puta to nije bio slučaj i zapravo sada imamo efektivno umanjjenje

dotacija Republike spram nacionalnih vijeća«, dodao je on.

POSLOVANJE ZKVH-A I HR

Vijećnici su dali pozitivno mišljenje na završni račun i izvješće o financijskom poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u 2013. godini. Ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* je

ga i od osnivača, kao i brojnih pojedinaca«, kazao je on.

Jednoglasno je usvojeno i izvješće o poslovanju NIU »Hrvatska riječ«. Ravnatelj ove ustanove *Ivan Karan* naveo je kako je u cilju boljeg pokrivanja događanja u hrvatskoj zajednici u prošloj godini uposlano dvoje novinara s profesionalnim iskustvom koji pokrivaju Sombor i okolicu, odnosno Srijem. Istaknuo je i kako se, po uzoru na iskustva Hrvata u Mađarskoj i Austriji, čitanost tjednika nastoji povećati putem projekata. U tom smislu, *Karan* je podsjetio na akciju dijeljenja besplatnih primjeraka mjesečnika »Hrcko« i »Kužiš«, čime je obuhvaćeno blizu tisuću djece i mladih.

Ravnatelj NIU »Hrvatska riječ« *Ivan Karan* je na koncu informirao vijećnike kako se intenzivno radi na kompletiranju arhive svih dosadašnjih brojeva »Hrvatske riječi« dostupne na internetskim stranicama ovoga tjednika, kao i na uspostavljanju mogućnosti njezina pretraživanja.

D. B. P.

KONVENCIJA DS-A U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Predstoji borba za radnička prava

U okviru predizborne kampanje, u dvorani Skupštine općine Srijemska Mitrovica u nedjelju, 2. ožujka održana je konvencija Demokratske stranke. Na konvenciji su bili nazočni predsjednik stranke *Dragan Đilas*, njegov zamjenik dr. *Bojan Pajtić*, kao i *Petar Kuntić*, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, a domaćin skupa je bio predsjednik Okružnog odbora DS-a za Srijem *Goran Ješić*. Osim velikog broja simpatizera DS-a,

skupu su nazočili i drugi visoki stranački dužnosnici, i tom su prilikom predstavljeni kandidati za republičke zastupnike iz Srijema. Lider DS-a *Dragan Đilas* rekao je Mitrovčanima kako se protivi smanjenju plaća i mirovina liječnicima i profesorima i istaknuo da DS ima kvalitetan kadar, čime se stranka diči. U ime koalicijskih partnera Mitrovčanima se obratio i *Petar Kuntić*: »Četvrti put u osam godina idemo na izbore skupa s DS-om u koaliciji zato što smo vidjeli kako su jedino DS-u i

koaliciji oko te opcije, kako danas tako i u prošlosti, djela važnija od riječi. Zakon o slobodama nacionalnih manjina donesen je 2002. godine, a onda smo čekali čitavu vječnost do onog momenta kada DS nije uzeo stvar u svoje ruke i kada je tadašnji ministar donio Zakon o pravima nacionalnih manjina i nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, koji je udario temelje manjinske samouprave i tim smo zakonom osvijetlili obraz pred Europskom unijom, što je najbolje što je ova država

mogla uraditi za manjinske zajednice.« *Kuntić* se obratio i radnicima te je rekao kako u parlamentu Srbije predstoji velika borba za radnička prava pri donošenju novog Zakona o radu. Naglasio je kako se u vrijeme kad je DS bio na vlasti dogodilo gospodarsko čudo u Indiji, Staroj Pazovi, Šimanovcima, a da se u Subotici danas može dobiti posao a da ti ne treba veza, te da su ta djela manjince opredijelila za demokratsku opciju.

S. Darabašić

SASTANAK GRADONAČELNIKA JENŐ MAGLAIJA S PREDSTAVNICIMA NACIONALNIH VIJEĆA

Grad podupire vijeća

Na inicijativu gradonačelnika Subotice *Jenő Maglaija* u Gradskoj kući je u petak, 28. veljače, održan sastanak s predstavnicima nacionalnih vijeća hrvatske, mađarske i bunjevačke nacionalne zajednice čija je tema bila implementacija zakonskih propisa koji se odnose na prava nacionalnih zajednica i uspostavljanje učinkovitije suradnje između lokalne samouprave i nacionalnih vijeća sa sjedištem u Subotici. Gradonačelnik Maglai je iznio da već od 1. ožujka lokalna samouprava počinje s financiranjem troškova prijevoza školskim autobusima za djecu mađarske i hrvatske nacionalnosti koja pohađaju nastavu na svom materskom jeziku.

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća *Darko Sarić Lukendić* je kazao kako je Subotica po ko zna koji put pokazala da prednjači u praksi primjene manjinskih prava i da je jedan od rijetkih gradova koji izdvaja sredstva iz gradskog proračuna za financiranje aktivnosti nacionalnih vijeća. On je kazao da će HNV sredstva planirana za prijevoz učenika,

sada usmjeriti za dotacije prema kulturnim udrugama. Iznio je da su predstavnici HNV-a aktualizirali i pitanje definiranja kvota za raspodjelu sredstava po natje-

čajima Grada u području kulture, s prijedlogom da se prilikom raspisivanja natječaja definira koliko je sredstava opredjeljeno za svaku nacionalnu zajednicu. »To je potrebno zato što se kulturne udruge uvek javljaju s daleko većim zahtjevima nego što ima raspoloživih sredstava. Nacionalna vijeća onda, po zakonu, daju prijedlog raspodjele koji treba formirati u odnosu na koli-

činu sredstava koja je za svaku od nacionalnih zajednica na raspolaganju. Ukoliko se ne zna koliko je sredstava na raspolaganju to, svakako, otežava rad i povjeren-

stvu koje imenuje grad i svim nacionalnim vijećima«, kazao je *Darko Sarić Lukendić*.

Predsjednik Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine *Tamás Korhecz* kazao je da u protekle tri godine od strane lokalne samouprave nije bio poštovan Zakon o nacionalnim vijećima navodeći primjer da je u kulturne i obrazovne ustanove od posebnog značaja Grad

imenovao tijela rukovođenja bez prijedloga i ignorirajući sudjelovanje nacionalnih vijeća, kao i da nije ispunjena zakonska obveza da se akti ustanova kulture usklade sa zakonom i propiše način sudjelovanja vijeća imenovanjem jednog člana. Zakon nije poštovan niti kod raspodjele sredstava na natječajima, primjerice, u području javnog informiranja, prilikom čega su »naši prijedlozi grubo ignorirani od strane povjerenstava i gradonačelnika koji je odlučivao o tome. Dakle, ne radi se o tome da nije do kraja ispoštovan naš prijedlog, nego je sve rađeno potpuno suprotno od onoga kako zakon propisuje«, istaknuo je *Tamás Korhecz*.

Član Privremenog tijela upravljanja Bunjevačkog nacionalnog vijeća zadužen za suradnju s lokalnom samoupravom *Branko Pokornić* kazao je da se na sastanku razgovaralo i o zakonskom pravu da nacionalna vijeća predlažu članove u školske odbore, kao i u upravne i nadzorne odbore u ustanovama kulture koje su od posebnog značaja za nacionalna vijeća.

S. M.

»Hrvatske novine« u neravnopravnom položaju

Objavljen je i sedmi broj mjesečnika »Hrvatske novine« bez, kako se navodi u priopćenju Hrvatske nezavisne liste, potpore hrvatskih institucija. U isto vrijeme aktualna vlast u Subotici je pokazala kako nema isti odnos spram ovog mjesečnika i udruge Hrvatska nezavisna lista, kao spram tiskovina i udruga bunjevačke i mađarske nacionalne manjine, ističe u priopćenju predsjednik ove udruge *Zlatko Ifković*.

Ukoliko se ovakav odnos nastavi i u idućem razdoblju, kako dodaje, bit će prinuđeni obratiti se međunarodnim organizacijama za zaštitu manjinskih prava.

U priopćenju se također navodi kako će udruga Hrvatska nezavisna lista uskoro organizirati okrugli stol na temu »Hrvatska u Europskoj uniji i utjecaj na očuvanje identiteta Hrvata u Srbiji«.

DZH na izbornoj listi nacionalnih zajednica

Potpisnica koalicijskog sporazuma nacionalnih zajednica u Subotici – Demokratska zajednica Hrvata, predala je u petak, 28. veljače, Republičkoj izbornoj komisiji Izbornu listu nacionalnih zajednica: BDZ–MPSZ–DZH–MRM–MEP–*Emir Elfić*, za izbore za narodne zastupnike Narodne skupštine raspisane za 16. ožujka. Koalicija nacionalnih zajednica Bošnjaka, Hrvata i Mađara predala je listu s ukupno 11.461 ovjerenih potpisa i time potvrdila svoju odlučnost da i dalje ostane aktivna parlamentarna stranka u Republici Srbiji, stoji u priopćenju Demokratske zajednice Hrvata.

»Podrška i suradnja građana pruža nam mogućnost da i autentični predstavnici nacionalnih zajednica budu aktivni sudionici u rješavanju problematike vezane uz ostvarivanje ljudskih i manjinskih prava, te ostalih aktualnih problematika u političkom i društvenom životu građana Subotice, Vojvodine i Srbije«, navodi u priopćenju predsjednik DZH *Đorđe Čović*.

ODRŽANA 12. REDOVITA SKUPŠTINA DSHV-A

Prijatelji u dobru i u zlu

Petar Kuntić: za 23 godine od osnutka stranka preživjela sve izazove

Redovita 12. po redu sjednica skupštine Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini održana je prošlog petka, 28. veljače, u dvorani zgrade Nove općine, kojoj je od 259 pozvanih delegata prisustvovalo 223-oje njih iz podružnica Subotica, Sombor, Južno Podunavlje i Srijem, kao i iz novoosnovanih mjesnih organizacija: Zrenjanin, Odžaci i Prozivka.

KREIRANJE BUDUĆNOSTI

Ističući kako se stranačka skupština događa u zanimljivom i politički važnom trenutku, generalni konzul Hrvatskog konzulata u Subotici *Dragan Đurić* je, pozdravljajući skup, poželio predsjedniku DSHV *Petru Kuntiću* da na predstojećim parlamentarnim izborima uđe i u sljedeći saziv Skupštine Republike Srbije, jer je to, kako je kazao, »iznimno važno ne samo za vas nego i za DSHV, ali i za hrvatsku zajednicu«. Dodao je kako je »bez političkog izričaja teško biti sudionikom iznimno važnih procesa koji su danas na sceni u svijetu, napokon sudjelovati i kreirati budućnost i svoju i cijele zajednice u kojoj djelujete«.

Skup je pozdravio i član Predsjedništva Demokratske stranke *Oliver Dulić*, koji je

kazao kako dosadašnja suradnja dviju stranaka nije bila potaknuta političkim kalkulacijama nego civilizacijskim vrednotama i neophodnošću da se svakoj važnoj nacionalnoj zajednici pomogne da ima svog predstavnika u parlamentu. Dulić je čestitao na hrabrosti DSHV-u zbog odluke da na predstojećim izborima za koalicijskog partnera izabere DS jer, kako je kazao, »živimo u vremenu kada je jako teško biti član DS-a i svakako je veoma hrabro biti na listi DS-a«. »U situaciji kada ste mogli izabrati i druge koalicijske partnere, ljude koje danas ovaj režim mnogo više voli, mnogo više daje medijskog prostora, koje ne satanizira, ne urušava i ne uništava, vi ste izabrali DS. To je potvrda da se prijateljstvo gradi i u dobru i u zlu«, kazao je Oliver Dulić dodajući kako DSHV ne treba brinuti oko ishoda izbora, te da je siguran da će Petar Kuntić biti narodni zastupnik i da će DS ostvariti dobar rezultat. On je pozvao nazočne da zaokruživanjem broja 8 na izbornoj listi pomognu u ostvarivanju što je moguće boljeg rezultata.

ČETIRI OPCIJE

Predsjednik DSHV-a Petar Kuntić je ocijenio kako je kroz protekle 23 godine od osnutka,

stranka preživjela sve izazove, napade, raskole i jedna je od rijetkih političkih stranaka nacionalne manjine na srpskoj političkoj sceni koja ima status parlamentarne stranke. Nakon jednosatnog izvješća o radu stranke u protekle dvije godine, Kuntić je otvorio pitanje koje je i najviše zanimalo vijećnike, o odluci da se na predstojećim parlamentarnim izborima nastupi u koaliciji s DS-om. On je kazao kako je ta odluka donesena apsolutnom većinom 29. siječnja na izvanrednoj sjednici Predsjedništva i Vijeća DSHV-a, te upoznao članstvo s nekoliko opcija koje su također bile ponudene.

»Prva ponuda je bila preko koalicijskog partnera iz Subotice, Saveza vojvođanskih Mađara, čiji je predsjednik otvorio jedan 'kanal' prema Srpskoj naprednoj stranci čiji je predsjednik *Aleksandar Vučić* rekao kako nema problema da jedan član iz DSHV-a bude na njihovoj listi. Članovi Vijeća DSHV-a su ocijenili kako je rano za takve koalicije i o tome nisu niti raspravljali«, ispričao je Kuntić. On je dodao kako je na temelju suradnje u subotičkoj gradskoj Skupštini »drugi link« bio otvoren prema Socijalističkoj partiji Srbije, ali su vijećnici DSHV-a također ocijenili da je »još rano za suradnju s nekim novim SPS-om«. »Treća

opcija je bila suradnja s Novom demokratskom strankom *Borisa Tadića*. Naime, bivši predsjednik države osobno me je nazvao prije sjednice Glavnog odbora i ponudio da idemo s njima. I bila je četvrta opcija koja je, uz pomoć dr. Olivera Dulića, dogovorena u središnjici DS-a u Krunskoj u Beogradu, gdje smo bili nazočni *Pajtić, Đilas, prof. Mićunović* i ja, i gdje smo se dogovorili da jedno mjesto bude i za DSHV. Na GO stranke dvotrećinskom većinom je dogovoreno da se prati ova stara DS, a da se pitanje s Borisom Tadićem ostavi za neka druga vremena«, kazao je Kuntić i dodao kako je on, kao predstavnik DSHV-a, po redoslijedu na izbornoj listi pod brojem 25. U spomenutoj koaliciji »S Demokratskom strankom za demokratsku Srbiju«, koju predvodi DS, nalaze se i Nova stranka bivšeg premijera *Zorana Živkovića*, Bogata Srbija *Zaharija Trnavčevića* i Udruženi sindikati Srbije »Sloga«.

PREKRŠENI STRANAČKI AKTI?

U skupštinskoj raspravi je predsjednik subotičke podružnice DSHV-a *Martin Bačić* zatražio da se delegati izjasne o pitanju je li napravljen ispravan postupak kada je odlučeno ući

u vladajuću koaliciju u Subotici sa SNS-om, SPS-om i SVM-om. On je kazao kako se ta promjena koalicije dogodila u roku od 24 sata, te da nije bilo vremena da stranačka tijela raspravljaju o prijedlogu. Iznio je kako je osobno pristao da se bude na toj listi, jer je smatrao da DSHV ne treba ostati u oporbi. »Sada se postavlja pitanje možemo li mi i sa SNS-om i sa SPS-om, jer je očigledno da će SVM, to najavljuju otvoreno, biti sa SNS-om u vlasti. Osobno mislim kako možemo bez ikakvih problema surađivati i raditi, jer određena prava možemo izboriti za Hrvate samo ako se nalazimo u vlasti i ako možemo nešto dobiti za svoj narod«, kazao je Bačić, ali i dodao kako je zbog takve odluke naišao na salvu kritika od strane članstva. On je ocijenio kako se stranka nalazi u nekoj vrsti rizika, jer se ne zna kakav će rezultat DS ostvariti na parlamentarnim izborima, što bi DSHV moglo dovesti u financijske probleme. Bačić je podsjetio i kako je predsjednik Republike nedavno primio izaslanstvo Hrvata, te da je bio u Tavankutu i, kako je kazao, »nisam ja tamo čuo niti jednu lošu riječ od predsjednika Republike. Zato smatram da, dok je Nikolić predsjednik, mi ga moramo poštovati kao predsjednika Republike«.

Dopredsjednik DSHV-a, predsjednik somborske podružnice stranke i zastupnik u vojvođanskoj Skupštini *Mata Matarić* je istaknuo kako se osobno zalagao da DSHV ide na izbore samostalno, »da se prebrojimo, da vidimo našu snagu, da objedinimo tri hrvatske stranke«, te da se nakon toga sklapaju koalicije. Komentirajući odluku subotičke podružnice kazao je kako se ne može hitnost, po kojoj je donesena odluka, staviti ispred stranačkih akata. »Danas imamo Podružnicu Subotica u ovoj situaciji, a pitam se mogu li ja kao predsjednik Podružnice

dišnjice stranke da se zbog financijsko materijalnog stanja otpuste namještenici u tri ureda u podružnicama Srijem, Podunavlje i Sombor, iznoseći podatak kako DSHV ima na štednji oročenih 4,5 milijuna dinara od čega su 425.000 dinara godišnje kamate, iz čega se može financirati polovica rada svih ureda.

SA SNS-OM PRIJE ILI KASNIJE

Replicirajući na ovo izlaganje, Martin Bačić je objasnio kako DSHV u subotičkoj Skupštini nije mijenjao svoje vijećnike, te prema tome nije trebala nikakva suglasnost, kao i da kod naknadnog odobravanja od strane Predsjedništva i Vijeća nije bilo nikakvih problema da se odluka usvoji. Na Matarićev zahtjev da se ponovno aktiviraju uredi, Bačić je istaknuo kako u subotičkom uredu svi rade besplatno, te da ne vidi zašto se u Somboru ne mogu naći volonteri. On je dodao kako će novac na računu, ukoliko Petar Kuntić ne prođe na predstojećim izborima, biti dovoljan tek za desetak mjeseci funkcioniranja stranke.

Na Matarićevo izlaganje je replicirao i *Pere Horvacki*, rekavši kako niti jedan ured nije zatvoren već se pokušalo s drugačijim načinom organiziranja, te da

izbori ili izbori u nekoj lokalnoj samoupravi.

Pozdravljajući odluku da DSHV na predstojećim izborima nastupi u koaliciji s DS-om, delegat iz Bezdana *Gavro Jure* izričit je bio u stavu da koalicije sa »SNS-om i SPS-om ne dolaze u obzir. Sjetimo se devedestih godina kad smo čekali pred trgovinom za kilo šećera, pred veleposlanstvima čekali vize. To je narod sve zaboravio. Sa Srpskom naprednom strankom nikada, nikada. To su radikali samo su se prevrnuli«, kazao je Gavro Jure.

I predsjednik MO DSHV-a iz Vrdnika *Ivan Karačić* kazao je: »Mi iz Srijema se njega (Nikolića) i sad plašimo. Proći će to, normalno, jer provode se europski standardi raznorazni, i mi ćemo jednom doći kao i *Vesna Pusić*, kao i svi, ali eto mi se njega još malo plašimo.« No, Karačić je ipak kazao kako njemu osobno nisu radikali najveći problem. »SPS je moj najveći neprijatelj, SPS je devedestih bio ideolog sveg zla prema mom narodu, a radikali su bili izvršitelji. Čak su se oni sad, eto, malo i preobukli«, kazao je Karačić. On je podsjetio kako je DSHV ipak u vlasti s SPS-om deset godina.

Delegat s Palića, *Ivica Mamužić* smatra kako će DSHV prije ili kasnije morati surađivati sa SNS-om, te pozvao da se stranka okrene budućnosti. »Naši prijatelji, s kojima smo četiri godine bili u koaliciji, nisu bili u stanju osigurati nam udžbenike, zastupljenost u medijima. Gospodin prvi potpredsjednik Vučić je obećao Vesni Pusić da će biti besplatnih udžbenika. Možda je to nekome smiješno, ali trebamo vjerovati«, kazao je Mamužić. On je iznio i kritiku na rad stranke i palićkog odbora rekavši kako stranku u posljednje dvije-tri godine ne može prepoznati, »okuplja se tek šačica ljudi, svi su rastjerani, sve je zamrlo«.

Nakon skupštinske rasprave delegati su velikom većinom usvojili izvješća o radu, financijsko izvješće i izvješće nadzornog odbora.

S. Mamužić

DSHV U ŽEDNIKU

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini svoj će jedini i središnji predizborni skup održati u Starom Žedniku 10. ožujka u 17 sati.

Sombor sutra samostalno uraditi nešto o čemu ćemo poslije razmišljati je li bio dobar potez i tražiti potporu izaslanika o ispravnosti stava«, kazao je Matarić ocijenivši da se tako »svi stranački dokumenti maltene proglašavaju nevažecim«. On je kritizirao i odluku sre-

nitko ne brani predsjednicima podružnica da prikupe sredstva i nastave s radom ureda. U svojoj replici Kuntić je također objasnio kako se oročeni novac mora ostaviti na računu zbog neizbježnih troškova poput plaćanja revizije koja košta 2.000 eura, kao i za slučaj da se raspišu pokrajinski

VOJVOĐANSKA TUŽBALICA

Pucamo po šavovima

Počela je sezona Vojvodine, sezona autonomaštva i ritualnog podilaženja sujeti građana sjeverne pokrajine. Svi će iznositi podatke koji pokazuju loše stanje i nuditi sebe kao rješenje. A stanje je doista loše.

STATISTIKA

Već je treću godinu zaredom Vojvodina svrstana u nedovoljno razvijene regije u Srbiji, a od 45 vojvođanskih općina, 32 imaju bruto društveni proizvod ispod republičkog prosjeka, dok je među njima 18 siromašnih! Prema posljednjim objavljenim službenim podacima, u Vojvodini je 200.000 nezaposlenih, a više od 101.000 građana prima socijalnu pomoć – piše »Slobodna Vojvodina«.

Nezaposlenost Srbije najviša je u Vojvodini, čak 23 posto, dok je u Šumadiji i zapadnoj Srbiji 19, a južnoj i istočnoj Srbiji 22 posto. Prema podacima Ministarstva trgovine i Republičkog zavoda za statistiku za studeni prošle godine, kupovna moć je najgora u Zrenjaninu, gdje je prosječna potrošačka košarica 72.201, a prosječna zarada 40.396 dinara. To znači da je razmjer 1,77. Slijedi Subotica s razmjerom 1,72 te Srijemska Mitrovica s 1,69. Novi Sad je, pak, s 1,43 peti najbolje rangirani grad u Srbiji.

REŽIJE

Čini se da centralizacija izravno utječe i na račune. U proteklih 55 godina, dok je Elektrovojvodina naplaćivala struju, nisu se dešavale situacije kao što su bile s računima za mjesec prosinac. Podsjetimo, EPS i Ministarstvo energetike su isprva rekli da je u pitanju ljudski faktor, odnosno da su popisivači pogriješili, a iz Elektrovojvodine je priopćeno da su problemi nastali formiranjem jednog jav-

nog opskrblivača. Zatim je zbog »javašluka« u EPS-u, kako je to okarakteriziralo Ministarstvo energetike, smijenjen direktor EPS Snabdijevanja i još osam direktora ili zamjenika direktora pojedinih sektora u distribucijama, a do konca siječnja je uvaženo oko 31.000 reklamacija.

Kad je u pitanju plin, podsjetimo da je više od 400 Novosađana koncem siječnja

riječima, prodavali su nam naš plin po cijenama ruskog!

SIGURNOST

Ukupna sigurnosna situacija na području Vojvodine je stabilna, jednoglasno je zaključio Odbor pokrajinske skupštine za sigurnost prije mjesec dana. Napominjući da je u kratkom vremenskom periodu na

više od 1,8 tona opojnih droga, od čega 9,2 kilograma heroina!

Protekla je godine zabilježeno oko 25.000 imovinskih delinkvencija, a povećan je i broj registriranih slučajeva trgovine ljudima. Što se tiče maloljetničke delinkvencije, u Vojvodini je u 2013. oko 1570 malodobnika izvršilo ukupno oko 2770 kaznenih djela, dakle 7,6 posto ukupnog kriminaliteta u pokrajini, rekao je Kuribak i dodao, da je na područjima škola evidentira-

Pokrajina se unazađuje po nizu ključnih pitanja – od financija, nezaposlenosti, do socijalnih pitanja i osjećaja sigurnosti

Prosvjed Novosađana ispred zgrade NIS-a

prosvjedovalo ispred zgrade NIS-a tražeći od nadležnih da se ispita kvaliteta plina, ističući da je to glavni razlog što su računi znatno veći nego prethodnog mjeseca. U međuvremenu su mediji objavili kako je Srbijagas od 19. do 30. prosinca 2013. smanjio udio ruskog plina distributerima gotovo dva puta, odnosno, umjesto odnosa 7:1 u korist uvoznog plina, potrošačima je distribuiran energent u odnosu 4:1. To je za posljedicu imalo znatno smanjenje kvalitete plina koji je stizao do domaćinstava i samim tim veće račune. Drugim

području Policijske uprave Novi Sad bilo događaja koji su stvorili određen subjektivni osjećaj nesigurnosti građana, načelnik Uprave policije MUP-a Srbije Mladen Kuribak ukazao je da statistički podaci osporavaju takvu ocjenu, no naglasio je kako je za policiju primaran taj subjektivni osjećaj sigurnosti svakog građanina i stoga će pažnju i aktivnosti usmjeravati u pravcu predupređivanja i sprečavanja najrazličitijih incidenata.

Ipak, u Vojvodini je lani otkriveno više narko-kriminalnih grupa te je oduzeto ukupno

no 1811 sigurnosno interesantnih događaja. Naglasio je i da je protekle godine u Vojvodini bilo znatno manje međunarodnih konflikata nego godinu ranije, odnosno samo 87 u odnosu na 110, napominjući da je 40 odsto takvih incidenata bilo u obliku ispisivanja grafita ili parola.

Sve pobrojeno pokazuje da je Vojvodini sada zaista biti ili ne biti. Na sreću, nema podataka o iseljavanju, jer kada bi se vidjelo koliko ljudi je odustalo od života ovdje, ne bi ostalo prostora ni za nadu.

Nikola Perušić

POČELA GLAVNA RASPRAVA O HRVATSKOJ TUŽBI I SRPSKOJ PROTUTUŽBI

Dokazi pred sudom u Haagu

U ponedjeljak, 3. ožujka počela je glavna rasprava pred Međunarodnim sudom pravde u Haagu, skoro 15 godina nakon što je ovom sudu Hrvatska podnijela tužbu za genocid protiv SR Jugoslavije za povredu Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju genocida.

Hrvatska je prva počela s iznošenjem dokaza, nakon čega će Srbija iznijeti argumente u prilog protutužbe koju je podnijela 2010. godine protiv Hrvatske za genocid.

Rasprava o hrvatskoj tužbi i srpskoj protutužbi pred ICJ-om trajat će od 3. ožujka do 1. travnja.

Hrvatska tužba za genocid, ispisa na na ukupno 2700 stranica, druga je u 70-godišnjoj povijesti Suda koja se bavi pitanjem genocida, a podnesena je nakon tužbe Bosne i Hercegovine, koja je 1993. također tužila SR Jugoslaviju. U tom predmetu Sud je 2007. donio presudu i utvrdio da je u Srebrenici počinjen genocid, ali ne i da je službeni Beograd za njega odgovoran.

Hrvatska je 1999. tužila Srbiju za povredu konvencije o sprečavanju i kažnjavanju genocida i zatražila od tog najvišeg pravosudnog tijela Ujedinjenih naroda da presudi da je od 1991. do 1995. ta zemlja počinila genocid u Hrvatskoj čiji su građani bili njegove žrtve. Hrvatska traži od Srbije da kazni sve počinitelje genocida koji se nalaze pod njezinom jurisdikcijom, da se sazna istina o nestalim hrvatskim državljanima, kojih je još 1419, da se vrate oteta kulturna dobra, te da se u najširem smislu nadoknadi šteta Republici Hrvatskoj i pojedincima.

Prema toj tužbi, SR Jugoslavija je - izravno kontrolirajući djelatnost svojih obavještajnih agenata, postrojbi i različitih paravojnih postrojbi na teritoriju Hrvatske, na području Knina, istočne i zapadne Slavonije, Dalmacije - odgovorna za »etničko čišćenje« hrvatskog stanovništva iz tih područja, proces koji je rezultirao velikim brojem prognanih, ubijenih, mučenih ili bespravno zatočenih hrvatskih državljana, kao i ekstenzivnim uništavanjem imovine. Prema hrvatskoj tužbi, tijekom četiri ratne godine počinjeno je djelo genocida etničkim čišćenjem hrvatskih stanovnika, odnosno raseljavanjem, ubojstvom 10.572 osobe, zlostavljanjem, bespravnim zatočenjima više od 7.000 osoba po logorima i uništavanjem njihove imovine.

Na hrvatsku tužbu Srbija je 2010. godine odgovorila protutužbom, u kojoj je zatražila da se utvrdi da je Hrvatska tijekom Domovinskog rata počinila genocid, te se traži da kazni počinitelje zločina genocida, kao i da kompenzira štete hrvatskim Srbima, stvori uvjete za povratak i život izbjeglih Srba, te da ukine nacionalne blagdane - Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja. Srbija optužuje Hrvatsku da je počinila genocid nad Srbima u operaciji Oluja 1995. godine, kada je »250.000 Srba etnički očišćeno s prostora Hrvatske«.

Dugogodišnji spor pred ICJ-om pratili su pozivi Srbije za povlačenjem tužbe i izvansudskim dogovorom, ali hrvatska je strana stalno ponavljala da su uvjeti za takav potez potpuno rješavanje pitanja nestalih, opljačkane imovine i suđenja protiv počinitelja ratnih zločina.

Budući da nijedna od strana u sporu nije podnijela odštetni zahtjev prema drugoj državi, sud u Haagu se tim pitanjem neće ni baviti. Razmatrat će navode tužbe i protutužbe i utvrđivati jesu li Hrvatska, odnosno Srbija, kao države, izvršile genocid na teritoriju Hrvatske u razdoblju od 1991. do 1995. godine.

Konačna presuda, na koju ne postoji pravo žalbe, mogla bi biti javno objavljena do kraja ove ili početkom 2015. godine, a bit će obvezujuća za obje države.

Privedila: S. M.

Loš omen

Olimpijske igre su završene, neke druge su počele. Svetkovine natjecanja sportaša bile su, povijesno gledajući, razdoblje mira. Tijekom igara prekidala su se neprijateljstva. Ove godine je pak počela opasna konfrontacija Zapada i Istoka u Ukrajini. Umjesto slavljenja bratstva među narodima gledali smo sukobe niskog intenziteta na kijevskom trgu Maidan. Olimpijske igre su stajale otprilike dva do tri puta više nego što novca treba Ukrajini kako bi premostila krizu. Parola »kruha i igara« više ne važi.

Kada počne sukob, prva žrtva je istina. Ukrajinska istraživačka novinarka teško je premlaćena, a zatim je na ulici u Kijevu umoren novinar jer je govorio ruski.

Najviše me je zabrinulo što su nove ukrajinske vlasti dokinule zakon koji štiti nacionalne manjine. Mislim, nitko ne mora voljeti Ruse, ali ako je Europa sazdana na individualnim i kolektivnim ljudskim pravima, što nam ostaje bez pravnog okvira, bez međusobnog uvažavanja?

Koncem veljače sam upoznao jednog kijevskog prosvjednika koji je bio u Srbiji. Nije izgledao opasno, običan čovjek koji se nada nekom boljitku. Naivan kao i mi te dvijetisućite. Nisam ga puno ispitivao, niti mu nešto solio pamet. Oleg mi je ostavio dar, traku plavo-žute boje, zastavu Ukrajine koja se pretvara u zastavu EU. Ganuo me je.

Po ugledu na kijevski Maidan, koji je u međuvremenu dobio naziv Euromaidan, krenuli su nedavno i Tuzlaci. Gle koincidencije, prosvjed je tekao ispred dvorane Majdan.

Vratimo se sportu i politici, koji su obilježili Olimpijadu. Ja baš i ne pratim sport. Ali sam lokalpatriot i cijenim idealiste, pa i utemeljitelje Olimpijade. Dakle, ono što je radio *Lajos Vermes* bilo je nevjerovatno. Uživio sam se u razmišljanje što bi Vermes radio kada bi došao. Kada bi vidio da je sport postao puki biznis. Ima nadmetanja, ima zanosnih pobjeda, ali malo je viteštva, nema ideala. Borba se vodi za rezultat, ljepota igre je prevladana kategorija.

A, što bi bilo kada bi nas gledali bogovi Olimpa? Bi li se radovali novoizgrađenim borilištima, svjetskom skupu sportaša, igrama za koje se samo čeka da prođu kako primirje više ne bi bilo na snazi?

Pratim Svetog oca papu *Franju*. Kada se na Trgu svetog Petra molio za mir u Ukrajini prije nekog vremena, pušteni su golubovi mira. Ali, šokirana publika mogla je vidjeti kako ih napadaju krvožedni galeb i crna vrana. Loš omen. Golubovi su pali. Nada za mir još nije.

Nikola Perušić

INTERVJU: RADOJKA NIKOLIĆ, EKONOMSKA ANALITIČARKA

Politički populizam umjesto gospodarskih reformi

Dug će biti naš put oporavka. Ali i najduži put počinje prvim korakom, a to su reforme. Mi do sada ni taj prvi korak nismo načinili kako valja i to je ono što obeshrabruje

Razgovarala: Zlata Vasiljević

Političke su stranke u jeku predizborne kampanje. Još jedan krug izbora, još jedna prilika za raznorazna obećanja. A obećanja smo se ovih godina naslušali. Raznih, uglavnom praznih. Pogotovo kada je riječ o gospodarstvu, jer očigledno nitko nema hrabrosti latiti se rješavanja tog velikog problema.

Koliko će nas koštati odgađanje reformi, može li manje od milijun uposlenih u proizvodnom gospodarstvu izdržavati 2,5 puta više onih iz javnog sektora i umirovljenika, neke su od tema o kojima smo razgovarali s Radojkom Nikolić, ekonomskom analitičarkom i glav-

nom i odgovornom urednicom magazina »Biznis« i časopisa »Ekonometar«.

HR: Pokušaj da se naprave korijenite gospodarske reforme, ostavkom ministra Saše Radulovića i raspisivanjem izbora ponovno je odgođen. Neizvjesno je kada ćemo dobiti nove zakone o radu, stečaju, privatizaciji. Koliko će nas koštati to odgađanje, čini se u nedogled, neminovnih reformi?

Svako odgađanje reformi košta, a pogotovu ovo koje je nastalo najavom novih, ožujkskih izbora. Time je propuštena prilika da se zakonodavno urede

područja s kojima već godinama imamo problema. O izmjenama Zakona o radu govori se već šest-sedam godina, jer se dosadašnji zakon pojavio kao smetnja u prvom redu ozbiljnim stranim investitorima koji inzistiraju na dvama detaljima – da ne plaćaju otpremnine radnicima za sve godine radnog staža koje su im upisane u knjižicu i da rad na određeno vrijeme može trajati i duže od jedne godine. Te izmjene nijedna vlada do sada nije smjela usvojiti. Zatim, Zakon o stečaju, iako je donesen prije desetak godina, sadrži odredbe zbog kojih stečajevi i dalje traju predugo, pa je neophodno da se

i to promijeni. I na kraju, Zakon o privatizaciji treba promijeniti kako bi imao efikasnije odredbe, da bismo konačno poslije više od jednog desetljeća okončali privatizaciju. Rekonstrukcijom prošle Vlade, u rujnu 2013. godine, za ministra gospodarstva je došao stručnjak koji ima iskustva za sva tri područja – rad, stečajevi i privatizacija. Uz to, želio je uspostaviti vladavinu institucija, a ne centara moći. Međutim, kao što vidimo, još nije ni stigao »zagrijati« ministarsku fotelju, morao je izaći iz Vlade. Kako će izgledati nove reforme – vidjet ćemo. Prema najavama, poslije izbora bi se trebala brzo formirati Vlada

i da se usvoje reformski zakoni. Ne preostaje nam ništa drugo nego i to sačekati.

HR: Tek nedavno čuli smo podatak kako u javnom sektoru ima oko 780.000 uposlenika. Ako znamo da je broj umirovljenika oko 1,7 milijuna, onda dolazimo do računice da manje od milijun zaposlenih u realnom sektoru izdržava oko 2,5 milijuna onih iz javnog sektora i umirovljenika. Po tom odnosu smo vjerojatno europski rekorderi. Može li se još dugo izdržati tako?

Može, ali ćemo propadati dalje, bit ćemo neuspješno društvo i imat ćemo gubitničko gospodarstvo. U našem javnom sektoru zaposleno je 46 posto ljudi od ukupnog broja zaposlenih u Srbiji. Na primjer, u Njemačkoj i Švicarskoj u javnom sektoru radi manje od 15 posto od ukupnog broja uposlenih. U Francuskoj 24 posto, u Poljskoj i Nizozemskoj oko 21 posto, u Grčkoj dvadesetak postotaka, a u Irskoj ispod 17 posto uposlenih radi u javnom sektoru. U našem neposrednom okruženju, u Hrvatskoj, u državnom sektoru radi oko 20 posto od ukupnog broja uposlenih, a u Crnoj Gori oko 35 postotaka. U bogatijim državama kao što su primjerice Norveška i Rusija, država je poslodavac za 30 do 35 posto od ukupno uposlenih.

Nije naš problem samo u tomu što se toliki broj ljudi zaposlenih u javnom sektoru financira iz državnog proračuna. Problem je u sustavu koji je doveo do nastanka tako velikog javnog sektora, jer je do prije deset godina tamo radilo oko 540.000 ljudi. Kako sada u javnom sektoru radi 781.000 ljudi, to znači da se oko 240.000 ljudi praktički raznim stranačkim kanalima uguralo u državna poduzeća koja su se pokazala kao najsigurnije mjesto: plaće su redovite, praktički se ne može izgubiti posao, a ako se to i dogodi, dobivaju se otpremnine, moguća je trgovina utjecajima ovisno o tome tko je na kom položaju, moguća je i korupcija,

ovisno o tome tko je na kojoj poziciji u državnoj službi... Taj partokratski model zapošljavanja u javnom sektoru siguran je put za propast gospodarstva jedne zemlje, ma koliko ona bila razvijena, a pogotovu ako nije dovoljno razvijena, kao što je to slučaj sa srpskom ekonomijom.

HR: Kao veliki balast spominju se poduzeća u restrukturiranju. Veliki broj njih opstaje zahvaljujući izravnim financiranjima iz proračuna. Kako po vašem mišljenju riješiti ta poduzeća koja su već prošla loše privatizacije i iz kojih su izašla uglavnom prezađužena?

U načelu, restrukturiranje je put ili u ozdravljenje poduzeća ili u njegovo zatvaranje. Zato svako višegodišnje održavanje poduzeća na poticajima iz proračuna, nije pravo restrukturiranje. Umjesto dugotrajnog davanja poticaja, bolje je zatvoriti neuspješno poduzeće, a taj isti novac dati ljudima da započnu neki posao. Razume se, prethodno ih treba educirati, prema njihovim sklonostima za određeni posao, izabrati ono što je perspektivno za proizvodnju i tržište, omogućiti neke olakšice za početak posla. Ako, pak, poduzeće ima perspektivu, onda ga treba dovesti do točke da može samostalno opstati na tržištu, a ne držati ga neprekidno u »bolesnom« stanju, na državnoj »infuziji«. Sve je to bolje nego neuspješno restrukturiranje koje država godinama financira iz proračuna. Zato je završetak restrukturiranja jedan od osnovnih zahtjeva Međunarodnog monetarnog fonda. Bez obzira na prigovore koji se mogu staviti na zahtjeve koje državama nameće MME, zahtjev za završetkom restrukturiranja jedan je od najopravdanijih.

HR: Ovih je dana objavljen podatak kako se Srbija tijekom siječnja zadužila za novih 136 milijuna eura i da je sada javni dug premašio 20 milijardi eura, odnosno 62 posto bruto društvenog proizvoda. Jesmo li prešli crtu

prezaduženosti i kuda nas vodi ovako veliko zaduživanje?

Naravno da je rast javnog duga opasan. Međutim, mi se moramo i sljedećih nekoliko godina zaduživati za pokrivanje proračunskog deficita, jer prihodi kojima se puni proračun nisu dovoljni da se podmire sve potrebe u državi i društvu. O tome su predstavnici države napravili i fiskalnu strategiju do 2016. godine. Međutim, Fiskalni savjet je odmah upozorio kako će javni dug nominalno nastaviti rasti i posle 2017. godine. Prema poznatim ocjenama Fiskalnog savjeta, javni dug će sljedećih godina najvjerojatnije premašiti 70 posto BDP-a, jer ne postoji način da se u kratkom roku minus u državnoj kasi spusti na nižu razinu. Iz Uprave za javni dug stižu ohrabrenja kako je »sve pod kontrolom« i da nam ne prijeti bankrot. Što drugo možemo, osim vjerovati im i pratiti što će se s javnim dugom događati. Izlaz je, naravno, u povećanju bruto domaćeg proizvoda, jer bi se tako i udio javnog duga smanjio. Ali, visoke stope rasta BDP-a u idućih nekoliko godina teško je očekivati.

HR: Ukoliko bude hram brosti da se krene u gospodarske reforme, koliko će nam vremena trebati da se vrati barem dio izgubljenih radnih mjesta u gospodarstvu, poveća industrijska proizvodnja, poveća prosječna zarada?

Kad se god spomene »nado-knađivanje izgubljenog«, kao što i vi sada navodite, uvijek se sjetim izuzetnog ekonomista Vladimira Gligorova iz ranog proljeća 2001. godine. Naime, odmah poslije listopadskih promjena 2000. godine održan je veoma zanimljiv skup ekonomista u Beogradu, na kojem su pripočene projekcije gospodarskog razvoja tadašnje SR Jugoslavije. Vlada Gligorov je iznio računicu po kojoj je Srbiji potrebno deset godina rasta bruto domaćeg proizvoda po 10 do 12 posto godišnje, da bi se vratila na razinu razvoja koji je imala 1989. godine, posljednje uspješne godi-

ne SFRJ. Nama novinarima se tada to učinilo kao pesimistično pretjerivanje i mentalno nismo bili u stanju prihvatiti toliko dugo čekanje na »bolji život«. Međutim, kao što danas vidimo, Gligorov je bio potpuno u pravu, prihvatili mi to ili ne, a o tome sam kasnije s njim nekoliko puta i razgovarala... Dakle, dug će biti naš put oporavka, jer su sada problemi još veći nego prije 14 godina, a mi smo i dalje na razini 70 posto BDP-a koji smo imali 1989. godine. Ali i najduži put počinje prvim korakom, a to su reforme. Mi do sada ni taj prvi korak nismo načinili kako valja i to je ono što obeshrabruje. Hajmo se nadati da će se taj prvi korak, ipak, uskoro i dogoditi.

HR: Da ste u poziciji nekoga tko kreira gospodarsku politiku države, što biste uradili?

Vrlo jasno: ukinula bih politokratiju i sve što ona podrazumijeva, ukinula bih državno financiranje stranaka iz proračuna, uspostavila čvrste institucije, prepisala i prilagodila napredno zakonodavstvo iz država koje su nam slične, a gdje se iskustveno pokazalo da dobro funkcionira, postavila bih stručne i sposobne ljude na sva mjesta o kojima ovisi razvoj gospodarstva, bez obzira na njihovu političku opredijeljenost ili neopredijeljenost... Ima još puno toga, u istom stilu, ali i ovo je dovoljno za početak. Srbija je bogata zemlja s mnogo neiskorištenih mogućnosti (po potencijalima na 17. mjestu Svjetskog atlasa, harvardskog profesora Hausmana). Budući da potencijale ne koristimo optimalno, zato i nismo visoko razvijena ekonomija. A kako se nešto od toga uvijek koristi, zato i ne propadamo u potpunosti. Za političke manipulacije to je iznimno pogodan teren i možda je u tome naša najveća nesreća. Ali, nadajmo se da će se jednog dana sve promijeniti nabolje i da ćemo postati uspješna ekonomija, s razvijenim gospodarstvom i stanovništvom koje ima zavidnu razinu životnog standarda. Nadu nikad ne treba gubiti.

Katarina Čeliković, Željka Zelić, Zvonko Sarić i Tomislav Žigmanov

VOJVOĐANSKI HRVATI NA SALONU KNJIGA U NOVOM SADU

Kvalitativni pomak u produkciji

**Ravnatelj ZKVH-a
i urednik Tomislav
Žigmanov ocijenio je
kako je naklada knjiga
na hrvatskom jeziku
u proteklih nekoliko
godina na višem
stupnju kada je
riječ o kvaliteti**

U organizaciji Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje, i ove su godine na novosadskom »Salonu knjiga« predstavljene knjige i druge publikacije hrvatskih nakladnika iz Vojvodine. Ova višednevna sajamska manifestacija bila je prigoda da se na štandu spomenuta Tajništva, ali i putem posebnih promocija, šira javnost upozna s različitim segmentima praksi vojvođanskih Hrvata vezanih uz knjigu.

ČETIRI NOVA NASLOVA

Tako su u nedjelju 2. ožujka na središnjoj sajamskoj pozornici predstavljene knjige i periodične publikacije Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU »Hrvatska riječ« iz Subotice, objavljenje u 2013. godini.

V. d. urednika nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ« Zvonko Sarić u kratkim je crtama predstavio četiri nova naslova u nakladi ove ustanove: knjige poezije »Životopis jedne sjene« Vojislava Sekelja,

»(intimna) Kronika srca« Željke Zelić i »Boca bez poruke« Ante Vukova, te knjigu kratkih priča »Mrvljenje mrve neba« Mirka Kopunovića.

On je također podsjetio i kako je u nakladi NIU »Hrvatska riječ« od 2005. godine objavljeno više od 50 naslova različitih književnih rodova.

duhovnosti, stanja duha autora, iskazanih u susretima riječi. Ali, ova djela su istodobno i zrcala vremena u kojem živimo«, kazao je Sarić.

O svojem pjesničkom prvencu »(intimna) Kronika srca« govorila je Željka Zelić, ujedno pročitavši i nekoliko pjesama iz ove knjige.

CJELOKUPNA SCENA

Osim spomenutih, na štandu Pokrajinskog tajništva za kulturu i informiranje mogla su se vidjeti i izdanja drugih nakladnika iz hrvatske zajednice kao što su Hrvatska čitaonica, Hrvatsko akademsko društvo, Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« i drugi.

»Knjige koje smo objavili napisane su na standardnom, književnom hrvatskom jeziku. Također je važno naglasiti kako ova djela karakterizira prije svega njihova književna kvaliteta. Tu je suvremeni senzibilitet, u pitanju su otkrivanja novih svjetova

PERIODIKA

Ravnatelj ZKVH-a i urednik Tomislav Žigmanov ocijenio je kako je naklada knjiga na hrvatskom jeziku u proteklih nekoliko godina na višem stupnju kada je riječ o kvaliteti. Ona se, kako

je dodao, najviše očituje u segmentima koji su dosad bili podzastupljeni, a to su znanost i publicistika.

Žigmanov je govorio o periodičnim publikacijama kao što su Godišnjak za znanstvena istraživanja ZKVH-a, Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, zbornici sa stručnih skupova »Dana Balinta Vujkova« i »Pasionske baštine«...

»U proteklih nekoliko godina napravljen je kvalitativni rast broja i vrsta tema kojima se obrađuju pojedini segmenti povijesti i sadašnjosti Hrvata u Vojvodini«, naveo je Žigmanov.

On je predstavio i prošle godine pokrenuti časopis za književnost i umjetnost »Nova riječ«, čija su dosad objavljena dva broja.

»Jedan broj književnih stvaralaca pokrenuo je ovaj časopis, u kojem se u manjem obujmu, ali uz zahtjevniji uređivački koncept, promišljenije i više kritički tematiziraju djela vojvođanskih Hrvata.

polazište svima koji se u budućnosti žele baviti Kokićevim pjesništvom«, rekla je ona.

Katarina Čeliković, koja je ujedno i moderirala ovo predstavljanje, govorila je o »Bibliografiji narodnih pripovijedaka i djela Balinta Vujkova« čija je autorica. »Ova bibliografija je početak razmišljanja na koji način pristupiti velikom opusu Balinta Vujkova, ali i objavi, da ona ne bude sporadična već promišljena. To trebaju biti nakladnici koji će razmišljati kako iščitati ovo veliko stvaralaštvo, kako ga jezično urediti i na koji način ga učiniti dostupnim«, rekla je Katarina Čeliković.

RAZNOVRSTAN PROGRAM

Na ovogodišnjem »Salonu knjiga«, koji je trajao od 28. veljače do 4. ožujka, predstavili su se brojni književnici i nakladnici. Održana je i književna manifestacija »Dani Laze Kostića«, a istoimena nagrada za najbolji književni pot-

PREDSTAVLJENO I »PREPREKOVO PROLJEĆE«

Na Salonu knjiga u subotu je predstavljen i zbornik pjesama »Prepekovo proljeće 2013«. Knjiga je rezultat istoimene pjesničke manifestacije koju organizira HKUPD »Stanislav Prepek« iz Novog Sada. O knjizi je govorila njezina urednica *Marija Lovrić*, a o spomenutoj udruzi njezin predsjednik *Marijan Sabljak*. Kazivajući svoje pjesme, publici su se predstavili i pojedini autori zastupljeni u ovoj zbirci.

Pokušali smo, s jedne strane, predstaviti ne opuse pojedinaca nego književnu scenu. Ne želimo biti predstavljači opusa velikih, poznatih stvaralaca, protiv kojih naravno nemamo ništa, nego pokušavamo vidjeti što sve na sceni postoji, razvijeno je, a relativno nepoznato i traži određenu vrstu pozornosti«, kazao je Žigmanov.

KNJIŽEVNI VELIKANI

Spomenut je i projekt »Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«, te je u tom kontekstu predstavljena i knjiga sabranih pjesama Alekse Kokića »U sjenama ravnice«, koju je priredila Željka Zelić. »Iako je živio samo 27 godina, ostavio je iza sebe bogati opus. To možemo vidjeti po ovoj knjizi. Ali, bez obzira na to, do sada je bio prilično neistražen i kritički neiščit. Nadam se zato da će ova knjiga biti dobro

hvat dodijeljena je *Draganu Jovanoviću Danilovu* za roman »Talasi beogradskog mora«. Uručena su i specijalna priznanja izdavačkim kućama »Prometej« i »Pčelica«, a nagradu za nakladnički pot-hvat godine dobio je Službeni glasnik, za četverotomno izdanje knjige Slobodana Žunića »Prirok i suštastvo«. Održan je i peti po redu Ezropski fejsbuk pjesnički festival.

Na sajmu obrazovanja »Putokazi« predstavila su se sveučilišta, fakulteti, visoke i srednje škole, akademije iz državnog i privatnog sektora, strukovne udruge, kao i resorne institucije.

U okviru izložbe »Artexpo« predstavljena su brojna djela likovne i primijenjene umjetnosti. Godišnju nagradu »Sava Šumanović« za iznimne domete ostvarene u likovnoj umjetnosti dobio je kikindski kipar *Slobodan Kojić*.

D. B. P.

JUBILEJ

100.000 posjeta

Novi, redizajnirani web site »Hrvatske riječi« (www.hrvatskarijec.rs) zabilježio je svoj 100.000 posjet tijekom proteklog tjedna. Zahvaljujemo se našim posjetiteljima i ovom

prigodom najavljujemo kako će uskoro na našim internetskim stranicama biti dostupan pretraživač svih dosad objavljenih tekstova u tiskanim brojevima »Hrvatske riječi«.

H.R.

Rezultati pokrajinskog natječaja za kulturu

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje objavilo je rezultate natječaja za sufinanciranje programa i projekata u području kulture u AP Vojvodini za 2014. godinu. Među ostalim, objavljeni su i rezultati natječaja za očuvanje, unapređenje i razvoj tradicionalnog i suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva nacionalnih manjina. Na ovom natječaju sredstva su dobila 33 projekta 24 hrvatske udruge. Prosječni iznos sredstva je 50 tisuća dinara. Najviši iznos je 100 tisuća dinara, a najmanji 30 tisuća dinara. Ukupan iznos sredstava izdvojenih za Hrvate na ovom natječaju je 1,9 milijuna dinara, a mišljenje na ovu odluku Pokrajinskog tajništva dalo je Hrvatsko nacionalno vijeće.

Rezultati ovog i drugih natječaja u području kulture za ovu godinu dostupni su na internetskim stranicama Pokrajinskog tajništva: www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Koliko su žene zastupljene u izvršnoj vlasti, upravljačkim tijelima, društvenom javnom životu... u Republici Srbiji?

NATAŠA CVJETKOVIĆ,
profesorica razredne nastave
iz Šida

Nema dovoljno žena na funkcijama

Smatram da nema dovoljno žena na funkcijama koje su od velikog značaja za državu Srbiju i njena tijela. Međutim, moram priznati i to da se u posljednjih 7-8 godina situacija promijenila. Kad pogledamo unatrag koliko je žena bilo zastupljeno i u parlamentarnoj i u izvršnoj vlasti, a kako je to danas, postoji velika razlika. Ono što mene generalno brine jest to što mi u ovom momentu više zadovoljavamo formu nego suštinu ove priče. Iako je potrebno da svaki treći kandidat bude žena, suštinski to izgleda puno drugačije, jer je uvijek manje žena od 1/3. Kada su u pitanju izvršna tijela, uvijek je nekako lakše dobiti neku funkciju ako ste muškarac, nego ako ste žena. Mislim da će se situacija promijeniti samo onda kada žene budu dovoljno motivirane, odnosno dovoljno spremne na tako nešto, jer nije pitanje samo da nama netko drugi napravi mjesto u zakonodavnoj ili izvršnoj vlasti, nego je pitanje koliko se mi želimo uključiti u rad tih tijela. A to je Srbiji danas jako potrebno. Potrebno je zato, da mi ne zamjere muške kolege, jer su žene dosta odgovornije, poštenije, sa ženama rijetko kad imate problem korupcije, nekih nelegalnih radnji i svega onoga što u politici može ponijeti čovjeka. Odgovorne smo jer, radeći i vršeći bilo kakvu funkciju, ne razmišljamo samo o sebi, nego gajimo tu empatiju i to nam dođe kao Bogom dano.

S. D.

MR. SNEŽANA ILIĆ,
izvršna direktorica Centra
za razvoj civilnog društva
Zrenjanin

Paradoks

Kada govorimo o ovoj temi treba prije svega razlikovati realno od proklamiranog, životnu praksu od zakonskih i institucionalnih garancija koje jamče rodnu ravnopravnost u javnom životu i u procesima odlučivanja. Kako to izgleda u praksi? Izvršnu vlast i upravna tijela, ključna mjesta na kojima se donose odluke, međutim, još uvijek u svojim rukama čvrsto drže muškarci. Aktualnu Vladu Srbije čini 19 muškaraca i samo dvije ministrice, znači manje od 10 posto žena. Prema podacima iz 2011. godine, od 150 općina u Srbiji, na mjestu predsjednika općine bilo je 137 muškaraca i samo 10 žena (za tri općine nisu izabrani). U 23 grada na mjestu gradonačelnika bila su 22 muškarca i jedna žena. Jesmo li ikada imali predsjednicu Republike Srbije? Nismo. Imali smo samo *Jadranku Šešelj* kao jedinu ženu – kandidatkinju na predsjedničkim izborima.

Daleko vedriju sliku pruža civilni sektor. Po mome uvidu, oko 70 posto uspješnih organizacija civilnog društva vode žene.

Paradoks je, dakle, u sljedećem: s jedne strane, u Srbiji ima više visoko obrazovanih žena nego muškaraca, a po broju doktora izjednačene su s muškarcima; s druge strane, udio žena u korpusu zakonodavci i dužnosnici je oko 35 posto. Iz ovoga zaključujemo: ondje gdje se bira ili imenuje, žene teško prodiru; ondje gdje se kvalificiraju vlastitim sposobnostima, vrlo često i rukovode.

Z. V.

ANĐELA HORVAT,
članica IO HNV-a zadužena za
obrazovanje

U zajednici i nije tako loše

Sve do nedavno, na postavljeno pitanje: »Koliko su žene zastupljene u izvršnoj vlasti, upravljačkim tijelima, društvenom javnom životu...?«, odgovorila bih: »Onoliko koliko to žele«. Međutim, da stvari nisu baš toliko jednostavne uvidjela sam nakon seminara o rodnoj ravnopravnosti koji sam ljetos pohađala, a organizirala ga je misija OEBS-a u Srbiji. (U šali se nazivam »certificiranom feministicom«). Naime, osnovna stvar koju sam tamo naučila je da nije dovoljno pogledati svijet iz svoje perspektive, jer žene koje su seminaru nazočile već sudjeluju u političkom i društvenom životu svojih zajednica, manje ili više ravnopravno. Potrebno je objektivno pogledati oko sebe i donositi zaključke.

I tako, dok ostajem u okviru naše zajednice, stvari su prilično dobre: u izvršnom odboru HNV-a nas je dvije žene od ukupno šest članova, u samom Vijeću je također ispoštovan princip jedne trećine manje zastupljenog spola, polovica vijećničke skupine DSHV-a u Skupštini Grada Subotice su žene, itd.

Naš angažman nije samo formalan, nego smo i u pogledu mišljenja tretirane kao ravnopravne. Međutim, kao što sam već rekla, to je u okviru naše zajednice. Izvan nje mi stvari ne djeluju tako sjajno, mada se posljednjih godina situacija poboljšala, nadam se više iz dobre namjere, nego zbog pravila »jedna trećina manje zastupljenog spola«.

S. M.

RAZGOVOR S POVODOM:

IVAN BOŠNJAK, GWARDIJAN FRANJEVAČKOG SAMOSTANA U SUBOTICI

Realna opasnost urušenja tornja

Desni toranj subotičke franjevačke crkve nalazi se u realnoj opasnosti od mogućeg urušenja zbog brojnih pukotina koje sve više ugrožavaju njegovu stabilnost. Što je razlog zbog kojeg je svakim novim danom zakonom zaštićena građevina u sve većoj potencijalnoj opasnosti, kao i objekti u njenoj neposrednoj blizini, upitali smo gvardijana Ivana Bošnjaka.

Što se zapravo događa s desnim tornjem franjevačke crkve?

Na desnom tornju su se pojavile nove pukotine, kojih je bilo i prije, a sve to ozbiljnije započinje još osamdesetih godina prošloga stoljeća kada je u dvorištu samostana pokraj tornja, na molbu grada, za potrebe kapetanske kuće izgrađena jedna septička jama. Od tog vremena se na tornju počinju aktivnije javljati pukotine i proces rušenja ove građevine postaje sve intenzivniji.

Znači li to da je ozbiljnije ugrožena statika tornja?

Ugrožena je, osim samoga tornja, i statika krova i pratećih objekata koji se nalaze uz njega. Kada sam razgovarao s inženjerima, iz utvrđenih nalaza se jasno vidi ulegnuće zemljište na prostoru gdje se nalazi spomenuta

Prvo bi trebalo izvaditi septičku jamu, potom bi trebalo sanirati tlo, izmjeriti pukotine i postaviti neophodne repere. Nakon svega toga trebalo bi napraviti konačni plan sanacije i učvrstiti toranj sa zaštitnim šipkama.

septička jama. Ona jednostavno vuče cijeli toranj...

Što stručnjaci predlažu kao mogućnost sanacije ovog sve ozbiljnijeg problema?

Sve je posve jasno. Nema nikakvih dvojbi kako bi prvo trebalo izvaditi septičku jamu, jer ona više nema nikakvu uporabnu vrijednost nakon uvođenja kana-

na teren, upoznali se činjenično stanje i načinili službenu bilješku, te se sva potrebna papirologija sada nalazi u Gradskoj kući. S obzirom da je u planu gradnje podzemne garaže upravo u neposrednoj blizini našeg samostana, želio sam upozoriti gradske vlasti na moguće rizike glede potencijalnog djelovanja budu-

Zbog mjera sigurnosti više ne zvonimo u tom tornju, jer smatramo kako aktiviranje teškog zvona dodatno može destabilizirati čitavu konstrukciju.

Za rješenje svakog problema potrebna su i određena financijska sredstva. Tko će snositi troškove uklanjanja septičke jame i sanacije tornja?

TORANJ IZ 1908. GODINE

Problematici, mlađi toranj franjevačke crkve izgrađen je 1908. godine specifičnim starim načinom izgradnje i prema nalazima majstora ukoliko bi se urušio, ne bi se mogao vjerno restaurirati.

lizacije, potom bi trebalo sanirati tlo, izmjeriti pukotine i postaviti neophodne repere. Nakon svega toga bi trebalo napraviti konačni plan sanacije i učvrstiti toranj zaštitnim šipkama. Generalno gledano sve je to vrlo jednostavno, ali se ponajprije mora otkloniti glavni uzrok.

Koji su konkretni koraci već učinjeni na putu rješavanja nastale situacije?

Prije oglašavanja u javnosti već smo pokrenuli rješavanje ove problematike upućivanjem zamolbi nadležnim gradskim instancijama. Eksperti su izašli

ćih radova na statiku našeg već pukotinama nagriženog tornja.

Kakva je objektivna opasnost od mogućeg urušenja desnog tornja?

Teško je to precizno reći, ali u svakom slučaju postoji realna, objektivna opasnost od mogućeg urušenja tornja. Nitko ne može reći kada i kako, ali primjerice ukoliko bi došlo do nekog manjeg zemljotresa u velikoj mjeri bi se mogla povećati vjerojatnoća urušavanja.

Koje ste zaštitne mjere poduzeli u cilju preveniranja mogućih posljedica?

Prije svega bi Grad trebao donijeti rješenje o uklanjanju septičke jame, jer su u tijeku još određeni sporovi s vlasnicima kapetanske kuće. Što se tiče financijskih sredstava za sanaciju, ona bi bila osigurana od strane našeg samostana, naravno uz određenu suradnju i sudjelovanje Grada Subotice.

Mi bismo već poduzeli određene korake, ali sve dok se ne riješi problem u svezi sa septičkom jamom, nismo to u mogućnosti.

Dražen Prčić

Fotografije s »Prela sićanja« možete pogledati na web adresi: www.hrvatskarijec.rs

ČETVRTO »PRELO SIĆANJA«

Prelo kupi, svaki mu se divi

Četvrto po redu »Prelo sićanja« održano u nedjelju, 2. ožujka, okupilo je preko stotinu sudionika koji su obučeni u svečanu zimsku bunjevačku nošnju sudjelovali na večernjoj svetoj Misi u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici, a predvodio ju je mons. *Stjepan Beretić*.

Nakon misnog slavlja sudionici »Prela sićanja« uputili su se u dvoranu Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, gdje su nastavili druženje uz razgovor i igru kako i priliči prelu.

Organizatori ove manifestacije su HKC »Bunjevačko kolo« i Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«. Prva dva prela

sićanja održana su u dvorani samog Centra, kao i četvrto, dok je prošle godine prelo održano u restoranu »Spartak«. »Prošle godine smo se okupili u restoranu 'Spartak' iz dobro nam poznatih okolnosti kroz koje je Centar prolazio. No, hvala Bogu, ponovno smo u svome«, rekao je jedan od organizatora *Ivan Piuković* i dodao, kako iz godine u godinu sve više ima zainteresiranih ljudi koji se žele obući u nošnju i prisustvovati ovome prelu. »Prve godine nas je bilo oko 50 – 60. Svake godine broj sudionika raste i večeras nas je preko stotinu. Ono što je jako bitno jest to da ljudi vode računa o oblačenju, što će obući. Dakle, da to bude originalna nošnja, sve

žene su povezane, muškarci su u čizmama, striganskim kaputima... to mi je osobito drago. Zadovoljan sam samim prelom, ali još više me ispunjava činjenica da se ljudi za ovo prelo pripremaju, traže nošnju, šije se novo 'ruvo' (odijelo). Ne samo da žene šiju, nego i muškarci šiju nove prsluke, pa i čakšire«, kazao je *Piuković*.

Sve okupljene u dvorani Centra pozdravio je predsjednik Katoličkog društva mons. *Stjepan Beretić* i sam obučen u bunjevački prsluk. »Drago mi je što mogu biti ovdje, volio bih kad bi bilo u nama kao što u pjesmi kaže 'Prelo kupi, svaki mu se divi'. »Bilo bi lijepo da se i pored ovoga, okupljaju prela

i po kućama, da u što više obitelji bude prela. To ima draž i ljepotu«, kazao je između ostalog mons. *Beretić* i poručio mladima: »Mladi, čuvajte prelo, ne dajte da ne stane s nama!«

Sve okupljene zabavljali su tamburaški orkestar HKC-a »Bunjevačko kolo« i ansambl »Hajo«, a ove godine po prvi puta dodijeljene su pohvalnice najstarijim sudionicima *Gabrijeli Sudarević* i *Ivanu Benčiku*, najmlađem sudioniku *Oskaru Kovaču* te pohvalnica za najoriginalniju novošivenu žensku nošnju *Ani Ivković* i za mušku nošnju *Sebastijanu Kanturu*.

Ž. V.

NJEGOVANJE TRADICIJSKOG OBIČAJA U DSHV-U

Deb'o četvrtak

»Ovo je manifestacija u DSHV-u koja je postala pravi brend subotičkog dijela stranke. Jer, kada se spomene Deb'o četvrtak, asocijacija je odmah na proslavu u DSHV-u. Ovaj događaj, osim toga što okuplja našu zajednicu, jača i multietničnost na ovome prostoru, jer kao što se vidi, ovdje su svi skupa, članovi naše stranke, simpatizeri i prijatelji, političari iz drugih političkih opcija, iz vlasti i oporbe. Također, u ovoj predizbornoj kampanji ovo je lijepa prilika da se malo i relaksiramo i na jednom mjestu svi se družimo uz ukusne fanke«, rekao je predsjednik stranke *Petar Kuntić* obraćajući se nazočnima, koji su ispunili sve raspoložive prostore Doma DSHV-a prošlog četvrtka, 27. veljače.

POZDRAVNE RIJEČI

Gostujući prvi puta u ulozi gradonačelnika na Debelom četvrtku, *Jenő Maglai* je u svom govoru istaknuo:

»Dijeta možda nije glavni razlog okupljanja na Debelom četvrtku, ali zajednica tu poka-

zuje svoju vitalnost. Ne trebamo se odricati od svoje prošlosti i od onih običaja koje su naši stari djedovi i pradjedovi prakticirali. To nas na poseban način osnažuje, kao i cijelu zajednicu. S druge strane, naša djeca i unuci moraju iz toga učiti. Želim vam da još puno godina proslavljate ovaj dan, da okupite sve svoje prijatelje i simpatizere i ljude koji vam u budućnosti mogu pomoći u jačanju zajednice i u stvaranju perspektive očuvanja na ovome tlu na kojem živite već stoljećima.«

DRUŽENJE UZ FANKE

Nakon službenog dijela uslijedilo je druženje uz 1.500 ukusnih fanaka, prepoznatljivog gastronomskog branda Hrvata s ovog dijela vojvođanskog podneblja. Na radost svih nazočnih. Jedan od njih, *Lajčo Skenderović*, sa zadovoljstvom je primijetio:

»Uvijek volim doći na Deb'o četvrtak u DSHV, jer je to lijepa prigoda da vidim puno dragih osoba i malo popričam s njima. Uz odlične fanke, naravno.«

D. P.

DEB'O ČETVRTAK U SOMBORU, SONTI I SRIJEMSKOJ MITROVICI

Ovisno o tradicijskim običajima svoga podneblja, posljednji četvrtak pred korizmu je prigodno obilježen u prostorijama mjesnih organizacija DSHV-a i u Somboru, Sonti, Vajskoj i Srijemskoj Mitrovici. Uz fanke, gibanicu ili prisnac.

Druženje članova jedine hrvatske parlamentarne stranke u Srbiji i njihovih gostiju uz 1.500 fanaka

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 7. do 13. ožujka

7. OŽUJKA 1844.

Na poticaj velikog župana Bačke županije baruna *Josipa Rudića*, tiskar iz Trattner-Károlyijeve radionice u Pešti opredijelio se za Suboticu gdje pokreće obrt, za što je dobio dozvolu Kraljevske komore. U njoj su tiskani spisi, brošure, kalendari, novine, knjige i časopisi na njemačkom, mađarskom, hrvatskom i srpskom jeziku.

7. OŽUJKA 1942.

Pred Pokretnim sudbenim stolom Mađarskog kraljevskog stolžera domobranskih postrojbi, počelo je suđenje većoj skupini domoljuba, antifašista i komunističara Hrvata, Mađara, Srba, Židova ... zbog ilegalne djelatnosti u NOP-u. Nakon tromjesečnog procesa osuđeno je 75 osoba koje su uhićene u jesen 1941.

8. OŽUJKA 1749.

Sukladno odredbama novog ugovora sklopljenog s Kraljevskom komorom, u povlaštenoj kraljevsko-komornoj varoši Sveta Marija (Szent Mária, Subotica) Gradsko vijeće je steklo pravo poduzeti gospodarske mjere koje potiču razvoj i dobrobit grada. Istim je ugovorom vojnim i županijskim instancijama uskraćeno pravo tjerati ovdašnje žitelje na besplatan rad (kuluk).

8. OŽUJKA 1963.

Rođen je *Zvonko Sarić*, književnik, kritičar i publicist, pomoćnik i zamjenik odgovorne urednice NIU »Hrvatska riječ«. Do sada je objavio desetak knjiga, zbirki pjesama, kratkih priča i romana.

9. OŽUJKA 1836.

Kraljevska komora Ugarske je tek nakon dvije godine dala suglasnost na izbor čelnika i časničkog zbora grada Subotice, koji su utemeljeni 14. siječnja 1834. godine. Tada je za glavnog suca izabran *Šime Mukić*, za gradonačelnika *Josip Sarić*, za kapetana *Šime Skenderović*, za predsjednika Vanjskog vijeća (Tribunus plebis) Nikola Đelmiš i dr.

9. OŽUJKA 1975.

Prema službenom priopćenju na tradicionalnom Susretu tri grada Sombora, Osijeka i Subotice, u minuloj godini, oko 120 profesionalnih kulturnih djelatnika sudjelovalo je na 13 manifestacija (predstava, koncerata, izložbi, radnih skupova i dr.), nastupajući pred oko 30 tisuća posjetitelja, gledatelja, slušatelja...

9. OŽUJKA 1995.

Pokopan je *Marko Vukov*, svećenik, spisatelj i publicist, koji je iznenada umro u 51. godini života tijekom službenog puta po Slavoniji. Suradivao je u ovdašnjoj periodici. Posthumno mu je u redakciji velečasnog *Lazara Novakovića* objavljena zbirka pjesama *Ja, buntovnik s razlogom*.

10. OŽUJKA 1766.

Ni oštra oporba, ni podgrižavanje niske strasti nisu pomogle Bačkoj županiji u sporu s varoši Sveta Marija (Szent Mária, Subotica) oko pitanja domestikalnog, domaćeg poreza. Kraljičinom odlukom grad je obvezatan plaćati ovaj porez, ali u umanjenu iznosu u odno-

su na zahtjeve Županije. Upravo pitanje domestikalnog poreza presudno je utjecalo na Gradsko vijeće glede pokretanja elibertacije (oslobođenja) grada. Učinak trinstogodišnjeg ustrajnog zalaganja okrunjen je tek 1779. godine kada Subotica postaje slobodni kraljevski grad.

10. OŽUJKA 1921.

Rođen je *Bela Gabrić*, profesor književnosti, ruskog jezika i povijesti, spisatelj, esejist, sakupljač narodnih pjesama, kulturni pregalac i djelatnik Katoličke crkve, urednik brojnih publikacija, među ostalim i prvi urednik obnovljenog časopisa *Klasje naših ravni*. Papa *Ivan Pavao II.* dodijelio mu je visoko odličje Pro Ecclesiae et Pontifice (Za Crkvu i Vrhovnog svećenika) 1990. Umro je 4. kolovoza 2001.

11. OŽUJKA 1850.

Carski i kraljevski general, podvojvoda Srpske Vojvodine *Ferdinand Mayer* sa suradnicima posjetio je Suboticu. Domaćini su im bili gradonačelnik *Pavao Antunović*, nadkapetan *Benedikt Mačković* i nadbilježnik *Božidar Prokopčani*.

11. OŽUJKA 1919.

Ukidanjem svih nadležnosti novosadske Narodne uprave za Banat, Bačku i Baranju, Subotica kao slobodan kraljevski grad ulazi u djelokrug rada Vlade Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

12. OŽUJKA 1957.

Umro je *Martin Džavić*, zapaženi likovni umjetnik. Slikarstvo

je (po dvije godine) učio u Beogradu i Beču. Povjesničarka umjetnosti *Olga Kovačev-Ninkov* navodi kako je Džavić uz nedvojbenu darovitost bio i prvi školovani slikar iz redova bunjevačkih Hrvata. Rođen je 12. studenoga 1917.

12. OŽUJKA 1999.

Umro je *Geza Tikvicki*, metalni radnik, aktivist naprednog radničkog pokreta, revolucionar, sudionik NOP-a, član ratnog Biroa PK KPJ za Vojvodinu, visoki partijski i državni dužnosnik, član Saveznog izvršnog vijeća SFRJ i veleposlanik Jugoslavije u Mađarskoj do umirovljenja. Svoja ratna sjećanja sabrao je u knjizi *Slike ustanka u Bačkoj*. Rođen je 2. prosinca 1917.

13. OŽUJKA 1924.

U Bačkoj Topoli, gdje je potkraj života radio i stvarao, umro je slikar *Stipan Kopilović*. U naslijeđe nam je ostavio nevelik, ali značajan opus, čije osnovne značajke svjedoče o izrazitom kolorističkom daru impresionističke provenijencije. Rođen je 24. ožujka 1887. u Bajmoku.

13. OŽUJKA 1735.

U trogodišnjoj akciji prikupljanja priloga za preuređenje crkve i gradnju samostana, franjevci su u Subotičkom vojnom šancu prikupili znatnu svotu novca, a među ostalima kapetan *Jakov Sučić* priložio je 241 forintu i 10 s. Po 105 ft darovali su *Stipan Vojnić* i *Josip Gubanović*, *Ilija Bukvić* 100, *Ivan Vuković* 94,5, *Šime Antunović* 71,5 itd.

POGLED S DRUGE STRANE: TRENIRANJE ZA PODNOŠENJE OD MALIH NOGU

Teret na nejake

Oko 13 sati, kada se u osnovnim školama smjenjuju učenici iz prijedpodnevne i poslijepodnevne nastave, ulice oko školskih zgrada pune su djece koja s velikim teretom na leđima hodaju prema školi ili idu iz nje. Poneki pak, teške torbe skinu s leđa pa ih za sobom vuku u tvorevini novijeg doba, đlačkoj torbi s kotačićima, po zamisli istovjetnoj onima što se koriste u tržničkoj kupnji. Mlađim đlacima u pomoći ponijeti torbu su i odrasli te se po djecu dolazi autima, biciklima, pješice, a ima i organiziranih u mini-grupe: jedna baka pokupi torbe na bicikl za pet-šest učenika iz susjedstva i svi su tu oko nje i bicikla na putu do kuće, a onda je drugog dana smjeni druga baka.

Da neće možda netko reći kako su nam djeca razmažena pa ne nose sama vlastite školske torbe?! Podići danas školsku torbu učenika bilo kojeg razreda osnovne škole, onome tko je davno izišao iz obrazovnog sustava i nema djecu toga uzrasta – neočekivano je i neugodno iznenađenje: torba je poput kamena tamo gdje se očekuje

lagan teret primjeren nježnim ramenima u razvoju. Djeci, kod koje se odmalena pazi na higijenu s odgovarajućim sapunima za njegu nježne kože i kvalitetnim pastama za zube, vodi računa o ishrani, uključuje u grupe vrtića zbog dnevnog zbrinjavanja, ali i vršnjačke socijalizacije i učenja odnosa s drugima, kontinuirano provjerava zdravstveno stanje sistematskim pregledima, dakle, brine o zdravom razvoju u skladu s maksimalnim roditeljskim mogućnostima, s polaskom u prvi razred na leđa se stavlja ogromna i teška školska torba. I od toga tereta dijete nitko ne može sačuvati, roditelji pogotovo – mogu samo oni koji propisuju školski sustav i njime upravljaju, uključujući tu i adekvatno uređenje škola. Roditelj i svi članovi obitelji ne mogu ukloniti taj teret, jer su u njemu obvezni udžbenici, bilježnice i pribor za nastavu, mogu samo pomoći ponijeti ga do školskih vrata i do kuće.

Evo što je pokazalo mjerenje: učenica petog razreda s leđa je skinula školsku torbu tešku 6 kilograma, što je petina njene težine! Učenik prvog razreda na leđima je imao bezmalo 5

kilograma tešku đlačku torbu, i to je petina njegove težine. Kilogramima se mjere sredstva za učenje matematike, materijal njegov jezika, svijeta oko nas... Dok im sve to treba da bi upoznali svijet oko nas, netko je zaboravio na maleni tjelesni svijet u njima koji se još razvija i koji trebamo čuvati poput kapi vode na dlanu, kako bi se pravilno i fizički i psihički razvio.

Iznijet ću mjerodavne podatke profesora pedagoškog fakulteta kao argument da je težina ove djece adekvatna, no nije adekvatan teret stavljen na njihova pleća. I tek je detalj iz obrazovnog sustava, jer je riječ o preopterećenim školskim torbama koje djeca svakodnevno nose na svojim leđima, a još se i nismo dotakli školskog namještaja spram tjelesne građe, ili obimnih domaćih zadaća u kontrastu s prirodnim razvojnom potrebom kretanja, trčanja, skakanja i igranja. Dakle, prema ovim podacima, prosječna težina djece od 7 godina je između 20 i 22 kilograma, kod djece od 10 godina je između 26 i 28 kilograma. Djeca u toj dobi postaju fizički sve snažnija, kosti postaju krupnije, kralježnica jača

i grudni koš se i dalje razvija. S obzirom da kosti nisu dovoljno čvrste, jer još traje proces okoštavanja, nastaju česte deformacije skeleta djece u ovom periodu.

Po preporuci Svjetske zdravstvene organizacije težina đlačkih torbi ne bi trebala prelaziti 10 posto tjelesne težine, neki liječnici smatraju eventualno i do 15 posto. Ali stvarnost naše djece je drugačija i u ataku na njihovo zdravlje, jer se u premjeravanju ustanovilo da je najlakša đlačka torba smještena na nejaku đlačku pleća imala oko tri kilograma – pa čak i do osam kilograma izmjerenih kod osmaka.

A tko bi se trebao založiti za očuvanje zdravlja naše djece, ako ne mi, odrasli? Ako su oni koji kroje položaj đlaka toliko odrasli, te se ne mogu više staviti »u kožu« djeteta, možda pomogne postupanje po istoj računici: torbu tešku petinu vlastite težine na leđa svakoga dana pješice do radnog mjesta i natrag do kuće. U međuvremenu ne moraju čak ni učiti za sutrašnje propitivanje naučenog, dovoljno će se traumatizirati od ove jedne lekcije.

Katarina Korponaić

UZ PISANU I IGRANU RIJEČ OBILJEŽENO OSMO PO REDU

Književno prelo

Gosti iz Lemeša

prikazali komad

»Tripit Bog pomaže«

Svečana dvorana HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici ponovno je bila posve ispunjena posjetiteljima Književnog prela, lijepe kulturne manifestacije koju je po osmi put organizirala Hrvatska čitaonica iz Subotice.

»Književno prelo je jedinstvena prilika da na jednom mjestu prikazemo sve naše djelatnosti tijekom godine i ponudimo rič i riječ u svakoj vrsti zabilježnog oblika. Osobito smo ponosni na našu djecu, našu budućnost koja u sve većem broju dolazi u našu čitaonicu, kao što je to bio primjer našeg ljetnog kampa, ili kroz narodnu književnost u školskim institucijama. Iako bi se nekome moglo pričiniti kako je svako naše književno prelo slično, ono je svake godine sve sadržanije i bogatije svojim novim sudionicima i ljudima koji se uključuju u rad Hrvatske čitaonice. Djeca se iznimno raduju, jer su u prilici pokazati što su sve radili, kao što su naši gosti iz Lemeša, s kojima imamo sve intenzivniju suradnju, u prilici pokazati nam njihov rad u realiziranju predstave »Tripit Bog pomaže«, istaknula je predsjednica Hrvatske čitaonice Bernadica Ivanković.

DJECA PREUZIMAJU VODEĆE ULOGE

Intencija Hrvatske čitaonice iz Subotice je da se mladi sve više uključuju u vođenje Književnog prela i preuzimaju najodgovornije uloge, pojašnjava i dopredsjednica Hrvatske čitaonice Katarina Čeliković.

»Želja nam je što više vodećih uloga prepustiti djeci, jer budućnost je njihova i na njima je nastaviti, sada već slobodno možemo reći, tradiciju održavanja Književnog prela koje predstavlja lijepu promociju knjige i

riječi. Ponosni smo što je preživjelo prve pokušaje da se napravi nešto što nije bilo uobičajeno, da u formatu zabave ponudimo i jednu važnu poruku. S druge strane, za nas je ovo i svojevrsna skupština naše čitaonice, kada želimo barem u kraćim crtama predstaviti naš godišnji rad, te djecu i mladež koja sudjeluje u brojnim aktivnostima koje organiziramo.«

ZANIMLJIV PROGRAM

Simpatični voditeljski par Davorin Horvatski i Donna Karan u najboljoj je mjeri poka-

zao kako se najozbiljnije može računati na mlade snage i na duhovit način proveo gledateljstvo kroz zanimljivi program još jednog Književnog prela, koje je započelo pjesmom »Velik si« u izvedbi djece iz Etno kampa u pratnji Nikole Bašića i Anite Kovač iz sastava VIS Proroci. Potom je predsjednica Hrvatske čitaonice Bernadica Ivanković, informirala nazočni auditorij

PRIOPĆENJE BERNADICE IVANKOVIĆ, PREDSEDNICE HRVATSKE ČITAONICE

»Hrvatska čitaonica svake godine na Književnom prelu priređuje program za djecu, mlade i odrasle te smo i ove godine prikazali dio iz našeg prošlogodišnjeg rada. Nažalost, neki od gostiju neugodno su nas iznenadili svojim slobodnim nastupom, kako na sceni tako i govorom, budući da Hrvatska čitaonica punih 12 godina svojega postojanja i djelovanja njeguje druge vrijednosti na kojima će i dalje inzistirati i raditi.«

o brojnim aktivnostima institucije na čijem se čelu nalazi, i potom u ulozi voditeljice najavila recitatorski nastup *Đule Milodanović*. U nastavku programa *Ivan Kovač* je recitiranje svoje pjesme popratio mahanjem zastavom LGBT populacije, dok je *Josipa Dević* izvela duhoviti performans na temu osobnog dalmatinskog poimanja bunjevačke svakodnevice.

Za glazbenu podlogu Književnog prela, pokraj mališana iz Etno kampa, bili su zaduženi i članovi tamburaškog odjela HKC »Bunjevačko kolo« pod ravnanjem *Mladena Bašića Palkovića*, čiji je dojmljiv nastup pobrao veliki pljesak publike. Na koncu je odigran kazališni komad *Marjana Kiša* »Tripit Bog pomaže« u izvedbi HBKUD »Lemeš« u kojem su igrali: *Marko Vilić, Marija Turčik, Nikola Ivanković, Dario Brkić, Ilija Ezgeta, Anica Dulić, Katarina Kovač, Željko Zelić* i tamburaški sastav »Lipog Markuša«.

REAKCIJE

Nakon završetka Književnog prela bilo je puno oprečnih komentara u svezi s prikazanim programskim sadržajem, ali se samo jedan posjetitelj usudio javno izreći svoj komentar.

Vladimir Tumbas, posjetitelj: »Svake godine rado dolazimo na Književno prelo, u želji kulturnog obogaćivanja, ali ove godine je ispalo kulturno blaćenje po hrvatskom bunjevačkom rodu s predstavom koja je imala i naslov ružan. Najprije iznenadnim nastupom Ivana Kovača koji je zamahao LGBT zastavom, pa kasnije totalno neukusnim i nepristojnim igrokazom u svakom pogledu. Organizatorima poručujem da pogledaju kompletan program prije nego li dođe u javnost, a dotičnog redatelja toga igrokaza treba biti sramota, jer u protivnom publike više neće biti...«

D. P.

Djeca s Etno kampa

7. ožujka 2014.

HKPD »ĐURĐIN« ORGANIZIRALO OSMO PRELO

Održano »Prelo na Đurđinu«

Osmo po redu »Prelo na Đurđinu« održano je u subotu, 1. ožujka, u župnoj dvorani sv. Josipa Radnika. Prelo je organiziralo Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Đurđin«, pod pokroviteljstvom DSHV-a. Skupu su osim mještana i vlč. *Miroslava Orčića* sudjelovali i gosti, među kojima je bio i

»Najlipše prelje« i recitatorice

predsjednik DSHV-a, *Petar Kuntić*. Kao što je već uobičajeno, prelo je otvoreno uz pjesmu »Kolo igra, tamburica svira«, koju je odsvirao ženski tamburaski sastav »Đurđinske cure« pod ravnanjem prof. *Vojislava Temunovića*. Nakon toga uslijedio je splet plesova mlade folklorne skupine HKPD-a »Đurđin«, koju je pripremala koreografinja *Jasna Kujundžić*, te dječji zbor pod vodstvom vjeroučiteljice *Verice Dulić*. U programu su sudjelovale i dvije recitatorice. U izboru za »najlipšu prelju« pobijedila je *Helena Štrbo* iz Subotice, dok je prva prelja bila *Kasandra Kričković* iz Đurđina, a druga *Regina Dulić*, također iz Đurđina.

Je. D.

POKLADNI DANI U SONTI

Poklade su i ludi su dani

Pokladni su dani u Sonti obilježeni u institucijama vjerskog, političkog i kulturnog miljea. Najbrojnije aktivnosti zabilježene su na dan Debelog četvrtka. Po tradiciji, MO DSHV-a je u maloj dvorani MZ Sonta okupio svoje članove, simpatizere, prijatelje i suradnike, a za dobar štimung pobrinuo se TS »Tandora« sonćanskog KUD-a »Mažoret«. Uz kolačiće, peretke i škvarcima pogačice, te uz poneku kapljicu, u ugodnom druženju s članovima stranke večer su proveli predstavnici župe Sonta, KPZH »Šokadija«, OKUD »Ivo Lola Ribar« i gosti iz Apatina. Istoga dana članice »Šokadijine« etno sekcije su organizirale malo druženje u prostoru Šokačkog doma, uz neizbježno mađarenje, a druženje po sličnom scenariju organizirale su i članice etno sekcije OKUD-a »Ivo Lola Ribar«. U subotnjoj večeri bilo je najveselije u vjeronaučnoj dvorani župnoga doma. Sonćanski župnik vlč. *Josip Kujundžić* i novoformirano Pastoralno vijeće organizirali su veselu pokladnu večer. Ugostili su i predstavnike MZ Sonta, KPZH »Šokadija« i medija. Ton veselju davali su »Šokadijini« tamburaši, pojačani vokalnim solisticama *Ljiljanom Tadijan* i *Božanom Vidaković*. Pokladne aktivnosti završene su u nedjelju, javnom manifestacijom »Poklade su i ludi su dani« u organizaciji OKUD »Ivo Lola Ribar«.

I. A.

ODRŽANO 80. VELIKO BUNJEVAČKO-ŠOKAČKO PRELO U SOMBORU

Ponositi na pretke i one kojima prenose tradiciju

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo »Vladimir Nazor« iz Sombora održalo je u subotu, 1. ožujka, Veliko bunjevačko-šokačko prelo. Preljska tradicija u »Nazoru« duga je osamdeset godina i isto toliko godina preljska okupljanja organiziraju se posljednje subote prije Pepelnice. U velikoj dvorani Hrvatskog doma okupili se članovi društva, ali i brojni gosti. Okupili su se Hrvati iz Sombora i okolice te gosti prela iz Osijeka, Siska, s Hvara, iz Valpova..., ali i ovogodišnji gosti HKUD-a »Vladimir Nazor« – KUD »Metković« iz Metkovića.

Pozdravljajući nazočne predsjednik »Nazora« Mata Matarić posebice je istaknuo značaj što se Veliko bunjevačko-šokačko prelo održalo tolike godine. »U tih 80 godina na ovim prostorima se promijenilo šest država i tri dru-

tveno-politička uređenja, ali mi smo ostali isti, ponositi na svoje pretke, sebe i one kojima ćemo prenijeti svoju tradiciju«, kazao je Matarić. Dragan Đurić, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici, čestitao je Somborcima na naporima koje čine radi očuvanja tradicije Hrvata na ovim prostorima. »Ovo je najvažni-

ja manifestacija uz Dužionicu. To je i priprema za jednu novu plodnu godinu ratarskog dijela Vojvodine kojoj pripada i našu hrvatska zajednica«, kazao je konzul Đurić. »Vi ste s vašim običajima, tradicijom i kulturom nešto s čime se Vojvodina ponosi«, istaknuo je obraćajući se na prelu pokrajinski tajnik za rad,

zapošljavanje i ravnopravnost spolova Miroslav Vasin.

Nakon službenih obraćanja nastupila je folklorna grupa »Nazora« koja je izvela bunjevačke plesove i bunjevačke parovne plesove, kao i gosti iz Metkovića s pjesmama i plesovima naselja donjeg toka Neretve. »Zahvaljujem onima koji su

DOJMOVI GOSTIJU

Cecilija Skenderović s Hvara: »Rođena sam Subotičanka i volim i poštujem ovu tradiciju i želim da se prela i dalje održavaju. S Hvara sam došla zbog subotičkog prela, ali sam ostala i zbog ovog somborskog. Vraća to divne, drage uspomene i sjećanja i želim da to shvate i ovi mladi i nastave tradiciju.«

Janja Pekanović iz Nenadića kraj Sombora: »Koje mi je ovo prelo po redu? Došla sam prvi puta kao cura od 15 godina i od tada samo je bilo jedno prelo na kom nisam bila. Dosta se toga promijenilo. Nekada su cure dolazile u dugim haljinama, s lijepim frizurama i nije bilo večere, već se sjedilo uz piće. Prelo je za mene kao neki veliki svetac.«

Janja Đukić i Mato Vekić iz Osijeka: »Sretna sam što se prelo nastavlja, jer to su korijeni naših djevoja. Veseli me svaki dolazak, tim prije što je moj dida Ilija Džinić bio među osnivačima »Nazora«. Još kao djevojka dolazila sam na prelo 60-tih godina, a iako od 70-tih živim u Osijeku nastavila sam dolaziti na prela«, kaže Janja, a Mato dodaje da mu je na prelu predivno i da je puna srca prihvatio ovu tradiciju.

U PLAVNI ODRŽANA SEDMA PO REDU MANIFESTACIJA POKLADNIH OBIČAJA

»Lipe, male i gadne tute«

Tri posljednja dana pokladnog vremena uvijek su bila vesela i bučna u Plavni, što bi potaknulo mještane ovog mirnog sela na sudjelovanje u povorkama, pjesmi, šali i veselju, kako bi spremnije dočekali korizmu. Ovaj je običaj imao svoje uspone i padove zbog raznih i često besmislenih razloga. Osnutkom HKUPD-a »Matoš« (2008.), stara mjesna pučka tradicija postupno se obnavlja i dobiva institucionalnu formu. U organizaciji ove udruge kulture od 2. do 4. ožujka održana je sedma po redu manifestacija pokladnih običaja »Tuta«.

U pokladnu nedjelju, 2. ožujka, skupina od dvadesetak mladih Matoševaca, pod vodstvom Evice Bartulov, odjenula se u narodno ruho, šokačko, slovač-

osmislili ovakvo druženje, vama koji ovdje stoljećima živite i nama iz Hrvatske. Tradicijska baština je ono što nas veže, to je ono što čuvamo i što ćemo čuvati i dalje», riječi su tajnika KUD-a »Metković« Zdravka

Obradovića. Poslije službenog programa uslijedilo je prelijsko veselje, koje je uz dobro raspoloženje, posebice gostiju iz Metkovića, već po tradiciji potrajalo do ranih jutarnjih sati.

Z.V.

ko, bunjevačko i mađarsko, te nazočila svetoj misi. Nakon mise prošetala je središtem sela i time pred brojnim mještanima prikazala tzv. »lipe tute«.

U pokladni ponedjeljak 3. ožujka, kostimirana dječja povorka »malih tuta« prošetala je ulicama Plavne uz potporu i odobravanje prolaznika i promatrača. Tijekom ove zanimljive ophodnje male su tute toplo dočekanе i ugošćene pecivima i napicima kod obitelji Gurić i Andrić. Završna im je zabava priređena u Vatrogasnom domu.

U utorak 4. ožujka, uz buku, pjesmu i šalu, iz Vatrogasnog doma je krenula povorka »gadnih tuta«. I ova je skupina, maskirana i našminkana, u kojoj se nije moglo prepoznati ni tko je muško, a tko je žensko, također prošetala ulicama Plavne s metlama u ruci i drugim rekvizitima. Ove su tute

zabavljale prolaznike i publiku, a nije manjkalo ni pokojih zvučnih i toplih poljubaca. Pri tome su neki ostajali umazani bojama i ruževima što je izazivalo smijeh i veselo raspoloženje.

Navečer, sukladno tradiciji, u Vatrogasnom domu se priređuje večera, druženje i zabava s puno šala, iznenađenja i veselja. Ove se godine pojavilo puno više gostiju nego što se očekivalo, ne samo iz Plavne, nego i iz okolnih mjesta. Nije posve jasno što je toliko privuklo ljude iz drugih sela, ali i Plavanjce koji su prije dva desetljeća napustili ovaj kraj. Nije to samo plavanjski paprikaš, vino, tamburaši, običaj pokapanja bege(ša), nego puno više od toga. Pokapanjem i oplakivanjem bege(ša) oko ponoći ova se zabava završava, a time se završava i pokladno vrijeme i započinje korizma.

Zvonimir Pelajić

TJEDAN U BAČKOJ

Život u kampanji

»Vrijeme je da se pokrene sve što je propalo ili da se stvara novo... Uzmite sudbinu u svoje ruke... Uradimo sve što možemo da se u Srbiji živi bolje, da naš standard bude bolji, da imamo mnogo više osmijeha, mnogo više djece... Nećemo raditi u svoju korist, već u korist i dobro Srbije...«, predizborne su poruke koje su, obilazeći zapadnu Bačku, biračima u tjednu iza nas poslali stranački lideri. A usporedo s predizbornom kampanjom teče stvarni život u kome je većinu žitelja Bačke malo briga za već izlizane poruke političara.

A u tom stvarnom životu dobili smo informaciju da je prosječna zarada u Zapadnobačkom okrugu tek 28.700 dinara, što je za skoro deset tisuća dinara manje od prosjeka države. Taj podatak sam po sebi je poražavajući, a još više ako se tomu doda i činjenica da u ovaj prosjek ne ulaze oni koji plaću uopće nisi ni primili. Kažu – nije sve u novcu, nešto je i nekretninama. Ali ni tu ne stojimo ništa bolje, barem kada je riječ o novim nekretninama, jer je, kako je objelodanjeno u Regionalnoj gospodarskoj komori Sombor, građevinska industrija u zapadnobačkoj regiji zabilježila pad od 30 postotaka za godinu dana.

Odluka da se ugasi jedna od najstarijih škola u Somboru i da se u nju useli tužiteljstvo potaknula je novinare lokalnog tjednika da istraže koliko se broj đaka smanjio za posljednjih deset godina. A podatak do koga su došli poražavajući je. Broj đaka u osnovnim školama manji je za 1.600 ili, u prijevodu, za jedno desetljeće »nestale« su dvije veće škole u Somboru.

I da ne bi bilo sve tako »sivo u sivome« evo i vijesti iz Bača, gdje su se vočari, ili preciznije proizvođači jagoda, njih tridesetak udružili i osnovali zadrugu. Jedan od ciljeva je zajednički plasman proizvoda. Znajući kako primarni proizvođači uvijek prođu »kao bosi po trnju«, dobar je korak da pokušaju zaštititi svoje interese. I jedna dobra vijest iz Apatina, doduše za sada samo u najavi. Za kupovinu apatinskog brodogradilišta zainteresirana je »Vodogradnja« iz Osijeka. To daje nadu da će barem jedno od tri brodogradilišta u zapadnoj Bačkoj početi ponovno raditi.

Kulturni centar »Laza Kostić« u Somboru nastavlja tradiciju priređivanja izložbi i programa, kojih se ne bi posramili ni mnogo veći gradovi. Posljednja u nizu je izložba američkog pop arta. Postavk čini tridesetak radova najznačajnijih umjetnika američkog pop arta, među kojima je široj publici najpoznatiji *Endi Vorhol*.

I tako teče jedan sasvim običan život u kampanji.
Z. Vasiljević

MAČKARE U GOLUBINCIMA

Vesela i razigrana povorka na ulicama

»Što je Rio za svijet, to su Golubinci za Srijem«, slogan je koji su Golubinčani smislili i s kojim rado dočekuju goste i zajedno s njima vesele se završetku poklada priređujući bal, prikazujući raznovrsne zanimljive maske koje su sami izradili, a karnevalskom pjesmom i plesom razgaljuju mještane i goste.

Tijekom proteklog vikenda, 28. veljače, 1. i 2. ožujka, u organizaciji Hrvatskog prosvjetnog društva »Tomislav« iz Golubinaca održana je tradicionalna manifestacija – Mačkare. Manifestacija je počela u petak, 28. veljače, u večernjim satima balom pod maskama, a nastavljena je sutradan u prostorijama osnovne škole u Golubincima, gdje je održan izbor najboljih maski – ove je godine predstavljena 17. Prva nagrada – osam dana odmora u Vodicama u Republici Hrvatskoj, osvojili su omladinci iz omladinske organizacije Golubinci maskom »Ima volje bit će bolje«. Drugu nagradu osvojili su također Golubinčani maskom Marka Kraljevića i Muse Kesedžije, a treća nagrada uručena je za masku lijepe žene Žanet i Bethovena. Središnji se događaj – karneval (koji je

MASKENBAL U HRVATSKOM DOMU U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Njegovanje običaja i tradicije

U Hrvatskom domu Srijemske Mitrovice u nedjelju 2. ožujka u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra »Srijem«, u saradnji s ostalim katoličkim društvima u Srijemskoj Mitrovici, mađarskim i njemačkim kulturnim centrom, organiziran je maskenbal. Kako je istaknuo predsjednik HKC »Srijem« i Hrvatskog doma u Srijemskoj Mitrovici Krunoslav Đaković, ova je tradicija održavanja manifestacije »Mačkara«

prisutna već duži niz godina. »Dok nismo koristili prostori-

je Hrvatskog doma, maskenbal

smo održavali u župnoj dvorani, a sada je ta manifestacija masov-

nija jer imamo veće prostorije.

Uglavnom su tu zastupljena djeca, mada i stariji sudjeluju, a s obzirom da je to katolički običaj prije početka korizme, mi taj običaj i tradiciju negujemo i ovdje u Srijemskoj Mitrovici«, kazao je Krunoslav Đaković. Ove je godine na maskenbalu bilo 36 sudionika, a njih pet je žiri pohvalio za najljepše maske. Druženje svih sudionika nastavljeno je uz tamburaški sastav HKC »Srijem«.

S. D.

TJEDAN U SRIJEMU

Sabor rekordera

Jedan od najznačajnijih događaja proteklog tjedna u Srijemu je tradicionalni, 40. jubilarni sabor natjecatelja zemljoradnika iz Srijema. Ova tradicionalna manifestacija održana je u petak, 28. veljače, u Gradskoj kući u Srijemskoj Mitrovici u organizaciji Srijemske gospodarske komore, koja rekordere u proizvodnji hrane nagrađuje zlatnikom i velikim i malim srebrnjakom kao doprinos afirmaciji poljoprivrede i poljoprivrednika. Ovom značajnom događaju nazočili su, osim domaćina, i predstavnici srijemskih lokalnih samouprava, kao i predstavnici Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu i Ministarstva poljoprivrede, koji su tom prilikom naglasili da će u narednom periodu nastaviti s poboljšanjem situacije u agraru i značajnim ulaganjem u proizvodnju. I ovaj, 40. po redu Sabor poljoprivrednika iz Srijema, sudeći po broju dobitnika nagrada, i pokraj teške situacije u agraru pokazao je da poljoprivrednici iz Srijema, kada primijene sve agrotehničke mjere, ne zaostaju po prinosima za onima iz Europe. Tako su nagrade uručene rekorderima u ratarskoj proizvodnji na površini od tri i pet hektara prema zasejanim kulturama, a nagrade su uručene i rekorderima u proizvodnji tovnih svinja, junadi, kao i u proizvodnji mlijeka. Brojne nagrade koje su tom prilikom uručene proizvođačima hrane iz Srijema govore u prilog tome, da su Srijemci vrijedni i radni i da i pokraj teške ekonomske situacije uspijevaju svoj rad naplatiti i od tog novca živjeti. Broj natjecatelja na ovoj manifestaciji iz godine u godinu sve je veći, a rezultati koji su ostvareni i u ovoj godini govore da su rezultati poljoprivrednika još vredniji zbog nepovoljnih uvjeta koji su pratili proizvodnju i u ovoj godini. Svjesni velikog značaja poljoprivredne proizvodnje za našu zemlju, koju karakterizira nepovoljna struktura, nedovoljni poticaji, neuređeno tržište, nagrađeni poljoprivredni proizvođači i u ovoj godini iščekuju da država ispuni obveze prema njima. Grad Srijemska Mitrovica u protekloj je godini dao svoj doprinos kada je poljoprivredna proizvodnja u pitanju. Sredstva izdvojena za poljoprivredu iznosila su preko 80 milijuna dinara, a samo oko 5 milijuna bilo je namijenjeno za podizanje kapaciteta udruga i proizvođača, dok je 25 milijuna izdvojeno za subvencije u poljoprivrednoj proizvodnji.

Svi navedeni podaci govore da su Srijemci jedinstveni i dosljedni u svojim nastojanjima da dođu do cilja, da osiguraju egzistenciju svojim obiteljima, i to postižu samo svojim osobnim trudom, radom i zalaganjem. A pomoć i potpora šire društvene zajednice u ovim teškim vremenima dobro bi im došla.

S. Darabašić

Drugoplasirani s Matom Groznicom

ušao u turističku ponudu općine Stara Pazova, ali i Republike Srbije) odigrao u nedjelju, 2. ožujka.

Ispred škole u Golubincima krenula je povorka mladih i starijih odjevena u šarolike, raznobojne maske i kostime, kretala se ulicama, a pjesmom i igrom pozdravljala je gledatelje koji su im uzvraćali pljeskom.

Predstavnici HKPD-a »Tomislav« zadovoljni su ovogodišnjom manifestacijom, kao i velikim odazivom gledatelja: »Bilo je izuzetno lijepih ideja i prelijepih kreacija i jako smo zadovoljni, jer je mnogo mladih sudjevalo, pogotovo u karnevalu, a to i jest naš zadatak – prenijeti na mlade dio tradicije i običaja i mislim da smo u tome i uspjeli. Došao je veliki broj gostiju i iz Republike Hrvatske, Mađarske, Bosne i čitavog Srijema. Oni su uljepšali naš karneval, kao i

cjelokupnu manifestaciju«, istaknuo je Vlatko Čačić, predsjednik HKPD-a »Tomislav« iz Golubinaca.

Ovom tradicionalnom skupu nazočio je i podtajnik Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice Mato Groznica: »HKPD je u Golubincima uvijek okupljao pripadnike različitih nacionalnosti, tako da je značaj ove manifestacije jako velik. Ova manifestacija iz godine u godinu dobiva sve više na značaju i biva sve masovnija i poprima međunarodni značaj. Ponosan sam što sam danas ovdje, jer sam bio predsjednik ovog društva od 2002. godine u dva mandata, kada smo i vratili ovu manifestaciju koja je šezdesetih godina bila vrlo intenzivna i bila jedna od značajnijih manifestacija u ovom dijelu Srijema«, izjavio je Mato Groznica.

S. Darabašić

DRUŠTVO S BREGA

Maškare

U prostorijama Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Rume, u subotu 1. ožujka 2014. godine održane su tradicionalne Maškare.

Prostorije Društva s Brega i ove su godine bile ispunjene lijepim i interesantnim maskama, a za pet najboljih žiri je dodijelio prigodne darove. Dok su se djeca veselila u pokladnom slavlju, sve nazočne je zabavljao mali tamburaški orkestar ove udruge.

Nikola Jurca

ZAPOČELO OBILJEŽAVANJE 10 GODINA »ŠOKAČKE GRANE« U OSIJEKU

Poklade su pa ću se uredit, roza gaće i od dike hlače

Poklade su i ljudi su dani, grmi ovih dana na ovim našim prostorima, pa su i snaše iz »Šokačke grane« posla-le pozivnicu urbanom svijetu osječkom – dođite i provedelite se s nama.

»Nemojte mene ništa pitat, sve je to djelo naših snaša iz dramske skupine 'Druge', snaša okupljenih u pjevačkoj skupini 'Šokice' i folklornoj skupini

'Šokačke grane', te naših bača iz muške pjevačke skupine 'Šokci' i sve je to njihova zasluga. Tu su naši prijatelji iz Sombora, okupljeni u dramskoj sekciji 'Vladimira Nazora', pa njih pitajte kako im je u Osijeku. Zajedno ćemo ovim pokladnim programom početi slaviti naših deset godina, koliko egzistira 'Šokačka grana' u Osijeku«, rekla je predsjednica Vera Erl.

A Somborci su zadivili Šokce umijećem i nagrađeni su dugotrajnim pljeskom. »Nama je uvijek lijepo u Osiku, a večeras smo se Osječanima predstavili humoreskom *Duška Radovića* 'Očajne domaćice'. Tu su uz mene još *Klara Omerman*, *Tatjana Bošnjak*, *Marija* i *Antonija Radoš* i *Antun Kovač*, a tu je i moj *Šima* kao producent. Jedino se ispričao gospodin *Lukač* i žao mu je što

večeras nije s nama, ali sve vas je pozdravio«, rekla je *Jolika Raič*, članica »Nazora«.

Somborci su natjerali Osječane na smijeh i pljesak, a onda se do dugo u noć igralo i pjevalo, uživalo u slasnom zalogaju i dobroj baranjskoj graševini, pa je šokački bečarac frcao na sve strane – Poklade su, milo janje moje, barem da su u godini troje.

S. Žebić

UNAPREĐENJE EDUKATIVNO-TURISTIČKIH SADRŽAJA U GORNJEM PODUNAVLJU

Pripreme za nastupajuću turističku sezonu

Ugodne temperature i prvi mirisi proljeća koji se već polako osjećaju osobito su ugodni na otvorenome, u šumi, kraj vode. Tako je protekle subote u poznatom monoštorskom vikend-naselju »Štale« organiziran boravak jedne grupe vrijednih ljubitelja prirode, ali s ciljem koji nije puko uživanje u kasno-zimskoj šumi.

Članovi monoštorskih udruga: Klub sportskih ribolovaca »Šaran« i Udruga »Podunav« te volontera i vlasnika lokalnih vikendica iz Monoštor, Sombora

i ostalih mjesta, organizirano su popravili postojeći drveni mol, tzv. »šteć«, koga koriste svi posjetitelji ovog dijela SRP »Gornje Podunavlje«. Ovaj mol koristi se za vezivanje čamaca, ribolov ili jednostavno sjedenje i ležanje kraj vode. Budući da je konstantno izložen atmosferskim utjecajima i da je stalno u uporabi, postao je veoma opasan za korištenje, pa je bilo neophodno popraviti ga. Na čelu s *Đurom Rangom*, kao glavnim majstorom i dokazanim čamdžijom, zamijenjeni su

dotrajali stupovi i daske, dok će u narednom periodu biti dograđeno još nekoliko metara mola.

Popravak ovog mola u velikoj mjeri doprinosi unapređenju edukativne, rekreativne i turističke infrastrukture, jer je ovo vikend-naselje omiljeno među poznavateljima ovdašnjih šuma i voda. Dodamo li ovome i nabavu sigurnosnih prsluka za vožnju čamcima, mini dalekozora za promatranje ptica i okolice te novu web prezentaciju Monoštor, može se reći da su pripreme za nastupajuću turističku sezonu u punom jeku. Sve ove aktivnosti podržane su od strane Grada Sombora preko natječaja za sufinanciranje projekata nevladinih organizacija i od strane Pokrajinskog tajništva za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova preko natječaja za financiranje projekata u oblasti turizma.

Z. M.

Temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br 135/04, 36/09), Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj,

OBAVJEŠTAVA

Da je nositelj projekta »MIKRO-PAK« doo putem ovlaštenog poduzeca »PROJEKT GRADNJA 2008« doo podnijelo Zahtjev za davanje suglasnosti na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Rekonstrukcija i dogradnja postojećeg poslovnog objekta s halom za prerađu plastičnih masa i prostorijama pratećeg sadržaja, Subotica, ulica Beogradski put br. 180, katastarska parcela br. 11489 k.o Donji grad.

Javni uvid po podnesenom zahtjevu osiguran je od 7.3.2014 do 27.3.2014. godine u prostorijama Gradske uprave- Gradska kuća, II. kat soba 226, svakog radnog dana u trajanju javnog uvida od 10-12 sati.

Javna prezentacija i rasprava po podnesenom zahtjevu nositelja projekta održat će se 28.3.2014.godine u prostorijama Stare gradske kuće, soba 226 II. kat s početkom u 12 sati.

SAJMOVI TURIZMA U BEOGRADU I BUDIMPEŠTI

Afirmacija i popularizacija sela

Tavankučani i Monoštorci predstavili hrvatsku kulturnu baštinu

Međunarodni sajam turizma UTAZAS/TRAVEL 2014 najveći je sajam turističke djelatnosti u Mađarskoj. Nudi mnoštvo atraktivnih turističkih destinacija i događaja; kulturološke raznolikosti, tradiciju i gastronomiju zamalja s pet kontinenata. Ove godine trajao je od 28. veljače do 3. ožujka, dok je Međunarodni sajam turizma u Beogradu počeo istoga dana, a trajao je jedan dan kraće od peštanskog.

TURISTIČKA PONUDA VOJVODINE

Kao i nekoliko godina unatrag, na sajmu u Budimpešti predstavljena je punuda turističkog gospodarstva AP Vojvodine. Zajednički nastup turističke ponude Srbije i AP Vojvodine te izlaganje turističkih proizvo-

da bilježi značajan uspjeh kroz raznovrstan program – predstavljene su manifestacije i projekt »Bogatstvo različitosti«. Na konferenciji za medije, na kojoj su sudjelovali pokrajinski tajnik za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova *Miroslav Vasin*, suradnici iz Tajništva, predstavnik Veleposlanstva Srbije u Mađarskoj i Turističke organizacije Srbije, istaknut je značaj sudjelovanja Srbije na ovoj manifestaciji, s obzirom na kulturološku i geografsku povezanost ovih dviju zemalja.

Na zajedničkom štandu Srbije i AP Vojvodine okupljeni su izlagači Turističke organizacije Srbije i Vojvodine – 10 turističkih organizacija lokalnih samouprava, 4 klastera, kao i gospodarskih subjekata. U subotu, 1. ožujka, posjetitelji sajma su imali priliku upoznati se s pro-

jektom »Bogatstvo različitosti«, kojim su obuhvaćena sela kojima Dunavski turistički klaster Istar 21 u suradnji s Pokrajinskim tajništvom za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova promovira tradiciju, gastronomiju, glazbu i folklor sela u Vojvodini i Podunavlju. Predstavnici ovih sela prikazali su svoje tradicionalne nošnje, muziku, folklor i hranu, a osim Monoštora i Tavankuta, tu su bili i Skorenovac, Bezdan, Belo Blato te Čortanovci.

BEOGRADSKI SAJAM

Beogradski sajam turizma je uključivao i sajam hotelsko-ugostiteljske opreme, suvenira i sajam vina. Na štandu Turističke organizacije Grada Sombora, Monoštor je predstavljen u sklopu Klastera »Salaši« Sombor, također u subotu, domaćim proizvodima od meda, predmetima nastalih od prirodnih materijala – drvene klompe, torbe od rogoza, te kreativnim i rekreativnim aktivnostima kojima se mogu baviti posjetitelji ovoga sela. Pokraj nove turističke ponude koja predstavlja promatranje ptica i prirode s vode ili kopna, turisti koji posjete Monoštor imaju priliku posjetiti i ostale članove ovoga klastera - Ekološku učionicu »Baračka«, Zoološki vrt »Miki« iz Koluta, Etno kuću »Jelena« u Bezdanu, i mogu uživati u siru porodice Stokuća i sličnim delicijama koje odlikuju ovaj kraj.

Na štandu koji je promicao Grad Suboticu, nositelji razvitka turističkog potencijala Tavankuta Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec«, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, Osnovna škola »Matija Gubec«, te župa Presvetog srca Isusovog nastupili su s Turističkom organizacijom Grada Subotice. *Marija Vojnić Mijatov*, koja je predvodila Tavankučane u Beogradu, naglasila je kako su najatraktivniji segmenti predstavljanja oni koji se odnose na izvorni bunjevački folklor i izradu suvenira od slame: »Predstavljanje našeg sela na sajmovima je bitno za afirmaciju i popularizaciju Tavankuta kao potencijalnog odredišta za posjetitelje sklone seoskome turizmu. Ovom prilikom ističemo kulturno-povijesne vrijednosti, te naše narodno stvaralaštvo, a sve kroz prezentaciju plesova, nošnje, pjesme, govora, narodne umjetnosti i gastronomije.« Poslije prezentacije na štandu Turističke organizacije Subotice, Tavankučani su se predstavili i na štandu Dunavskoga turističkog klastera Istar 21, kao njegovi članovi. Među kulturnim događanjima koja su u planu za ovu godinu Tavankučani su istaknuli Svjetski kongres stvaralaštva u tehnici slame, Natjecanje risara pri manifestaciji Dužijanca, susrete KUD-ova koji nose ime Matije Gupca, III. seminar bunjevačkog stvaralaštva te tavankutsku Dužijancu.

Z. Mitić i I. Dulić

Raditi na projektima koji su isplativi i održivi

Na Sajmu turizma u Budimpešti Tavankučane je predvodio *Dubravko Bilinović* koji kaže da su sajmovi odlična prigoda za razmjenu iskustava, ostvarenje veza i nadogradnju ideja. On ističe i važnost samokritike kako bi se na realan način spoznalo koliko se odmaklo u razvitku turističkih potencijala te kako bi se uvidjeli nedostaci i radilo na onim projektima koji su isplativi i održivi. »Značajan broj država i regija iz okruženja odmakao je u razvitku turizma, osobito ako ćemo se usporediti s najboljima, kao što je Mađarska.

Naravno, to nije okolnost koja nas treba obeshrabriti, to je činjenica iz koje možemo izvući strateški važne pouke i iskoristiti ih u našim daljnjim nastojanjima da turizam učinimo održivim i isplativim«, kaže Bilinović.

Kraj poklada

Prela, balovi, maskenbali različitih lokalnih naziva, punili su stranice prijašnjih, a ima ih i u ovome broju našeg tjednika. No, vrijeme »razgaljenih« dana je prošlo. Suma sumarum, u proteklih mjesec dana među Hrvatima u Bačkoj i Srijemu održano je ukupno petnaestak ovakvih manifestacija, čineći ih najdominantnijom pojavnošću kulturnog prostora vojvodanskih Hrvata u dosadašnjem tijeku godine.

A kakav je značaj ovih manifestacija u kontekstu kulture? One, naime, predstavljaju nastojanje da se u manje ili više osuvremenjenom obliku očuvaju običaji vezani uz poklade, kao dijelovi tradicijske kulture. Namijenjene prije svega »opuštanju«, one spadaju u tzv. pučku kulturu, odnosno dio stvaralaštva koji referira na ono izvorno i jednostavnije, a manje na složnije umjetničke kriterije. Ali, kako kažu, sve ima svoje vrijeme i mjesto. Drugim riječima, zabava jest/trebala bi biti važan segment naših života, dok za ozbiljnije kulturne programe preostaje još skoro cijela godina.

S druge strane, tzv. visoka kultura niti interesira svakoga, niti okuplja ovoliki broj ljudi. A upravo tu je možda i najveći značaj i potencijal prela i sličnih priredbi. Okupljajući na stotine sudionika, ona imaju snažnu društvenu dimenziju, a osjećaj povezanosti, kažu stručnjaci, jedna je od ključnih egzistencijalnih potreba čovjeka. Bilo da su u pitanju partnerski odnos, obitelj, javna događanja, udruge i organizacije, fan-klubovi, religija, narod, nacija, čovječanstvo...

Kad smo već kod ove teme, dotaknimo se i priče oko broja prela u Subotici. Moje je osobno mišljenje kako je jedno »Veliko prelo«, poput onoga u Dvorani sportova, bilo najbolja opcija (u ovu priču ne uvrštavam »specifičnija« prela kao što su Prelo Mladeži DSHV-a, koje ima nešto izraženiju političku dimenziju, Prelo sićanja ili Književno prelo). Evo i zašto. Takvo ujedinjeno »Veliko prelo« posjeduje veći kapacitet već spomenutog osjećaja povezanosti. Nadalje, praktično je i zbog mogućnosti da se temeljem većeg broja prodanih ulaznica dovedu neki skuplji »zabavljači« te manifestacija tako učini atraktivnijom; broj gostiju sa strane bio bi potencijalno veći, a odlazak na samo jedno prelo lakše bi pao kućnim proračunima njegovih krajnjih korisnika. Premda je pluralnost dobra, ovo se moje mišljenje temelji i na sljedećem: u vremenu izraženih trendova depopulacije i asimilacije kod ovdašnjih Hrvata, prela »ovih« i »onih« čine se luksuzom.

D. B. P.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HKPD-A »JELAČIĆ« IZ PETROVARADINA

Ostvarenje planova ovisit će o dotacijama, ali i članarinama

Deseta redovita godišnja skupština HKPD-a »Jelačić« održana je u petak 28. veljače. Bila je to i prva skupština u novom uredskom prostoru, bivšoj vjeronaučnoj dvorani župe Uzvišenja sv. Križa, otkako se udruga u nju uselila prošle godine.

Izvjешće o radu udruge podnio je predsjednik udruge *Petar Pifat*. Među tridesetak manifestacija, programa i projekata u kojima je »Jelačić« sudjelovao, vrijednima je istaknuo obilježavanje 10. obljetnice udruge, potpisivanje protokola o suradnji s udrugama u Požegi i Vinkovcima, te dobivanje brončanog priznanja za nastup pjevačkog

zboru na natjecateljskom Festivalu muzičkih društava Vojvodine u Rumi. Važnim je, također, naglasio smanjenje tekućih troškova koje je ostvareno preseljenjem u prostor župnoga ureda, postavljanje internetske stranice udruge, uspjesi nogometne sekcije i dr.

Govoreći o planovima rada i financijskim predviđanjima za tekuću godinu, Pifat je od predloženih aktivnosti posebice naglasio važnost obilježavanja 90. obljetnice smrti petrovaradinskoga skladatelja *Franje Štefanovića*, koncertne nastupe u Trogiru, sudjelovanje u manifestaciji »Noć muzeja« i dr. Napose je istaknuo kako »ostvarenje predviđenih manifestacija i aktivnosti neće ovisiti samo o mogućim financijskim sredstvima koja se očekuju od strane relevantnih institucija, nego i o članarinama koje do sada nisu bile redovito izmirmirane od jedne četvrtine članova udruge«.

Izvjешće Nadzornog odbora podnio je predsjednik tog tročlanog tijela *Duško Radovanović*.

Prije usvajanja navedenih izvješća i planova, koji su aklamacijom nazočnih članova potvrđeni, u raspravi je jedan roditelj polaznika škole tambure koja se odvija u okviru tamburaške sekcije iznio i zamjerku radu uprave Društva. Naime, zamjerio je što se među članovima pjevačke sekcije i polaznika škole tambura ne poštuje politika reciprociteta, glede mjesečnog plaćanja voditelja sekcije od strane članova sekcije. Na tu zamjerku Pifat je odgovorio kako će primjedba biti razmotrena na prvom sastanku Upravnog odbora.

R. H.

Zagrebačka filharmonija gostovala u Beogradu

BEOGRAD – U okviru regionalnog ciklusa »Pika-točka-tačka«, u Beogradu je prošloga petka gostovala Zagrebačka filharmonija. Na koncertu pod upravom dirigenta *Alana Bjelinskog* nastupili su i solisti – *Olvido Ruiz Castellanost* i *Ricardo Luque*. Na programu koncerta u Kolarčevoj zadužbini našli su se latinoamerički hitovi u aranžmanu za veliki orkestar, te je ovaj glazbeni događaj predstavljao »živopisno putovanje po Argentini, Čileu, Venecueli, Kubi i Brazilu«. Kubanska pjevačica *Olvido Ruiz Castellanos* poznata je diljem svijeta, dok je fagotist Zagrebačke filharmonije i član sastava *Cubismo Ricardo Luque*, zbog specifičnog vokala postao simbol latino glazbe.

Kulturna suradnja Osijeka i Sombora

SOMBOR – Grad Sombor i kulturne institucije u ovom gradu posjetilo je prošloga petka izaslanstvo Grada Osijeka. Tijekom razgovora predstavnici kulturnih institucija ovih dvaju gradova predstavili su programe svojih ustanova. Dogovorili su da se tijekom 2014. godine u manifestacije koje organiziraju ustanove kulture u Somboru uključuju ustanove iz Osijeka, odnosno da u osječkim kulturnim događanjima sudjeluju i Somborci.

Ovaj sastanak nastavak je razgovora o suradnji Osijeka i Sombora, koji su počeli polovicom veljače.

Z. V.

Dvije Vojvođanke na »Šokačkom cvitu«

ŽUPANJA – U sklopu 47. šokačkog sijeća, prošloga je petka u Županji održana

tradicionalna manifestacija »Šokački cvit«. Za izbore se ove godine natjecalo osamdeset djevojaka, među kojima i dvije iz Vojvodine: *Milica Lerić* iz Berega, koja je predstavila svečanu djevojačku nošnju iz svoga mjesta, i *Slavica Živković* iz Sota, članica HKD-a »Šid«, koja je predstavila svečanu odoru staru preko stotinu godina podrijetlom iz Gibarca.

Lemešani u Hercegovcu

HERCEGOVAC – Dramska sekcija HBKUD-a »Lemeš« nastupila je s predstavom »Tripit Bog pomaže« (autor: *Marjan Kiš*, redatelj: *Ilija Ezgeta*) na jubilarnim, dvadesetim po redu Danima hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu, koji su održani prošloga petka i subote. Osim Lemešana, smotra je okupila i kazališne amatere iz Orašja, Travnika, Hrvatskoga Židana, Staroga Grada i Hercegovca. Organizator manifestacije je Hrvatska čitaonica Hercegovac, a suorganizator Hrvatska matica iseljenika. Jedan od pokrovitelja ove manifestacije bilo je i Ministarstvo kulture RH. Djevojke iz Vojvodine nisu osvojile nagrade, ali im samo predstavljanje na ovakvoj manifestaciji, kako kažu, puno znači.

S. D.

Video spot za pjesmu s Hosanafesta

SUBOTICA – Početkom mjeseca završen je video spot za pjesmu »Tvoje riječi živjeti«, koju je na prošlogodišnjem Hosanafestu izvela *Ana Ivanković Radak* iz Subotice. Autorica glazbe i teksta je *Tajana Šarić*. Spot je režirao *Stefan Stojanović*, a može se pogledati na Youtubeu.

»Bunjevački put križa« u HMI

ZAGREB – U Zagrebu će u četvrtak 13. ožujka biti održano predstavljanje knjige *Tomislava Žigmanova* »Bunjevački Put križa - za osobnu pobožnost virujućeg svita«, uz otvaranje izložbe fotografija križeva krajputaša »Bunjevački putovi križeva« *Augustina Jurige*. Izložba i promocija bit će održani u Hrvatskoj matici iseljenika, Trg Stjepana Radića 3, s početkom u 13 sati. Uz pozdravnu riječ mr. *Marina Knezovića*, ravnatelja HMI, knjigu će predstaviti *Jasna Ivančić* iz Leksikografskog zavoda M. Krleža iz Zagreba, *Tomislav Šovagović*, književnik i

novinar Glasa Koncila, i *Tomislav Žigmanov*, autor, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. O izložbi *Augustina Jurige* će govoriti *Olga Šram*, povjesničarka umjetnosti.

Podsjetimo, u Velikom tjednu 2013. godine u Subotici je iz tiska izašla knjiga »Bunjevački Put križa« za koju je autor teksta dobio prvu nagradu za književno djelo na temu Muke Kristove. Nakladnik je Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice. Riječ je o nagradi koju svake treće godine dodjeljuju Društvo hrvatskih književnika i Udruga Pasionska baština.

Dječje igre i igračke bačkih Hrvata Bunjevaca

SUBOTICA – Znanstveni kolokvij s temom »Dječje igre i igračke bačkih Hrvata Bunjevaca« bit će održan u četvrtak, 13. ožujka, u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici. Uvodničarke su *Anita Crnčić* i *Romana Pavliša*, studentice Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, sudionice terenskog etnološkog istraživanja bunjevačkih Hrvata u Bačkoj tijekom 2013. godine realiziranog u suradnji Odsjeka i Zavoda pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. *Milane Černelić*. Početak je u 11 sati.

Književna večer Dražena Prčića u Lemešu

LEMEŠ – U velikoj dvorani Mjesne zajednice u Lemešu, u četvrtak 13. ožujka bit će održana promocija romana *Dražena Prčića* »Dogovoreni brak«. U sklopu književne večeri nastupit će djevojački zbor »Musica viva« pod ravnanjem *Marite Topić*. Početak je u 19 sati.

ZNANSTVENI KOLOKVIJ U ZKVH-U DEMOGRAFA DR. SC. DRAŽENA ŽIVIĆA

»Suvremena demografska slika Hrvata u Vojvodini« bila je tema XXVIII. znanstvenog kolokvija održanog u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata u srijedu 26. veljače. Po drugi puta o ovoj temi govorio je dr. sc. Dražen Živić, znanstveni savjetnik i izvanredni profesor na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Vukovar. Živić je govorio o demografskim trendovima vojvođanskih Hrvata, s naglaskom na rezultate posljednja tri provedena popisa stanovništva, tj. 1991., 2002. i 2011. godine te je istaknuo tri dominantna demografska procesa Hrvata u Vojvodini – ukupna depopulacija, emigracija i biološka struktura, koji nisu samo posljedica »unutarnjih« ili demografskih čimbenika, nego imaju i društvene, političke i gospodarske, tj. »vanjske« odrednice.

Hrvati u Vojvodini prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. čine tek 2,4 posto ukupnog stanovništva Vojvodine, s

jasnim trendom pada njihova udjela. Snažnu ukupnu depopulaciju i sve upitniji opstanak Živić je potkrijepio statističkim podacima koji, osim o smanjenju broja, govore i o sve nepovoljnijoj biološkoj strukturi koja se očitu-

je u visokoj prosječnoj starosti, smanjenim demoreproduktivnim potencijalima, velikom koeficijentu dobne ovisnosti i narušenoj spolnoj strukturi, tj. prevagi ženske populacije kod vojvođanskih Hrvata. Na razini okruga

rezultati istraživanja su najlošiji u Sjevernobanatskom okrugu, dok su najbolji, iako također loši, u Sjevernobačkom okrugu, koji je ujedno i okrug s najvećim brojem i udjelom Hrvata u Vojvodini.

Je. D.

AKTIVNOSTI HGU »FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA« IZ SUBOTICE

Miran Tikvicki među najboljima u »Šljiviku«

Tamburaš Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama«, Miran Tikvicki, plasirao se u nastavak natjecateljskog dijela emisije »Šljivik«, koju organizira, snima i emitira Radio televizija Srbije.

Njea je tijekom snimanja emisije 27. veljače pratio Veliki tamburaški orkestar spomenute Udruge.

Ukoliko uspije proći sljedeći stupanj, Miran Tikvicki će se naći u finalu natjecanja kolje će biti održano sredinom svibnja.

Osim Miranovog nastupa, Veliki festivalski tamburaški orkestar je pratio i dvije djevojke koje su izvodile tradicijske pjesme iz naše regije. Bile su to Valentina Radić, uz pjesmu »Hajd' na rogali momče« i Emina Ibrahimović s numerom »Da je višnja ko trišnja«.

Ovaj orkestar je pratio i izvođenje tamburaških pjesama od strane poznatog pjevača Dušana Svilara. Snimka ove emisije bit će emitirana početkom travnja na I. programu RTS-a.

S. J.

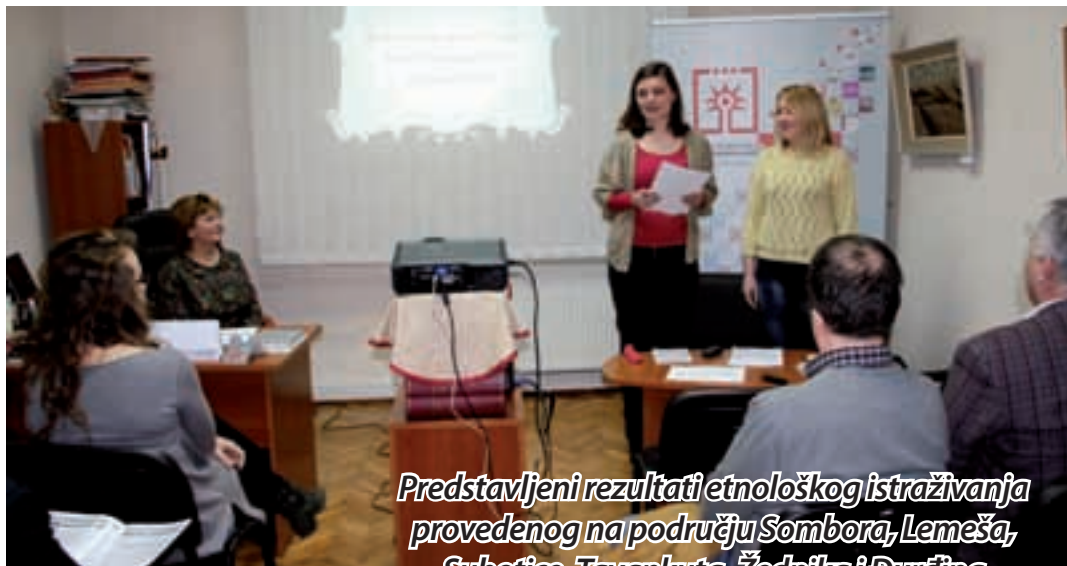
ZNANSTVENI KOLOKVIJ IZ TRADICIJSKE BAŠTINE BUNJEVAČKIH HRVATA U BAČKOJ

Porod, običaji vezani uz njega i vjerovanja

»Iz tradicijske baštine bunjevačkih Hrvata u Bačkoj« naziv je XXIX. znanstvenog kolokvija Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata održanog u petak 28. veljače u prostorijama Zavoda. Predavačice kolokvija bile su: *Ivana Ružić, Sonja Periškić i Valentina Vujević*, studentice Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. »Porod i običaji vezani uz porod kod Hrvata Bunjevaca s područja Bačke« tema je o kojoj su govorile Sonja i Ivana, dok je Valentinina tema bila »S koljena na koljeno: vjerovanja i priče Bunjevaca u Bačkoj/Vojvodini«.

SURADNJA SE NASTAVLJA

Kako je *Katarina Čeliković* iz ZKVH-a na samom početku istaknula, terensko etnološko istraživanje bunjevačkih Hrvata u Bačkoj koje su studentice provele i čije su preliminarne rezultate iznijele tijekom ovog kolokvija predstavlja nastavak suradnje Odsjeka za etnologiju i Zavoda na projektnim istraživanjima. Njihova je suradnja započeta još 2011. godine dolaskom skupine ljudi s Filozofskog fakulteta iz Zagreba u Suboticu i predstavljanjem knjige o Bunjencima iz Senja i okolice. Zahvaljujući profesorici dr. sc. *Milani Černelić*, od te su godine nekoliko puta bunjevački Hrvati u Bačkoj bili predmetom istraživanja u sklopu njezina projekta započetog prije desetak godina, najprije u Senju, Lici, Dalmaciji, a prošle godine i u Mađarskoj – »Identitet i etnokulturno oblikovanje Bunjevaca«.

Predstavljeni rezultati etnološkog istraživanja provedenog na području Sombora, Lemeša, Subotice, Tavankuta, Žednika i Đurđina

POROD I OBIČAJI

Uvodničarke znanstvenog kolokvija predstavile su rezultate terensko etnološkog istraživanja provedenog ove i protekle godine na području Sombora, Lemeša, Subotice, Tavankuta, Žednika i Đurđina, kojim su obuhvatile 28 kazivača i još nekolicinu bunjevačkih Hrvata iz Zagreba, emigriranih iz Bačke. Kazivači su bili starije životne dobi, te su pomogli svojim znanjem, iskustvom i sjećanjem, a bili su od velikog značaja budući da nije postojala nikakva prijašnja literatura o ovim temama. Vremenski okvir koje ovo istraživanje oduhvaća odnosi se na kraj XIX. i XX. stoljeća.

Temom »Porod i običaji vezani uz porod kod Hrvata Bunjevaca s područja Bačke« Periškić i Ružić obuhvatile su pitanje položaja žena u drugom stanju, nakon poroda u zajednici u kojoj žive, njezin odnos s ukućanima i vanjskim svijetom, djeteta kao novog člana obitelji, te žene kao majke. Zanimala su ih također i vjerovanja vezana

za ovo razdoblje života majke i djeteta i teme kontracepcije i pobačaja. Neki od zaključaka istraživanja su promjena u terminologiji – žena nikad prije nije nazivana trudnom ženom, nego »nosećom«, u blagoslovljenom stanju ili »širokom«. Zatim, Tavankut se ističe kao mjesto u kojem su žene među prvimima prestale raditi kod kuće uz pomoć babica i susjeda s obzirom da je već 1950-ih otvoreno rodilište. Došlo se i do saznanja kako kod bunjevačkih Hrvata u Bačkoj nije bilo razlike između muške i ženske djece, tj. da su se sva djeca isto vrednovala. Porodu se nije pridavala velika pozornost kao danas, a smrtnost djece se objašnjavala riječima »Bog dao – Bog uzeo«.

VJEROVANJA I PRIČE

Valantina Vujević, koja je imala izlaganje na temu »S koljena na koljeno: vjerovanja i priče Bunjevaca u Bačkoj/Vojvodini« temeljem istraživanja došla je do saznanja kako su bunjevački

Hrvati u Bačkoj vjerovali u vile i vještice do prve polovice XX. stoljeća, a da su se uroci, tj. vračare duže zadržali u svijesti naroda. Kako Vujević navodi, bilo je teško prikupiti podatke o ovim vjerovanjima s obzirom da su Hrvati u Bačkoj veliki katolici, da je većina kazivača započinjala svoju priču rečenicom: »Čula sam, ali ja nisam vjerovala«. Ipak, svi su imali iskaze o vilama kao dobrim bićima koja nisu pravila nikakvu štetu, pojavljivale su se noću i bile su lijepe s dugim kosama. Vještice su se također pojavljivale noću, ali su imale negativni karakter, te su im se pripisivale štete na njivama, dok su vračare uglavnom bile žene koje su pogledom mogle ureći djecu i stoku.

Obrađeni rezultati koji će pružiti detaljniji prikaz tradicijske baštine bunjevačkih Hrvata u Bačkoj bit će objavljeni u najnovijem, petom broju »Godišnjaka za znanstvena istraživanja« Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Je. D.

PRIDSTAVLJANJE PRIŠTAMPANI STARI MADŽARSKI KNJIGA O SUBATICI (III. DIO)

Običaji vridni spomina

Piše: Alojzije Stantić

(3) *Matijević, Zolna*. Szabadka 1860. Subotica: Életjel w – Grafoprodukt 2011.

(Izvorni tekst je nimački napisan pisanom goticom, teškom za čitanje, kojeg je posli malo više od tri miseca prevela Zolna Matijević – v. ilustraciju.). I ova knjiga je iz niza stari madžarski knjiga o povisti Subatice, a sad je prvi put prikaziva u našem tisku.

Knjiga je nastala zaslugom *Ormos Zsigmonda*, visokog državnog dužnosnika Austrijskog carstva/Austro-Ugarske monarhije u županiji Temeš (Banat). On se od 1838. do 1889. u javnom životu nuz više dužnosti, u vrime apsolutizma bavio i izučavanjem povisti. Iz više država skupio je povisna pismena, koja se kao temelj obiteljske zbirke čuvaje u Državnom arhivu u Temišvaru (Rumunija).

Sporazumom 1964., izmed rumunski državni arhiva i Vojvođanskog arhiva dogovoreno je izučavanje i snimanje pismena koja se odnose na Vojvodinu. Tako su u Vojvođanski arhiv dospila na mikrofilm snimljena pismena iz zbirke *Ormos Zsigmonda* koja se odnose na povist Vojvodine.

Pismena iz oblasti etnologije-topografije koja se odnose na Subaticu i naselja Aleksandrovo, Topola, Pačir, Moravica, Bajša, Čantavir, Bajmak, Lovćenac i Feketić fotokopirana čuvaje se pod oznakom (F.172.4.) u Subatičkom Istorijskom arhivu. Obavist o Subatici sastavio je i napiso, *Nimac/Švabo Flatt Endre* »Područni kneževski povjerenik«. Bio je purgermajstora (gradonačelnik) Subatice od 1858. do 1861. i posli kratke stanke od 1862. do 1867.

O Subatici se čuvaje podaci: povist iz vrimena posli bitke kod Mohača (1526.) i posli kraće stanke nastavljaju se od 1693. kad su gradom upravljala redom četiri kapetana, od koji su trojica iz obitelji Sučić.

U opisu Flatt Endre je obuhvatio običaje vridno spomina:

Dan majki – Materice i Oce kao vridne obiteljske proslave. Dica ti dana obalaze rodbinu i čestitaje blagdane.

Na Božić na astal se meću tri voštane svičice, u čašicu napunjenu zrnima žita, za užnom svičice se pale, polažaj ih utrne i onda gataje na kog će otić dim. Najbolje je ako ode usprsto (gori), jel na koga ode dim po virovanju taj će umrit do drugog Božića.

Obitelj se paštri da za Božić zapati (stekne) polažaja. To je teško postignit jel svaki otac želi Božić provest sa svojom obitelji, al i otić drugima čestitat Božić. Polažaj je na dužnosti da za astalom dočekiva i zabavlja goste koji dođu čestitat Božić. Zato je polažaj odraslo čeljade koje zna i mož podnet tako ponašanje za astalom pa mora bit jak na čaši – podnet pjenje vina.

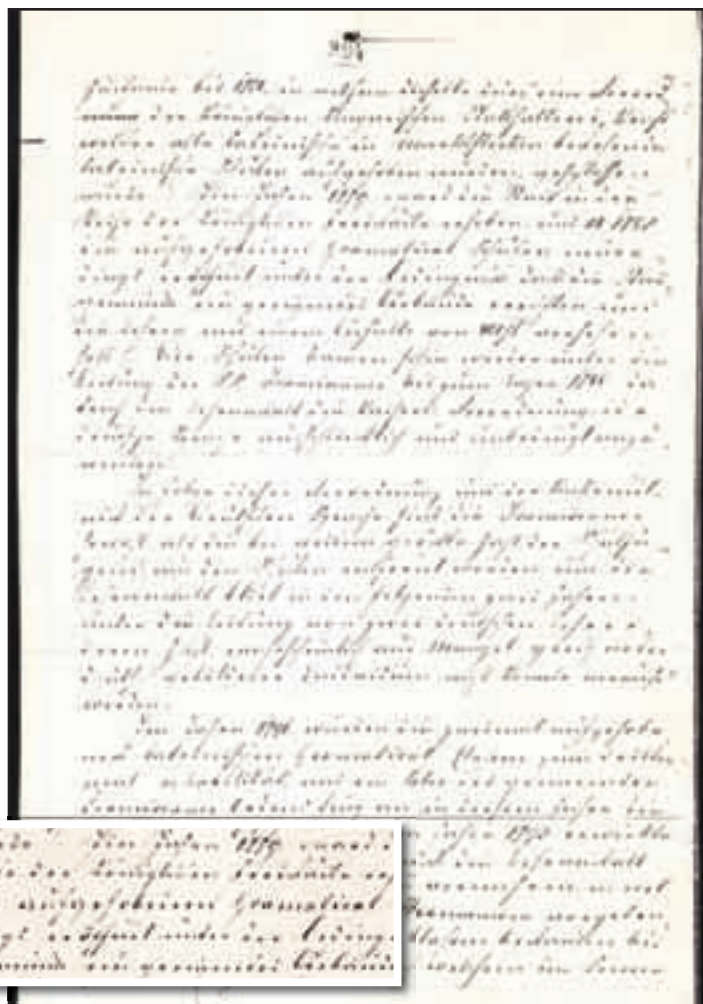
To je u pismenu najstarije spominjanje da je najprija polažaj bio odraslo čeljade.

Na nama je istražit kad je i zašto taj adet prominjen, jel se dosad u pismenima spominjalo da je polažaj dite – sa skromnom zadaćom. Prvi put sam polažaj na salašu bio 1935. sa zadaćom po uputi mog dide Ilije (1876.), čuvanom do danas.

Flatt biluži za Božić pravljene Lucinog stočića, koji se iz 13 dilova sastavlja 13 dana i nosi u crkvu na ponoćnicu. Na njemu se sidi u crkvi i onda će se dotičnom ukazat priviđenje ko će mu bit neprijatelj itd.

Na Blagovist (25.III.) salašari (naglasio A.S.) piju vino jel će njim se ono (viruju) pritvorit u krv, pa će čeljade bit zdravije i jače. Blagdan se zove vaćanje krvi.

Slide opisi kako su se čeljad oblačila, još poniki običaji, praznovirja, jezici kojima narod divani itd.

Izgled teksta pisanom goticom

U običajima je opisano kako se ide u crkvu i posli virskog obreda narod ostane prid crkvom da se ispriopida i zabavlja. Momci i divojke bi prid crkvom igrali »kolo« narodnu igru. Muškarci bi se i obaško skupili i zabavili bacanjem đuleta, topovske kuglje. »U desnu ruku se uzme teška gvozdena topovska kuglja, digne u visinu ramena, zamani i baci što dalje od sebe. Društvo je nadobio momak koji je najdalje bacio kuglju tj. topovsko tane.« Nediljom su momci i divojke pravili igranku »kolo« i poslipodne prid mijanom, el na salašu jedne od divojaka.

Običaj nadmetanja u bacanju kuglje tj. topovskog taneta je nasliđe koje su ovamo doneli naši stari, koji su došli iz Hercegovine i

brdovitog komšiluka iz Dalmacije. Tamo su se momci zabavljali u društvu nediljom i blagdanom prid crkvom, el u društvu na drugom mistu, jel ima kamena na svakom koraku. U novom kraju di nema kamena, njeg je momcima odminilo topovsko tane, đule. I to je jedan od dokaza otkaleg su došli najprija spominjani kao Dalmati, posli kao Bunjevci u ovaj kraj.

Flatt Endre o Bunjevcima zaključuje da su miroljubivi, virnici, marni poljodilci, nisu skloni zanatima, obaško vode računa o običajima i crkvenim zapovidima itd.

O svemu više, makar ukratko sridinom XIX. vika, al uočno opisani Bunjevci od čovika iz Temeške županije, koji ih je upozno i opiso kroz službu u Subatici.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Umjesto rata s Turcima, »građanski rat« u Ugarskoj

Piše: dr. Zsombor Szabó

Građanski rat je suvremeni izraz, zato smo pojam stavili pod znake navoda, pravilnije bi bilo reći staleški rat, a povjesničari ipak najčešće rabe izraz seljački rat, jer onovremenske kronike te događaje upravo tako nazivaju. Jednostavno nisu imali odgovarajući izraz, jer se pod pojmom »građana« podrazumijevalo određeno stanovništvo prije svega slobodnih (kraljevskih) gradova. Otuda i vječita rasprava, jesu li oppidumi bili gradovi ili ne. U mađarskoj su literaturi, prije svega inspirirano njemačkim autorima, ali i drugim, takva naselja nazivana »seljačkim« gradovima ili »velikim selima«. S obzirom da su se u vojsku Györgya Dózse (Juraj Doža) masovno prijavljivali stanovnici tadašnjih oppiduma, i njih su smatrali seljacima.

OPOZIV »PAPSKÉ BULLE«

Vrbovanje križara počelo je u travnju 1514. godine i za vrlo kratko vrijeme samo u Dózsin logoru pokraj Pešte okupilo se oko 40 tisuća križara. U Ugarskoj je bilo još zbornih mjesta u zapadnom dijelu zemlje kod Sekešfehervara (Stolni Beograd), kod Kaloče, u Erdelju kod Nadvarada i Koložvara, na jugu zemlje u Srijemu kod Slankamena i Kamenice. Prilikom objave »Papske bulle«, nitko od »nadležnih« nije vjerovao da će se dragovoljno toliki broj ljudi javiti u logore za okupljanje križara. U Dózsinu se logoru proćula vijest da treba krenuti u Hrvatsku, jer tamo Turci opasno ugrožavaju jednu kršćansku tvrđavu, ali 15. svibnja Bakóc (Bakač) je strogo naredio Dózsi da prestane s vrbovanjem vojske i raspusti logor(e), a ljude pošalje njihovim domovima. Tome je prethodio kraljev spo-

razum s turskim izalanicima, da produže postojeći mir. Možete li zamisliti i inače nezadovoljne ljude, koliko su se razočarali »ovom izdajom plemstva«, jer o tome se govorilo. Prema starom običaju, tko odbije krenuti u rat prilikom opasnosti, njegovu kuću treba spaliti. Križari su upravo tako smatrali da su plemići, koji su trebali krenuti protiv Turaka, izdali zemlju i njih i zato je pravedno spaliti im dvorce, opljačkati ih i ubiti. Vojska je krenula iz Pešte prema jugu, a nebo se sve više crvenjelo od spaljenih dvoraca plemića koji su se našli na njihovom putu.

»RATNI PUT« SRIJEMSKIH KRIŽARA

O sudbini srijemskih križara imamo dva svjedočenja, pisac prvog je Đorđe Sremac (Szerémi György)¹, rođen u Kamenici. On piše sljedeće: »Benedek Nagy je bio vojskovođa križara, koji su se u ogromnom broju okupljali kod skele pokraj Kamonce (Kamenice). Ovo su saznali vitezovi koji su boravili u šabačkoj i beogradskoj tvrđavi i spremili su se za rat. Brzo su napali križare. Siromahe su poubijali i oduzeli im plijen. Vođa križara se dao u bijeg, što je uskoro saznao Blaško, viceban u Beogradu i krenuo za njim od sela do sela. Zarobio ga je u Perlaku (Perlez u Banatu). Spomenuti je ban Benedek Nagy, jednog trgovca

1 Szerémi György emlékirataiból. Válogatta és az utószót írta Bori Imre. Fórum könyvkiadó, Újvidék, 1996. str. 36

podrijetlom iz Čanada, jednog fratra i mnoštvo zarobljenika sproveo u Budim. Benedeka su naravno raščetvorili, drugima su kožu odrali, neke su ispekli i tako su ih uništili.« Sudbina jedne druge armije križara se

(u originalu Raci – nap. autora) počeli su paliti cijelu Bačku i Bodrošku županiju, jer su svi siromašni stanovnici iz tih krajeva, tko iz straha tko po svojoj volji, postali križari.« Svećenik Borbaš se sklonio u utvrđenu

Dózsin smaknuće (onovremeni drvorez)

opisuje u *Memoria Rerumu*.² Armija križara koju je vodio svećenik Borbaš prvo je došla do Petrovaradina, tu je prešla Dunav i počela »plemički narod sjeći i nabijati na kolac. Potom su se Srbi, kraljevski stražari u službi despotinice (radi se o Jeleni Jakšić, udovici Ivana Brankovića)... pokrenuli iz Srijema... i ti Srbi

2 To je skraćeni naziv za zbirku tekstova od različitih autora koji opisuju događaje između 1504.-1566. godina. Pošto je pronađeno u zbirci nadbiskupa Antuna Vrančića (Verancsics Antal) zove se i Verancsics évkönyv (godišnjak). Citati su iz: A honfoglalástól Mohácsig. JMT. Újvidék, 2002. str. 193.

crkvu u Hajsentlerincu, mjesto u Bodroškoj županiji, srpske trupe koje su ga progonile spalile su tvrđavu i (gradić-op. autora) »samo Bog bi mogao kazati koliko su duša ubili, koje su ognjem spalili. I svećenika Borbaša bacili su s tornja crkve, kada mu je već gorjela i odjeća i tako su ga po zaslugi ubili«. Vidimo kako su obje strane u sukobu bile jako surove, a i Dózsin konac spada među najokrutnije smrt u povijesti. Okrunili su ga užarenom krunom, meso su mu kidali i pekli i natjerali su njegove komandante da to meso i pojedu. Potom su ga raščetvorili.

KONCERT POVODOM JUBILEJA

Tri decenije »Zlatnih klasova«

Dječji katedralni zbor subotičke stolne bazi-
like sv. Terezije Avilske »Zlatni klasovi« u subotu, 1. ožujka, cjelovečernjim koncertom obilježio je 30 godina postojanja i djelovanja. Zbor »Zlatni klasovi« osnovala je s. *Mirjam Pandžić* 1984. godine i vodila ga sve do 2012. godine. Od rujna 2012. godine s djecom radi *Miroslav Stantić*, zborovođa i orguljaš subotičke katedrale.

Zbor redovito sudjeluje na liturgijskim slavljinama u subotičkoj katedrali, na smotri dječjih zborova »Zlatna harfa«, te u okiru božićnih i uskrasnih koncerata u subotičkoj katedrali.

Danas je u zboru tridesetero djece, uglavnom vjeroučenika župe sv. Terezije u Subotici, ali i drugih gradskih župa, koja se redovito okupljaju na zajedničkim probama.

Uz slavljenički zbor nastupili su učenici Muzičke škole iz Subotice, članovi katedralnog dječjeg zbora: *Aleksandar Rukavina* na harmonici, *Lucija Vukov* na flauti, te sestre *Kristina* i *Leona Matković* na klaviru, kao i juniorski sastav Subotičkog tamburaškog orkestra, koji je pripremio *Stipan Jaramazović*. Zbor je u nekoliko točaka orguljama pratio vlč. *Dragan Muharem*, a zborom i

orkestrom dirigirao je *Miroslav Stantić*.

Na koncertu je zbor izveo skladbe koje su bile na repertoaru u trideset godina djelovanja, te su izvedene duhovne i liturgijske skladbe, ali i neke svjetovne skladbe hrvatskih skladatelja koje je ovaj zbor izvodio na raznim priredbama. Tako su izvedene skladbe subotičkog skladatelja *Albe Vidakovića*, o. *Ive Perana*, o. *Anđelka Milanovića*, *Šime Marovića*, *Maria Nardelija*, o. *Ivana Glibotića*, s. *Lujze Kozinović*, *Božidara Širole*, *Zdenke Kočonde*, te stranih *G. F. Handla*, *L. Andersona* i dr.

Na kraju koncerta riječi pohvale i zahvale izvođačima, kao i roditeljima koji redovito dovode djecu na probe, uputio je katedralni župnik mons. *Stjepan Beretić*, koji je rekao da je izuzetno ponosan što katedrala ima ovakav dječji zbor i da se s njime mogu ponositi i cijeli grad i Biskupija.

Sutradan, u nedjelju 2. ožujka, svečanim misnim slavljem u katedrali sv. Terezije dječji zbor »Zlatni klasovi«, uz pomoć juniorskog sastava Subotičkog tamburaškog orkestra, zahvalio je Gospodinu za 30 godina svoga djelovanja.

Ž. V.

Uspjeh čine ljudi

MILENIJUM OSIGURANJE

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Početak korizme

Nakon osme nedjelje kroz godinu, na Pepelnicu, započelo je vrijeme korizme, četrdesetodnevne priprave za Uskrs. To je priprava koja mora zahvatiti čovjekov život i u njemu učiniti zao-kret prema Bogu i bližnjemu.

KORIZMA

Otkako postoji, korizma podrazumijeva post i odricanje, pa je i danas to prva asocijacija na njen spomen. Tako korizmeno vrijeme za mnoge vjernike i danas znači uzdržavanje od hrane i raznih vrsta užitaka. No, nije tako redak slučaj da naši vjernici tom odricanju oduzimaju njegovo osnovno značenje. Prije svega, post i uzdržavanje od jače i slasnije hrane nikako nije prilika da se izgubi na težini i tako popravi svoj izgled. Isto tako mnogi računaju kako će im korizmeno odricanje pomoći da prestanu pušiti, te se riješiti ovog štetnog poroka, ili da će im pomoći kroz tih 40-ak dana uštedjeti nešto novca. Ovakav i sličan pogled na korizmu i odricanje ispraznjava je od njenog značenja i oduzima joj njenu vrijednost i značaj. Nikakvo značenje odricanja koje se može povezati s materijalnim učincima ne može biti smisao korizmene žrtve. Jer, kada se kršćanin priprema da proslavi Uskrs, svoj najveći blagdan, on najprije za njega mora pripremiti svoju dušu.

Smisao korizmenog posta i svih drugih odricanja je čovjeka približiti Bogu, uroditi obraće-

njem srca i učiniti ga otvorenim za Božju ljubav i milosrđe. Oni trebaju čovjeka usmjeriti prema molitvi i učiniti molitvu istinskim i milosnim susretom s Bogom. Kroz taj susret u molitvi i postu čovjek postaje sposoban bez samozavaravanja pogledati u svoje srce i prepoznati sve svoje mane i slabosti koje ga navode na grijeh, te se za grijeh i propuste pokajati, a protiv mana i slabosti se boriti. Isto tako post se od davnina vezuje i uz milosrđe i unapređenje bratske ljubavi. Jer, čovjek koji se okreće Bogu okreće se i svom bližnjemu, te spoznaje kako ne može produbljivati svoj odnos s Bogom ako ne pročisti odnose s bližnjima od oholosti, zavisti, sebičnosti, netrpeljivosti, ako potrebna ne iskaže milosrđe, a onima koji su ga povrijedili ne oprost. Dakle, sav post i odricanje u funkciji su promjene života i u odnosu na Boga i u odnosu na bližnjega. Bez toga Bogu ne trebaju naše žrtve i pokore koje su svrha same sebi. Žrtva koju čovjek sebi nameće treba imati duhovno usmjerenje, inače postaje besmisleni teret.

ISUSOVA KUŠNJA

Svakako treba imati u vidu kako nije lako postiti i težiti Božjim idealima, jer nas razne kušnje u tome ometaju, pa se onda pitamo čemu sve to i želimo odustati. Kušnja koja nas želi odvratiti od postizanja viših ciljeva djelo je đavla koji ne može podnijeti da čovjek mijenja svoj život na dobro, da u ljubavi izgrađuje međuljudske odnose i da živi u Božjoj blizini. Ali, i Isus je bio iskušavan (usp. Mt 4, 1-11). Za svoj javni nastup želio se pripremiti četrdesetodnevnom postom. Tražio je Očevu blizinu i želio se predati njegovoj volji. No, onda se pojavljuje đavao koji hoće sve usmjeriti drugačije, te Isusa suočava s nečim mnogo ugodnijim od posta i poslušnosti Ocu. »U ta tri oblika kušnje, kako ih evanđelje donosi, sadržana je bit svih kušnja koje stoje pred svakim čovjekom: za materijalna dobra odreći se duhovnih; ponizno služenje Bogu i ljudima zamijeniti umišljenom sebičnošću; umjesto Bogu jedinom, izabrati poklonstvo njegovu protivniku – đavlu.«¹

1 Usp. Ivan DUGANDŽIĆ, *Jedan je vaš učitelj*, Zagreb, 2008., 51.

Mnogo takvih kušnja stalno vreba čovjeka, ali kada on odluči uistinu biti Božji, onda kušnje postaju snažnije, jer đavao čeli postići svoj cilj. Budući da je Isus nama u svemu sličan, osim u grijehu, i no je bio kušan, ali je kušnju znao prevladati. A kako ćemo mi? Jedino s Isusom!

Na početku korizme, kada će mnogi odlučiti postiti, moliti i mijenjati se, ali će kušnje biti na njihovom putu, stoji evanđelje o Isusovoj kušnji kao opomena, ali i ohrabrenje kršćaninu da može pobijediti samo s Isusom. Kada mu se nudi obilje umjesto skromnosti i duhovnosti, popularnost i slava umjesto poniznog služenja te razni idoli u obliku različitih ovezemnih stvari koji oduzimaju Bogu mjesto u našem životu, kršćanin mora odlučno svemu tome reći ne, bez cjenkanja i pogađanja sa đavlom, kao što je to učinio Isus. U suprotnom podleći će kušnji. Zato u ovo milosno vrijeme priprave za proslavu Isusovog uskrsnuća »uprimo pogled u Početnika i Dovođenja naše vjere« (Heb 12, 2), kako bismo pobijedili zavodljivost ovog svijeta u korist Božjeg kraljevstva.

Malo tko u Šidu ne poznaje novinara, planinara i velikog gastronomu Radivoja Lazića, čovjeka koji je objavio tijekom svog života preko 20 kuharica. Osim svega ovoga, ovaj svestrani čovjek u svom domu u Šidu posjeduje knjižnicu, sigurno jednu od najbogatijih u Srijemu. Ima preko 5.000 knjiga, od toga preko 1.000 kuhara napisanih na petnaest jezika. Kako nam je rekao, knjige je počeo prikupljati još u prvom razredu osnovne škole, kada je od oca dobio svoju prvu knjigu Ne okreći se sine? autora Arseno Diklića. Od tada je počela njegova velika ljubav prema knjiži, pa počinje prikupljati školsku lektiru, a zatim darovane knjige, da bi ih na kraju i sam kupovao. Svoju prvu knjigu objavio je 1990. godine »Hleb naš nasušni«, gdje je prezentirao recepte jela od brašna, tijesta i kruha.

NOVINARSKI RAD

Kao novinar počinje raditi 1974. godine, najprije honorarno, za omladinski list »Mladost«, potom u Radio Šidu, »Sremskim novinama«, Radio Novom Sadu, u listu »Dnevnik«. Povratkom u Šid otvara tvrtku izdavačke djelatnosti, gdje je radio 19 godina. Također, pokretač je izlaska lokalnog lista »Šidske novine«, a od srednjoškolskih dana bavio se kulturom. Za svoj rad u kulturi nagrađen je od Pokrajinske

zajednice za kulturu nagradom »Iskra kulture«, a zatim dobiva šestoprosinačku nagradu za životno djelo od Općine Šid. Kao svoj najveći uspjeh do sada, Radivoj izdvađa svoj stručni rad »Gastromondijal«, ili »Nacionalna gastronomija«, gdje objedinjuje recepte iz svih krajeva svijeta gdje se igra dobar nogomet. Točnije, predstavlja nacionalne kuhinje 32 zemlje sudionice završnog turnira »France 98«, namijenjen kao gradivo iz predmeta nacionalne gastronomije studentima druge godine gastronomskog smjera Više hotelijerske škole u Beogradu.

KULINARSTVO – NAJVEĆA LJUBAV

Za kulinarsko kaže kako je posebna oblast u njegovu životu. U nju se upustio još u studentskim danima. »Volio sam kuhati još kao dijete. Najbolje mi je bilo dok sam studirao, kada sam u studentskom domu za razne svečane prigode pripremao specijalitete. Kada sam napunio 46 godina upisao sam Višu hotelijersku školu, smjer – gastronomije. Još dok sam radio u »Dnevniku« pripremao sam i slao recepte mnogim dnevnim i tjednim listovima u cijeloj Jugoslaviji za koje sam dobivao honorare, a od tog novca sam kupovao knjige. Devedesetih godina, došao sam na ideju da i sam objavim temat-

sku knjigu. Prikupio sam mnoge stare recepte i 1990. izdao svoju prvu knjigu 'Hleb naš nasušni'. Osim svojih knjiga uređivao sam i izdavao i tuđe knjige. Danas kada razmišljam o svom životu, mislim kako bi mi bilo bolje da sam se bavio drugim zanimanjem, a ne novinarstvom«, kaže Radivoj.

Zbog velikih zdravstvenih

problema Radivoj je 2006. godine napravio stanku u svom radu. Na nagovor liječnika prestaje se baviti novinarstvom i počinje slikati. Kako kaže, slikanje ga odmara.

ČLAN HKD-a »ŠID«

Radivoj je član i veliki prijatelj HKD-a »Šid«. Sudjelovao je

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

zajedno s predsjednikom udruge Josipom Hodakom u organizira-

nju svih dosadašnjih književnih večeri, posvećenih književnicima

koji su rođeni ili su živjeli u Šidu. »Još kao mladić organizirao sam književne večeri u Omladinskom

Dijelimo s Vama recept! CIGANSKI RAŽNJIĆI

Potrebno:

Pola kilograma pilećih jetrica

300 grama slanine

Priprema:

Pileće jetrice presjeći na pola i blago posoliti. Umotati ih listovima slanine i nabadati na ražnjiće. Peći na roštilju, na drvenom ugljenu, a poslije pečenja servirati i služiti s mladim ili sitno sjeckanim lukom i domaćom pogačom od integralnog brašna.

domu u Šidu. Tada je postojala novinarska i književna sekcija, kada sam zajedno s prijateljima pozivao pjesnike i pisce iz Srbije, Vojvodine i iz nekadašnje među-

republičke zajednice »Sava«, gdje su bile zastupljene općine koje graniče s rijekom Savom«, sjeća se Radivoj.

Sada kada ima 65 godina života Radivoj se, najviše zbog svoje bolesti, povukao u miran život. I dalje prikuplja materijal za neko novo djelo koje nam nije htio otkriti, ali kaže kako se nikada više ne bi poželio vratiti u novinarstvo. »Suviše stresan posao. Svi misle kako je novinarstvo lak i zanimljiv posao, ali se varaju. Težak je i stresan, prvenstveno što nemaš radno vrijeme i neredovito se hraniš. Posljedice takvog života sada snosim ja«, ističe Radivoj.

I dok čeka da ispuni uvjet za mirovinu, ili ne dobije invalidsku mirovinu, radi uglavnom stvari koje voli i koje ga opušta. Priprema se za organiziranje književne večeri o *Iliji Okrugiću* pri HKD »Šid«, a povremeno kod kuće pripremi neko jelo po receptu iz svojih kuharica. Vrsni gastronom i pisac tolikih kuharica otkrio je za naš list jedan pravi gurmanski recept.

S. Darabašić

NAGRADNA IGRA HRVATSKE RIJEČI

Poštovano čitateljstvo,

danas objavljujemo drugi nagradni kupon naše i vaše nagradne igre.

Pravila su vrlo jednostavna i potrebno je sakupiti šest kupona (pod brojevima od 1-6), koji će biti objavljivani u tjedniku Hrvatska riječ i sve skupa ih poslati na adresu naše redakcije: Trg Cara Jovana Nenada 15/II.

Svaki sudionik nagradne igre može poslati neograničeni broj kuverti pod uvjetom da se u svakoj nalazi šest nagradnih kupona (1-6) ili ih donijeti osobno u našu redakciju.

Nagradna igra traje do ponedjeljka 14. travnja, kada je i zadnji dan za prijem nagradnih kupona.

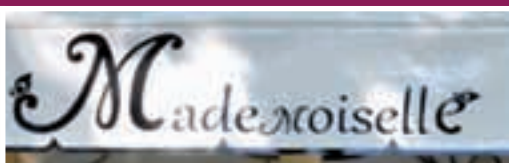

Javno izvlačenje nagrada bit će upriličeno u prostorijama Hrvatske riječi u utorak 15. travnja u 11 sati, a popis sretnih dobitnika bit će objavljen u broju 575 koji izlazi 18. travnja.

NAGRADE:

- ▶ TELEVIZOR
- ▶ BIKIKL DIAMOND (Venera bike)
- ▶ 2 x 2 NEDJELJNA RUČKA U MALOJ GOSTIONI NA PALIĆU
- ▶ ŽENSKA TAŠNA (Banjo shoes, Matka Vuković 3)
- ▶ ŽENSKA BLUZA (Boutique Mademoiselle, Petra Drapšina 4)
- ▶ COLON CLEANSE (Prirodni izbor Wellness – SR, doo Subotica 024 456 83 57)

...U pripremi su još i druge nagrade čija je realizacija u tijeku i o kojima ćemo vas obavještavati tijekom trajanja nagradne igre...

GARDEROBA	RAZNO

RAZNO

tržnica subotica

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Prva Vespa u Sonti

Fotografija pred čitateljima dio je zaostavštine obitelji Vidaković iz Sonte. Među ostalim crno-bijelim fotografijama uvezanim običnom vunicom, u tami ladice staroga ormara skriva jednu od bezbrojnih priča iz prošlosti i o prošlosti, priča o ljudima i načinu života u vrijeme njezina nastanka, a nastala je koncem pedesetih godina prošloga stoljeća, negdje na sončanskom korzu. Djevojke, očarane ovim skuterom, poželjele su snimku za sjećanje, a kako je vlasnik »Vespe« bio i pasionirani foto-amater, nije bilo problema ni da im se želja realizira. Skutera i njegova vlasnika, davno upokojenog *Ivana Prelića* (1933.), Sončanima znanog po nadimku *Slikika*, živo se sjeća njegov prijatelj i vršnjak *Ivan Jakšić*.

TRBUHOM ZA KRUHOM

»Moj imenjak i prijatelj Ivan Prelić bio je mladić vrlo neobičan za ono doba. Majka ga je, kako mi Sončani kažemo »rodila divojkom«, a poslije udaje, očuh mu baš i nije bio naklonjen. Ivan, pun nekakvog bunta, nije vidio svoju budućnost u, po njegovom mišljenju, dekadentnoj sredini poput Sonte, već se sa 16 godina otisnuo put zapada trbuhom za kruhom ili, kako je sam govorio, umom za drumom. U Sontu je dolazio vrlo rijetko, ali uvijek odjeven po posljednjoj modi. Prve traperice, prvi šuškvac, prve cipele »špicerice« vidjeli smo na njemu, a u Sontu je dotjerao, točnije rečeno dovezao vlakom i prvu »Vespu«. Dobro se sjećam, bilo je to početkom ljeta 1959. godine. Odjedanput je postao vrlo privlačan djevojkama, a prava ikona za dječake. Tko se sve nije poželio tih mjeseci »bešteloval« (op. aut.: fotografirati) na njegovom skuteru,

s njim ili bez njega. Kod većine momaka svoje dobi izazivao je veliku zavist. Sjećamo ga se i po njegovom foto-aparatu. Bio je i pasionirani foto-amater. Svi smo ga znali kao momka avanturističkog duha, kao velikog sanjara, a za nas je sve ovo bila najbolja potvrda da je uspio u životu«, priča *Ivan Jakšić*. Ivan Prelić je iza sebe ostavio veliki broj fotografija koje svjedoče o crticama iz života tadašnje Sonte. Njegova »Vespa« bila je svojedobno prava atrakcija. Vozio bi se prašnjavim sokacima, a za njim bi trčao buljuk djece. Rijetki sretnici, među kojima je i autor ovih redova, prvi Slikikin susjed, imali su pristup i u tamnu komoru njegovog foto-laboratorija. Tama i prigušeno crveno svjetlo uz koje bi se jedva nazirale posude s razvijačem, vodom i fiksirom, djelovale su na dječaka koji je tek pošao u osnovnu školu pomalo zastrašujuće, a pojava slika na foto-papiru bila je najveća čarolija. Bio je tu još jedan privilegij, za mnoge nedostižan. Približiti se »Vespi«, dodirivati ju, čak i sjediti na njoj, mogli su samo odabrani, a vrhunac uspjeha u očima ostalih dječaka bio je krug s Ivanom po sokacima našega sela na zadnjem sjedalu sna snova mnogih mladića i dječaka.

ZAPADNJAČKI TREND

Prve »Vespe« u ovim krajevima, i to samo u gradovima, vozile su se početkom pedesetih godina prošloga stoljeća. Kultura u tadašnjoj Jugoslaviji po prvi put se okreće zapadnim trendovima. U to vrijeme su se u kinima pojavili slavni američki filmovi, kupuju se gramofoni i razmjenjuju ploče, slušaju se Radio Luxembourg i Radio London. Pravi hitovi u odijeva-

nju postaju traperice, šuškvaci i baletanke. Vezano za Italiju, zemlju snova, iz koje su se odjevni predmeti uvozili, san snova mladića s ovih prostora bio je Trst. Pitanje časti bio je odlazak u šoping na Ponte Rosso. A pitanje materijalnog statusa bila je kupovina skutera nazvanog »Vespa«, što na talijanskom znači »Osa«. Riječ je o prvom svjetski poznatom modelu skutera talijanske tvornice »Piaggio«. Prva »Vespa«

proizvedena je 1946. godine, po uzoru na predratne američke skutere, a dizajnirali su je *Enrico Piaggio*, sin vlasnika tvornice i *Corradino D'Ascanio*, zrakoplovni inženjer. Ime je dobila po zvuku motora koji podseća na zujanje ose. Ona je i jedini motor na kojem se sjedi kao na stolcu, pa zato vespaši obično kažu da se svi drugi motori jašu, a samo »Vespa« vozi.

Ivan Andrašić

	OČNA KUĆA
	optika i ordinacija na jednom mjestu
	551-045
	Subotica Maksima Gorkog 20
	KOD GLAVNE POŠTE

DAN ŽENA

- Međunarodni dan žena obilježava se 8. ožujka.
- Prvi Dan žena obilježen je 28. veljače 1909. u SAD-u deklaracijom koju je donijela Socijalistička partija Amerike.
- Žene uposlene u industriji odjeće i tekstila javno su demonstrirale 8. ožujka 1857. u New Yorku. Prosvjedovale su zbog loših radnih uvjeta i niskih plaća. Prosvjedi 8. ožujka događali su se i sljedećih godina, od kojih je najpoznatiji bio 1908. godine kada je 15.000 žena marširalo kroz New York tražeći kraće radno vrijeme, bolje plaće i pravo glasa.

- Godine 1910. prva međunarodna ženska konferencija održana je u Kopenhagenu u organizaciji Socijalističke internacionale, kada je ustanovljen »Međunarodni dan žena« na prijedlog slavne njemačke socijalistice Clare Zetkin. Sljedeće je godine Međunarodni dan žena obilježilo preko milijun ljudi u Austriji, Danskoj, Njemačkoj i Švicarskoj.

Izrada čestitke

Jednostavnu čestitku možeš napraviti sam/a i sigurna sam da ćeš razveseliti mamu. Možeš unutra napisati koji stih o svojoj mami, a možeš i napisati samo jednostavno – volim te. Pogledajte kako su ispale naše čestitke, pokušaj i ti!

Dragi Hrkovi prijatelji, i maškarama je došao kraj. U ovome broju Hrvatske riječi donosimo fotografije s posljednjih ovogodišnjih pokladnih maskenbala. Prinzeze, kraljevine, kauni, vampiri, vještice...

Pokladni maskenbali

i svi drugi spakirali su svoje kostime do neke sljedeće prilike. Kako je bilo na maskenbalu u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« i u Dječjem vrtiću »Marija Petković« – Suncica i Biser pogledajte u fotoreportaži koju donosimo.

**Maskenbal dječje folklorne skupine
HKC »Bunjevačko kolo«**

Rezultati s općinskog natjecanja recitatora

Općinska smotra recitatora na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku održana je u četvrtak 27. veljače, a već sljedeća razina – zonska smotra održava se danas 7. ožujka u Gradskoj knjižnici u Subotici. Na zonsko natjecanje na hrvatskom jeziku plasirali su se sljedeći recitatori: Ivan Huska, Claudia Karan, Donna Karan, Davorin Horvacki, Petar Huska, Augustin Žigmanov, Ivan Kovač i Karla Rudić.

USPJEH UČENIKA HRVATSKIH ODJELA

Rezultati s natjecanja iz matematike

III. razredi: od ukupno 63 učenika, 5 učenika je bilo na hrvatskom jeziku

Dalje, na županijsko (okružno) natjecanje plasirali su se: Ivan Huska, 3. mjesto (OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica) Nikola Juhas, pohvala (OŠ »Matija Gubec«, Tavankut) Luka Mrkaljević, pohvala (OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin)

IV. razredi: od ukupno 82 učenika, 5 učenika je bilo na hrvatskom jeziku

Dalje, na županijsko (okružno) natjecanje plasirali su se: Donna Karan, 1. mjesto (OŠ »Matko Vuković«, Subotica) Ivan Skenderović, 3. mjesto (OŠ »Matija Gubec«, Tavankut)

V. razredi: od ukupno 66 učenika, 4 učenika je bilo na hrvatskom jeziku

Dalje, na županijsko (okružno) natjecanje plasirali su se: Anamaria Tumbas, pohvala (OŠ »Matko Vuković«, Subotica) Lucija Horvacki, pohvala (OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin) Ana Sabo, pohvala (OŠ »Matija Gubec«, Tavankut)

VI. razredi: od ukupno 68 učenika, 5 učenika je bilo na hrvatskom jeziku

Dalje, na županijsko (okružno) natjecanje plasirali su se: Maja Imrić, 2. mjesto (OŠ »Matko Vuković«, Subotica) Idu dalje: Martina Buljovčić, Đurđina Sudarević, Danijel Kujundžić, (OŠ »Matko Vuković«)

VII. razredi: od ukupno 48 učenika, 3 učenika je bilo na hrvatskom jeziku

Dalje, na županijsko (okružno) natjecanje plasirali su se: Mario Evetović, pohvala (OŠ »Matko Vuković«, Subotica)

VIII. razredi: od ukupno 45 učenika, 1 učenik je bio na hrvatskom jeziku

Dalje, na županijsko (okružno) natjecanje plasirali su se: Ivana Parčetić, pohvala (OŠ »Matko Vuković«, Subotica)

**PETAK
7.3.2014.**

06:38 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:16 Kad srce zatrepri ,
telenovela
10:00 Vijesti
10:13 Alpe iz zraka:
Ledenjaci i valoviti
brežuljci,
dokumentarna serija
11:06 Ni da ni ne: Ćirilica u
Vukovaru
12:00 Dnevnik 1
12:36 Znaj da te volim,
telenovela
13:20 Labirint
14:07 Abeceda zdravlja
14:19 Vijesti iz kulture (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:42 Riječ i život: Pokora -
okretanje zdravom
životu?
15:13 Kulturna baština:
Miroslav Kraljević
15:30 Skica za portret
15:46 Sveti Patrik u
Zagrebu, emisija pučke
i predajne kulture
16:13 Gorski liječnik , serija
17:00 Vijesti
18:18 Znanstveni krugovi
18:51 Iza ekrana
19:30 Dnevnik
20:07 Kontinenti: Pogled
iznutra, dokumentar
na serija
20:58 Godišnjica mature
22:15 Dnevnik 3
22:51 Sovin huk, kanadsko-
britansko-njemačko-
francuski film - Filmski
maraton (R)
00:30 Istraga, francuski film
- Filmski maraton (R)
01:51 Žena na rubu,
američki film - Filmski
maraton (R)
03:20 Sveti Patrik u
Zagrebu, emisija pučke
i predajne kulture (R)
03:46 Znanstveni krugovi
04:16 Abeceda zdravlja (R)
04:26 Vijesti iz kulture
04:33 Riječ i život: Pokora -
okretanje zdravom
životu?
05:03 Hrvatska uživo
06:03 Ljubav u zaleđu, (R)

05:34 Alisa, slušaj svoje srce

06:16 Alisa, slušaj svoje srce
06:58 TV vrtić (R)
07:08 Ninin kutak:
07:13 Tajni dnevnik patke
Matilde (R)
07:25 Jura iz džungle, crtana
serija (R)
07:49 Action Man, serija za
djecu
08:11 Obična klinka, serija
za djecu (R)
08:34 Olujni svijet, serija za
djecu (R)
09:00 Školski sat: TeenDox
ili čemu nas uče
dokumentarni filmovi?
09:30 Puni krug
09:45 Napravljeno po mjeri,
dokumentarna serija
10:00 Sopot: Svjetsko
dvoransko prvenstvo u
atletici, prijenos
11:40 Pozitivno
12:10 Biblija
12:47 Kruh i peciva Paula
Hollywooda,
dokumentarna serija
13:23 Žena na rubu,
američki film
14:54 Edgemont , serija
za mlade (R)
15:17 Briljanteen
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat: TeenDox
ili čemu nas uče
dokumentarni filmovi?
17:00 Otvaranje
Paraolimpijskih igara
Soči 2014., prijenos
19:31 Tračerića , serija
20:15 Sopot: Svjetsko
dvoransko prvenstvo u
atletici, prijenos
21:37 Endeavour - Mladi
Morse, serija (pilot)
23:11 Zločinački umovi ,
serija
23:53 Optuženi , serija (R)
00:53 Noćni glazbeni
program

06:05 RTL Danas,
informativna emisija
06:50 Ben 10: Ultimate
Alien, animirana serija
07:15 Moji džepni ljubimci,
animirana serija
07:30 Virus attack,
animirana serija
07:45 Ne brini za mene,
dramska serija (R)
08:55 TV prodaja
09:10 Snažne žene, dramska
serija
10:05 Villa Maria, dramska
serija (R)
11:00 TV prodaja
11:15 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
12:10 Pet na pet, kviz (R)

13:00 TV prodaja
13:15 Ne brini za mene,
dramska serija
14:25 Tajne,
dramska serija (R)
15:30 Villa Maria, dramska
serija
16:30 RTL Vijesti
16:45 Cobra 11, akcijska
serija
17:30 Ekkluziv Tabloid,
magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 X-men: Prva
generacija - TV
premijera, igrani film,
znanstveno-fantastični
22:35 Dvostruka osveta -
TV premijera, igrani
film, akcijski
23:05 Eurojackpot
23:10 Dvostruka osveta -
TV premijera, igrani
film, akcijski
00:30 Crveni zmaj, igrani
film, triler
02:50 RTL Danas, (R)
03:35 Kraj programa

**SUBOTA
8.3.2014.**

06:50 Iza ekrana
07:35 film - ciklus klasičnog
vesterna
09:05 Normalan život
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Subotom ujutro
12:00 Dnevnik 1
12:35 Veterani mira, emisija
za branitelje
13:23 Duhovni izazovi
13:55 Prizma
14:45 Kućni ljubimci
15:20 Ljubav prije svega,
američki film
16:47 I to je Hrvatska: (R)
17:00 Vijesti
17:15 Indijski ocean sa
Simonom Reeveom,
dokumentarna serija
18:15 Manjinski mozaik:
Ples za dvoje
18:31 Lijepom našom:
Pečuh
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 7/39
20:12 Pisma Juliji, američki
film
22:00 Obitelj Borgia , serija
22:55 Dnevnik 3
23:30 Pingvinski posli,
američki film - Filmski
maraton (R)
00:47 film - Filmski
maraton
02:15 Subotom ujutro

03:55 Reprizni program
05:00 Duhovni izazovi
05:30 Veterani mira, emisija
za branitelje
06:15 Prizma

04:51 Najava
04:54 Turistička klasa (R)
05:24 Alisa, slušaj svoje srce
- telenovela
06:05 Alisa, slušaj svoje srce
- telenovela
06:50 Dim dam dum, crtani
film
06:55 Wot wot's, crtani film
07:05 Priče za sva vremena,
crtana serija
07:20 Matkova čudovišta,
crtana serija
07:35 Linus i prijatelji, serija
za djecu
08:00 TV vrtić: Kutijica
pričalica
08:10 Čarobna ploča -
Širimo vidike: Analiza
djela i povijest
umjetnosti (R)
08:55 Kroz tvoje oči,
dokumentarna serija
09:25 Kranjska Gora:
Svjetski skijaški kup
- veleslalom (M),
prijenos 1. vožnje
10:30 George Clark:
Čudnovate zamisli,
dokumentarna serija
12:25 Kranjska Gora:
Svjetski skijaški kup
- veleslalom (M),
prijenos 2. vožnje
14:30 Dolina sunca, serija
15:15 Novi klinci s Beverly
Hillsa, serija za mlade
15:55 Simpsoni ,
humoristična serija
16:20 Top Gear ,
dokumentarna serija
17:25 Hokej na ledu, KHL
liga: Medveščak Zagreb
- ?, prijenos
18:00 Sopot: Svjetsko
dvoransko prvenstvo u
atletici, prijenos
21:30 Čovjek koji je
pobijedio Amazonu,
dokumentarni film
23:10 Namještajka,
američki film
00:35 Izbor za barmena
godine, dokumentarna
serija
01:00 Lewis , serija
02:30 Garaža: Žen
03:00 Noćni glazbeni
program

06:00 RTL Danas, (R)
06:45 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
07:35 Phineas i Ferb,
animirana serija
08:50 Sofija Prva, animirana
serija
09:15 TV prodaja
09:30 Učilica, kviz za djecu
10:05 TV prodaja
10:20 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija (R)
11:10 TV prodaja
11:25 Malcolm u sredini,
humoristična serija
12:00 Malcolm u sredini,
humoristična serija
12:25 Malcolm u sredini,
humoristična serija
12:55 TV prodaja
13:10 Rokerice, igrani film,
glazbeni/ komedija
15:15 Muška stvar, film,
romantična komedija
16:30 RTL Vijesti
16:40 Muška stvar, film,
romantična komedija
17:25 Jezikova juha, reality
show
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
20:00 Nezaustavljivi -
TV premijera, igrani
film, akcijski triler
21:50 Nemoguća misija,
igrani film, akcijski
00:00 Piranha 3D - TV
premijera, igrani film,
komedija/ horor
01:40 Astro show, emisija
uživo
02:40 RTL Danas, (R)
03:25 Kraj programa

**NEDJELJA
9.3.2014.**

07:03 Lijepom našom:
Pečuh
08:18 Radosni duh,
britanski film - Zlatna
kinoteka
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Press klub
11:00 Ubojstvo, napisala je
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:02 Mir i dobro
15:35 Pošteno i prema
zakonu , serija
16:17 Azijske razglednice -
U gradu Taj Mahala,
dokumentarna serija
16:44 I to je Hrvatska: (R)
17:00 Vijesti
17:17 Vrtlarica

17:44 Fotografija u Hrvatskoj
17:58 Gospodica Marple, serija
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 6/45
20:12 Potjera, kviz
21:05 Stipe u gostima, humoristična serija
21:40 Damin gambit: Branka Šulc
22:25 Dnevnik 3
23:00 Klasika mundi
00:00 Radosni duh, britanski film (R)
01:32 Press klub
02:17 Nedjeljom u 2 (R)
03:17 Damin gambit: Branka Šulc
03:59 I to je Hrvatska: (R)
04:11 Vijesti iz kulture
04:18 Mir i dobro
04:48 Plodovi zemlje (R)
05:38 Rijeka: More
06:08 Vrtlari

04:43 Najava
04:46 Labirint (R)
05:31 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
06:12 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
06:57 Moomini, crtana serija
07:22 Tintinove pustolovine, crtana serija
07:47 Zvonko u Zemlji igračaka, crtana serija
07:57 Vatrogasac Sam, crtana serija
08:07 Gladijatorska akademija, crtana serija
08:32 Mowgli, crtana serija
08:57 Tajni dnevnik patke

Matilde: Kućni ljubimci
09:10 Laboratorij na kraju svemira: Barometar
09:25 Kranjska Gora: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 1. vožnje
10:00 Krk: Misa, prijenos
11:00 Biblija
11:10 Pozitivno
12:00 Zagrebačke pahuljice, reportaža
12:25 Kranjska Gora: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 2. vožnje
13:50 Paraolimpijske igre Soči 2014., snimka
14:10 Magazin LP
14:35 Uoči SP, Brazil 2014. - dokumentarna serija
15:00 Nedjeljom lagano
16:00 Sopot: Svjetsko dvoransko prvenstvo u atletici, prijenos
16:55 Rukomet - SEHA liga: Nexa - Partizan, 1. poluvrijeme
17:35 Sopot: Svjetsko dvoransko prvenstvo u atletici
17:45 Rukomet - SEHA liga: Nexa - Partizan, 2. poluvrijeme
18:30 Košarka, ABA Liga: Cibona - MZT, prijenos
19:15 Sopot: Svjetsko dvoransko prvenstvo u atletici
19:25 Košarka, ABA Liga: Cibona - MZT, prijenos
20:20 Sedmorica veličanstvenih, američki film
22:25 Večer s Joolsom Hollandom
23:25 Whitechapel, serija
00:15 Whitechapel, serija

HTV1 10. ožujka 2014. 23.25 DOBRI DUH ZAGREBA (Ritam zločina), hrvatski film

Triler s elementima fantastike. Kad na vrata njegove trošne kuće u zagrebačkom Trnju pokuca sredovječni Fabijan (Fabijan Šovagović), povučeni Ivica (Ivica Vidović) ga pristane primiti kao podstanara. Ivica je nastavnik povijesti i zemljopisa u jednoj osnovnoj školi, a Fabijan mu se predstavi kao umirovljeni geometar koji se iz hobija strastveno bavi statističkim proračunima. On pedantno bilježi svaki zločin na Trnju i u Zagrebu i tvrdi da je sposoban utvrditi ritam zločina te predvidjeti kad će se dogoditi i gdje. Ivica mu isprva ne vjeruje, no počne se predomišljati kad Fabijan ubrzo točno predvidi nekoliko zločina u susjedstvu. Dok Ivica polako obnavlja vezu s ne-

kadašnjom djevojkom Zdenkom (Božidarka Frait), zabrinuti Fabijan počne tvrditi da je ritam zločina ozbiljno narušen i da će se u njihovom kvartu uskoro dogoditi ubojstvo...

Izvršna i nagrađivana triler/drama s elementima fantastike »Ritam zločina« (1981.), koju mnogi drže najboljim hrvatskim filmom svih vremena, sjajan je prvijenac Zorana Tadića (1941.-2007.), možda najvećeg i najznačajnijeg žanrovskog redatelja u hrvatskoj kinematografiji. Snimljen prema priči »Dobri duh Zagreba« iz istoimene zbirke kratkih priča Pavla Pavličića, film izvorno i nosi taj naslov koji je naveden na njegovoj špici, no vrlo brzo nakon premijere postao je poznat pod naslovom »Ritam zločina«. To je i logično, jer je Zoran Tadić znatno izmijenio Pavličićev predložak, uvešći u priču nepostojeće likove Ivicu i Zdenku te znatno izmijenivši završnicu.

01:05 Gregorian, snimka koncerta
02:25 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, (R)
06:25 Phineas i Ferb, animirana serija
07:40 Svemoguća Spider man, animirana serija
08:30 TV prodaja
08:45 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
09:35 TV prodaja
09:50 Lice s naslovnice, dokumentarna serija (R)
10:40 TV prodaja
10:55 Malcolm u sredini, humoristična serija
11:25 Malcolm u sredini, humoristična serija
11:55 Malcolm u sredini, humoristična serija

12:25 TV prodaja
12:40 Golf klub, igrani film, komedija
14:30 Nezaustavljivi, igrani film, akcijski triler (R)
16:20 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
16:30 RTL Vijesti
16:40 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
17:35 RTL Extra Magazin, showbiz emisija
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
21:00 Sulejman Veličanstveni, povijesna dramska serija
21:50 Lice s naslovnice, dokumentarna serija
22:45 CSI: Miami, kriminalistička serija
23:40 CSI: Miami, kriminalistička serija

00:30 CSI: Miami, kriminalistička serija
01:25 Astro show, emisija uživo
02:25 Zemlja tigrova, igrani film, drama
04:05 RTL Danas, (R)
04:50 Kraj programa

**PONEDJELJAK
10.3.2014.**

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:18 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:13 Alpe iz zraka: Vrtoglave visine, dokumentarna serija
11:05 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga

UZGOJIVAČNICA KUNIĆA

industrijskih hibrida hajkol i panon bijelih

Tijekom cijele godine prodaje priplodna grla starosti 3 mjeseca - ranostasni (u priplod idu s 3,5 mjeseca), plodni (6-8 legala godišnje po 8-15 komada), brzorastući (s 3 mjeseca imaju preko 3 kg)

Informacije: **Ans** 064 238 00 88
Stanišić, M. Paradine 139.

cijena: **20 eura hajkol**
15 eura panon

12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim, telenovela
13:20 Glas domovine
13:45 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža: Treća dob - emisija za umirovljenike
15:20 Gabrijel, serija
16:02 Gorski liječnik, serija
17:00 Vijesti
18:20 Potrošački kod
18:50 Provodi i sprovodi, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:07 TV Bingo
20:30 Hrana kao lijek: Gljive, dokumentarna serija
21:00 Fokus
22:00 Mamutica, serija
22:50 Dnevnik 3
23:25 Dobri duh Zagreba (Ritam zločina) - ciklus hrvatskog filma
00:55 Što vas žulja?
01:35 Društvena mreža: Treća dob - emisija za umirovljenike
02:10 Potrošački kod (R)
02:40 Fokus
03:35 Jezik za svakoga (R)
03:45 Vijesti iz kulture
03:52 Glas domovine
04:17 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
04:42 Hrvatska uživo
05:42 Ljubav u zaleđu, serija

05:25 Najava
05:28 Alisa, slušaj svoje srce
06:10 Alisa, slušaj svoje srce
06:55 TV vrtić
07:05 Crtani film
07:12 Čarobna ploča
07:25 Jura iz džungle
07:50 Action Man, serija
08:15 Obična klinka, serija
08:37 Olujni svijet, serija
09:00 Školski sat: Istra
09:30 Notica: Oboa
09:45 Briljanteen
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Uredite svoj životni prostor
11:30 Ideje za uređenje prostora
11:55 Hotel dvorac Orth
12:40 Kruh i peciva Paula
Hollywooda, dokumentarna serija
13:20 Smrtonosna uloga, kanadski film
14:50 Edgemont, serija
15:15 Whistler, serija

16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat: Istra
17:00 Notica: Oboa
17:15 Uredite svoj životni prostor
17:40 Ideje za uređenje prostora
18:10 Svaki dan dobar dan: Mama me ostavila
18:50 Dr. Oz, talk show
19:40 Čarobna ploča
20:00 Gustav, crtani film
20:05 Svačionica: Macola, talk-show
20:55 Top Gear, dokumentarna serija
22:00 Carstvo poroka, serija
22:55 CSI Miami, serija
23:40 Spirala zločina, serija
00:30 Seks i grad, humoristična serija
01:00 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
06:35 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
07:00 Moji džepni ljubimci
07:15 Virus attack
07:30 Ne brini za mene, dramska serija (R)
08:55 Sulejman Veličanstveni, 09:55 TV prodaja
10:10 Sulejman Veličanstveni, 11:25 RTL Extra Magazin, showbiz emisija (R)
12:15 Pet na pet, kviz (R)
13:25 Ne brini za mene, dramska serija
14:25 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica (R)
15:30 Villa Maria, serija
16:30 RTL Vijesti
16:45 Cobra 11, serija
17:35 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Dvostruki udar, igrani film, akcijski
23:10 Cobra 11, serija (R)
00:05 RTL Vijesti, informativna emisija
00:30 Lice s naslovnice, dokumentarna serija (R)
01:20 CSI: Miami, serija (R)
02:10 Astro show
03:10 CSI: Miami, serija
03:55 RTL Danas, (R)
04:40 Kraj programa

**UTORAK
11.3.2014.**

06:37 Najava

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:13 Alpe iz zraka: Duš kraljevskih putova, dokumentarna serija
11:05 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Reporter: Hazaribagh, otrovna koža
14:10 Jezik za svakoga
14:20 Vijesti iz kulture (R)
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
15:30 Dokumentarna reportaža
16:00 Gorski liječnik, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:20 Pravilo 72
18:50 Provodi i sprovodi, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:07 Potjera, kviz
20:57 Hotel Europa, dokumentarni film
21:55 Mamutica, serij
22:45 Dnevnik 3
23:20 Putem europskih fondova
23:35 Remek-djelo ili zlodjelo, dok. serija
00:35 R.Marinković: Albatros, snimka kazališne predstave
02:25 Što vas žulja?
03:05 Društvena mreža
03:50 Dokumentarna reportaža
04:20 Duhovni izazovi (R)
04:50 Hrvatska uživo
05:50 Ljubav u zaleđu, serija

05:26 Najava
05:29 Alisa, slušaj svoje srce
06:11 Alisa, slušaj svoje srce
06:56 TV vrtić
07:06 Crtani film
07:11 Ninin kutak
07:16 Danica
07:21 Profesor Baltazar
07:26 Animanijaci
07:51 Action Man, serija
08:13 Obična klinka, serija
08:36 Olujni svijet, serija
09:00 Školski sat: Ljudsko tijelo - hormonska regulacija + Priče iz Hrvatskog prirodoslovnog muzeja: Zvijeri
09:35 Navrh jezika: Misija

09:45 Svaki dan dobar dan: Život u tuđem tijelu (R)
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Uredite svoj životni prostor
11:30 Ideje za uređenje prostora
11:55 Hotel dvorac Orth
12:40 Kruh i peciva Paula
Hollywooda, dokumentarna serija
13:09 Glazba, glazba
13:25 Taksijem do Kanade, američki film
14:50 Edgemont, serija
15:15 Whistler, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat: Ljudsko tijelo - hormonska regulacija + Priče iz Hrvatskog prirodoslovnog muzeja: Zvijeri
17:05 Navrh jezika
17:25 Hokej na ledu, KHL liga: Medveščak Zagreb - ?, prijenos
19:40 Ninin kutak
19:45 Danica
19:50 Profesor Baltazar
20:00 Crni ponedjeljak, američki film
21:45 Carstvo poroka, serija
22:40 Zakon i red: UK, serija
23:25 Spirala zločina, serija
00:15 Seks i grad, serija
00:45 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, (R)
06:35 Ben 10: Ultimate Alien
07:00 Moji džepni ljubimci
07:15 Virus attack
07:30 Ne brini za mene, dramska serija (R)
08:40 TV prodaja
08:55 Snažne žene, serija
09:50 TV prodaja
10:05 Villa Maria, serija (R)
11:00 TV prodaja
11:15 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:10 Pet na pet, kviz (R)
13:00 TV prodaja
13:15 Ne brini za mene, dramska serija
14:25 Tajne, serija (R)
15:30 Villa Maria, serija
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:45 Cobra 11, akcijska serija
17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Tajne, dramska serija
21:10 Dečko moje djevojke, igrani film, romantična komedija

22:45 Cobra 11, akcijska serija (R)
23:40 RTL Vijesti
00:05 Dvostruki udar, igrani film, akcijski (R)
01:55 Astro show, emisija uživo
02:55 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

**SRIJEDA
12.3.2014.**

06:37 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:13 Alpe iz zraka: Bujna ispaša, dok. serija
11:05 Što vas žulja?
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Reporter: Kravato blago - trgovina antikviteta
13:45 Reporter: Spaljivanje zemnog plina - profit na račun okoliša
14:15 Jezik za svakoga
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Gorski liječnik, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:20 Eko zona
18:50 Provodi i sprovodi, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 7/39
20:12 Hrvatsko vođeno blago: Sjeverni Velebit, dokumentarna serija
21:05 Paralele
21:35 Pola ure kulture
22:05 Mamutica, serija
22:55 Dnevnik 3
23:30 Le Havre, finsko-francusko-njemački film - Ciklus Kino Europa
01:00 Što vas žulja?
01:40 Društvena mreža
02:55 Prekid programa radi redovnog održavanja
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

05:20 Najava
05:23 Alisa, slušaj svoje srce
06:05 Alisa, slušaj svoje srce
06:50 TV vrtić
07:00 Crtani film

07:05 EBU drama za djecu
07:20 Animanijaci
07:45 Action Man, serija
08:10 Obična klinka, serija
08:32 Olujni svijet, serija
08:55 Školski sat:

Funkcioniranje u timu
09:25 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - spust (M), prijenos
10:45 Dr. Oz, talk show
11:25 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - spust (Ž), prijenos
12:50 Jednostavna jela Rachel Allen, dokumentarna serija
13:20 Ljubav zauvijek, američki film (R)
14:50 Edgemont, serija
15:15 Whistler, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat:
Funkcioniranje u timu
17:00 Izazovi: Ribica, izraelski dokumentarni film
17:15 Uredite svoj životni prostor
17:40 Ideje za uređenje prostora
18:10 Svaki dan dobar dan: Asertivnost
18:50 Dr. Oz, talk show
19:30 TV vrtić (R)
19:40 EBU drama (R)
20:00 Nogomet, LP - emisija
20:35 Nogomet, LP: Barcelona - Manchester, prijenos
22:30 Nogomet, LP - emisija i sažeci
23:15 Spirala zločina, serija
00:05 Seks i grad, serija

00:35 Noćni glazbeni program

05.50 RTL Danas, (R)
06.35 Ben 10: Ultimate Alien
07.00 Moji džepni ljubimci
07.15 Virus attack
07.30 Ne brini za mene, dramska serija (R)
08.40 TV prodaja
08.55 Snažne žene, serija
09.50 TV prodaja
10.05 Villa Maria, serija (R)
11.00 TV prodaja
11.15 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.10 Pet na pet, kviz (R)
13.15 Ne brini za mene, dramska serija
14.25 Tajne, serija (R)
15.30 Villa Maria, serija
16.30 RTL Vijesti
16.45 Cobra 11, serija (R)
17.35 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Tajne, dramska serija
21.10 Kost, serija
22.05 Kost, serija
23.00 Cobra 11, serija (R)
23.55 RTL Vijesti
00.25 Dečko moje djevojke, film, romantična komedija (R)
01.50 Astro show
02.50 RTL Danas, (R)
03.35 Kraj programa

**ČETVRTAK
13.3.2014.**

06:37 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:13 Alpe iz zraka: Blijede planine, dokumentarna serija
11:05 Što vas žulja?
11:45 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Reporter: Misija je uspela
13:45 Reporter: Tajni rat bespilotnim letjelicama
14:10 Abeceda zdravlja
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Gorski liječnik, serija
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:20 Turistička klasa
18:50 Provodi i sprovodi, humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:07 Večer na 8. katu
20:57 Labirint
21:45 Naše majke, naši očevi - serija
22:40 Dnevnik 3
23:15 Drugi format
23:55 Portreti: Miše Martinović

00:42 Što vas žulja?
01:22 Društvena mreža
02:37 Labirint
03:22 Abeceda zdravlja (R)
03:32 Drugi format
04:12 Turistička klasa
04:42 Hrvatska uživo
05:42 Ljubav u zaleđu, serija

05:20 Najava
05:23 Alisa, slušaj svoje srce
06:05 Alisa, slušaj svoje srce
06:50 TV vrtić
07:00 Crtani film
07:06 Laboratorij na kraju
07:15 Profesor Baltazar
07:20 Animanijaci
07:45 Action Man, serija
08:10 Obična klinka, serija
08:32 Olujni svijet, serija
08:55 Školski sat: Vjerojatno i nevjerovatno
09:25 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - superG (M), prijenos
10:40 Dr. Oz, talk show
11:25 Lenzerheide: Svjetski skijaški kup - superG (Ž), prijenos
12:45 Jednostavna jela Rachel Allen, dokumentarna serija
13:10 Čiribu-čiriba, australski film
14:45 Edgemont, serija
15:15 Whistler, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat: Vjerojatno i nevjerovatno
17:00 Kokice

17:15 Svaki dan dobar dan
17:55 Kuhajmo zajedno
18:00 Paraolimpijske igre Soči 2014., snimka
18:25 Hokej na ledu, KHL liga: Medveščak Zagreb - ?, prijenos
21:00 Nogomet, EL: Tottenham - Benfica, prijenos
22:55 Nogomet, EL - sažeci
23:25 Spirala zločina, serija
00:15 Seks i grad, serija

06.05 RTL Danas, (R)
06.50 Ben 10: Ultimate Alien
07.15 Moji džepni ljubimci
07.30 Virus attack
07.45 Ne brini za mene
09.10 Snažne žene, serija
10.05 Villa Maria, serija
11.15 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.10 Pet na pet, kviz (R)
13.15 Ne brini za mene
14.25 Tajne, serija (R)
15.30 Villa Maria, serija
16.30 RTL Vijesti
16.45 Cobra 11, serija
17.35 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Tajne, dramska serija
21.10 Lančana reakcija
23.05 Cobra 11, serija (R)
00.05 RTL Vijesti
00.30 Kost, serija (R)
01.15 Kost, serija (R)
02.05 Astro show, uživo
03.05 RTL Danas, (R)
03.45 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjedok« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19.00 - 19.30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19.30 - 20.00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20.00 - 20.30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota
• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 'Vojvodanski tjedan'
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice

Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 42 13; 487 45 55 F: +381 21 557 074; 456 986

Ounz@vojvodina.gov.rs

Temeljem članka 3. Odluke o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine za dotacije organizacijama etničkih zajednica (»Službeni list APV« broj: 5/2006), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice raspisuje

NATJEČAJ

za dotacije organizacijama etničkih zajednica
u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini

Natječaj se raspisuje za sufinansiranje redovite djelatnosti, projekata i organiziranje manifestacija, kao i nabave opreme i investicijska ulaganja organizacija etničkih zajednica s teritorija Autonomne Pokrajine Vojvodine **u 2014. godini.**

I. RASPODJELA SREDSTAVA

Natječaj se raspisuje na ukupan iznos od 31.500.000,00 **dinara.**

Nacionalna zajednica	Ukupan iznos sredstava za organizacije etničkih zajednica
Mađari	15.120.000,00
Hrvati	3.130.000,00
Slovaci	3.130.000,00
Rumunji	2.330.000,00
Romi	1.860.000,00
Rusini	1.200.000,00
Bunjevci	1.100.000,00
Makedonci	680.000,00
Ukrajinci	424.000,00
Nemci	296.000,00
Česi	130.000,00
Aškalije	100.000,00
Egipćani	100.000,00
Grci	100.000,00
Ostali	1.800.000,00
Ukupno	31.500.000,00

II. UVJETI NATJEČAJA

Rok za podnošenje prijava je 15. travanj 2014. godine.

Na natječaj se mogu prijaviti isključivo registrirane pravne osobe – organizacije i udruge pripadnika etničkih zajednica sa sjedištem na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, čija se djelatnost zasniva na očuvanju i njegovanju nacionalnog i kulturnog identiteta ili čija se djelatnost zasniva na očuvanju i unapređenju međunacionalne tolerancije.

Na Natječaj se ne mogu prijavljivati izravni i neizravni proračunski korisnici.

Neće se uzimati u razmatranje nepravodobne i nepotpune ili nepravilno popunjene prijave, prijave koje nisu podnijete od strane ovlaštenih osoba, kao ni prijave koje nisu predmet Natječaja.

Neće se uzimati u razmatranje prijave od strane aplikanta kojima su dodijeljena sredstva temeljem prethodnih natječaja Tajništva, a

nisu izmirili preuzete obveze po tim natječajima ili nisu pravodobno, do isteka roka za prijavu po ovom natječaju, zatražili od Tajništva produljenje roka za realiziranje sredstava dobivenih temeljem ranijih natječaja Tajništva.

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice zadržava pravo da od podnositelja prijave po potrebi zatraži dodatnu dokumentaciju i informacije ili iziđe na lice mjesta, odnosno da za dodjelu sredstava odredi ispunjenje dodatnih uvjeta;

Tajništvo nije obvezno obrazložiti svoje odluke;

Protiv ovih odluka Tajništva ne može se uložiti pravni lijek;

Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju.

III. NAČIN APLICIRANJA

Prijave se podnose **u dva primjerka, s dvije izjave ovjerene i potpisane od strane ovlaštene osobe podnositelja prijave**, isključivo na natječajnim obrascima Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija s uputama i pravilima može se preuzeti od ponedjeljka 3. ožujka 2014. godine u prostorijama Tajništva ili na web adresi www.ounz.vojvodina.gov.rs

Uz prijavu se obvezno podnosi:

Službeni dokaz o registraciji organizacije

Potvrda o poreznom identifikacijskom broju

Službeni dokaz o otvorenom računu u banci

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne manjine koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (zgrada Vlade APV) ili se upućuju poštom na adresu:

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje,
upravu i nacionalne zajednice
21000 Novi Sad

Bulevar Mihaila Pupina 16.

ZA NATJEČAJ

Rezultati natječaja se objavljuju na službenoj web adresi Tajništva.

Pokrajinski tajnik

Mgr. Deli Andor v.r.

(mr Andor Deli)

IVAN JANKOVIĆ, SVESTRANI SPORTAŠ IZ SOMBORA

Niti jedan dan bez treninga

Atletika, triatlon, aikido, veslanje, skvoš i mali nogomet. Sve su to sportovi kojima se natjecateljski ili rekreativno bavi *Ivan Janković*. Ovaj dvadesetsedmogodišnji Somborac, master inženjer zaštite okoliša svakodnevno najmanje jedan sat posvećuje sportu, koji je sastavni dio njegova života.

Razgovor počinjemo od sporta u kome natjecateljski Ivan najviše sudjeluje, a to je atletika, preciznije maratonsko trčanje. Aktivna

je član Atletskog rekreativnog kluba »Somaraton« kao trkač, a svoj doprinos daje i u organiziranju »Somborskog maratona« i ultramaratona »Sombor – Baja«, na kojem je prošle godine i sam trčao. »To je dionica od 60,1 km i istrčao sam je za 6 sati i 34 minute. Bilo je teško s obzirom da je ultramaraton održan u kolovozu, da je to bio jedan od najtoplijih dana, i da smo krenuli u podne iz Baje. Najteža mi je bila dionica od Berega do Koluta. Bilo je toliko

toplo da su mi bukvalno stopala uranjala u asfalt. No, imao sam jaku volju i izdržao. Posljedice tog maratona imam i dalje, tako da ove godine tu ultramaratonsku utrku neću trčati«, priča nam Ivan, koji je sa svojim klupskim prijateljima već počeo pripreme ovogodišnjeg »Somborskog maratona« na kome se očekuje oko 300 natjecatelja, a bit će održan 25. svibnja.

MARATONAC

Ivan je do sada imao nekoliko značajnih maratonskih utrka. Prije dvije godine na »Beogradskom maratonu« bio je najbolje plasirani somborski natjecatelj i oborio je osobni rekord istrčavši tu utrku

povezati te tri plemenite discipline. Nekih velikih natjecateljskih ambicija u tom sportu nemam, jer sam fokusiran na maratonske utrke«, kaže ovaj svestrani sportaš. Razgovor nastavljamo aikidom, jer je Ivan član Aikido kluba »Dan« u Somboru i nositelj zelenog pojasa. Plan mu je ove godine položiti za plavi pojas, za dvije za braon, a za jedno pet godina, kaže, možda bude i majstor. Ivan je dva puta bio i član veslačke momčadi HKUD-a »Vladimir Nazor« »Salašari somborski« na maratonu lađa na Neretvi. Prvi put veslao je cijelu utrku, a drugi put bio je zamjena. Iz Metkovića nosi lijepa iskustva i nada se da će i ove godine biti dio veslačkog tima.

Cilj mu je istrčati »Lisabonski maraton«, jer je to jedan od najvećih i najposjećenijih maratona u svijetu

za 3 sata i 33 minute. Prošle godine sudjelovao je na »Krakovskom maratonu« u Poljskoj.

»Što se tiče planova za ovu godinu, 9. ožujka idem na maraton u Italiju, koji se održava na jezeru Mađore. Trčat ću polumaraton i čast mi je što ću biti predstavnik Sombora, kao jedini natjecatelj iz našeg grada i jedan od četiri natjecatelja iz Srbije«, kaže Ivan. Njegova želja je da krajem ožujka ode na ultramaraton u Podgoricu. Tu je zatim u travnju »Beogradski maraton«, a nada se da će polovicom svibnja stići i do Skoplja, gdje se trči polumaraton. Na naš upit koji mu je to veliki cilj, kada je riječ o maratonskom trčanju, bez razmišljanja odgovara da istrči »Lisabonski maraton«, jer je to jedan od najvećih i najposjećenijih maratona u svijetu, zatim da ode na maratone u Berlin i London.

TRIATLON, AIKIDO I VESLANJE

Odnedavno Ivan se bavi i triatlonom. Za one neupućene to je kombinacija trčanja, vožnje bicikla i plivanja. »Sudjelovao sam na natjecanju u Somboru. Ostvario sam solidan rezultat i bio sam zadovoljan, jer sam uspio

TATIN UTJECAJ

Skvošom i malim nogometom Ivan se bavi rekreativno, a sportu dnevno posvećuje minimum jedan sat. »To je za mene eliksir i bez toga ne mogu. Prije svega, to je jedna zdrava navika. Kada ustanem prvo što pomislim je da ću odraditi trening. Uz sport ide i zdrava prehrana i dosta sna, jer je san najvažniji za oporavak mišića«, kaže naš sugovornik.

Ivanov otac *Vinko Janković* poznat je kao veliki ljubitelj sporta i iako se nije profesionalno bavio novinarstvom izvještavao je, a i danas izvještava sa sportskih dešavanja iz Sombora, pa Ivana zato i pitamo koliko je to utjecalo na njega. »Mnogo je to utjecalo na mene, jer tata se javljao bukvalno sa svih terena i svaki sport je za mene bio zanimljiv«, kaže Ivan, koji je osim ovih nabrojanih sportova kao osnovac trenirao i košarku. U vrijeme studija u Novome Sadu nije bilo puno vremena za bavljenje sportom, ali je trenirao rekreativno na tartan stazi na dunavskom keju u Novom Sadu. Po povratku u Sombor aktivno se uključuje u nekoliko klubova i eto gornje priče.

Zlata Vasiljević

POGLED S TRIBINA

Alen Halilović

Prije nekoliko dana odjeknula je velika transfer bomba, a njezina medijska eksplozija nadjačala je gotovo sve hrvatske nogometne vijesti. Talentirani nogometaš Dinama i mlade hrvatske reprezentacije Alen Halilović (17) prelazi u redove jednog od najvećih klubova svih vremena, Barcelone. Prema nepotvrđenim navodima spekulira se o 10 milijuna eura odštete Dinamu plus 5 milijuna kada izbori status prvotimca, a ovaj pokusni ugovor ima rok trajanja 3 godine. Mladani vezist trebao bi biti priključen B momčadi, tzv. inkubatoru budućih plavo-crvenih zvijezda i igrajući u Segundi (Druga liga) usavršavao

bi svoj talent i pripremao se za veliku scenu momčadi za koju su igrali samo najbolji od najboljih nogometaša svijeta. Poput Maradone, Ronalda, Stoichkova, Romaria, sve do najboljih nogometaša novog milenija - Messija, Ibrahimovića, Eto'oa, i jednog od najboljih hrvatskih nogometaša svih vremena Roberta Prosinečkog. Upasti u prvu momčad blau-grane san je svakog nogometaša (izuzev ako nije zagriženi Realovac), a kako se čini Alen ga već počinje uveliko i realno (nije fan Reala) sanjati. Još kada upadne među Xavija, Iniestu, Neimara i kralja Lea, a sigurno hoće jer je u pitanju zbilja veliki nogometni talent, Hrvatska će se zbilja imati čime ponositi. Mnogi skeptici će naravno izraziti sumnju u ovakav scenarij, navodeći brojne primjere u kojima su mladi igrači sagorjeli u velikim momčadima, niti ne dočekavši priliku unatoč unosnim probnim ugovorima (primjer Igora Jovičevića u Real Madridu) ili minimalnim minutažama (Jedvaj u Romi, Kovačić u posljednje vrijeme u Interu). Ali, ovoga puta bi trebala biti posve drugačija stvar. Barcelona je već desetljećima riznica talenata koji nakon školovanja u La Massiji (omladinska škola) diplomiraju nastupom za prvu momčad, a Halilović je njen novi učenik.

I tako Hrvatska opet ima nogometaše u oba najveća španjolska (i svjetska) kluba - Real (Šuker, Jarni) i Barcelona (Prosinečki, Vučević). Luka Modrić je neizostavni dio novih madridskih Galactica, dok Alen Halilović započinje svoj zvjezdani put.

Sretno Alene

D. P.

NOGOMET

Pobjede vodećih

Dinamo je rutinirano svladao Lokomotivu (2:1), dok je Hajduk bio uvjerljiv protiv Slavena (3:0) pa je bodovna razlika u korist Zagrepčana ostala na istih šest bodova.

Ostali rezultati 24. kola 1. HNL : Zadar – Hrv. dragovoljac 0:4, Rijeka – Split 4:1, Osijek – Istra 1961 0:1

Tablica: Dinamo 56, Hajduk 50, Rijeka 45, Lokomotiva 39, Istra 1961 35, Split 34, Zadar 23, Slaven 18, Osijek 15, Hrv. dragovoljac 13

KOŠARKA

Zadar bolji od Cibone

Pomalo neočekivano posljednjeplasirana momčad ABA lige Zadar svladao je Cibonu (59:53) i bacio je na peto mjesto, dok je Cedevita sigurnom pobjedom protiv Olimpije (75:60) utvrdila svoje drugo mjesto. Zadrani su pobjedom pobjegli s posljednjeg mjesta i sada su trinaesti sa samo bodom manjka do sigurne zone.

ATLETIKA

Hrvatski rekord Sandre Perković

Bacivši disk na dužinu od 70,51 m na Zimskom prvenstvu Hrvatske u Splitu, najbolja hrvatska i svjetska bacačica Sandra Perković postavila je novi hrvatski rekord, ali i zabilježila najbolji svjetski rezultat u posljednjih 25 godina. Svjetski rekord, pomalo nestvarni, drži nekdašnja istočnonjemačka reprezentativka Gabriele Reinsch sa 76,80 m postavljenih 1988. godine u Neubrandenburgu.

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Robert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Mijenjam 2 jutra zemlje i salaš u Ljutovu za garsonjeru u Subotici. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno T-500 krušno, T- 400, čisto i T- 400 oštro. Po narudžbi pečem domaće kruh. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem boiler 10 litara, aspirator i električnu biciklu malu. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem kuću-vikendicu na obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Prodajem kuću u Gornjem Tavankutu, 120 m², sendvič zid, etažno grijanje s okućnicom, Tel.: 061 1478823.

Prodajem noviju kuću iza Dudove šume, trosobnu s dvorištem, dodatnim prostorijama i garažom. Cijena po dogovoru. Tel.: 064 2525946.

Prodajem zemlju 5,62 ha od 2 parcele (cca 10 jutara), Šupljak (ko Palić), 3 km iza stare škole, produžetak senčanske ljetnje ceste, uz kanal. Cijena: 63.000 eura. Tel.: 061 2724822 i 063 1648043.

Izdajem opremljen stan veličine 25 m četvornih sa zasebnim ulazom. Ulica Branka Pešića 41, Zemun. Dogovor na broj telefona 011 3077036 ili 011 2104257.

Odmor u Vrbovskoj, otok Hvar, povoljno. Tel.: 063 7139337.

Prodajem 3 motike placa (2 km udaljen) iza Crvenog sela, blizu somborske ceste (10.000 eura) Tel.: 024 532570.

Prodajem starinsku spavaću sobu »čistu sobu«, stol, stolice, razna bunjevačka ruha: sefire, sukna, pregače, marama, ponjave, čaršave, muške čačšire, čizme (br. 43) i sl. Tel.: 024 528682.

Prodajem traktorsku prskalicu RAV 440 eura, zob, starinska klupa, dolaf, ormani. Tel.: 024 532570.

Prodajem dvorišni stan 43 m² u Petrovaradinu. Tel.: 060 5450440.

Prodajem štrikači stroj stolni »Empisal«, skoro nov. Tel.: 5742-136 Odžaci.

Povoljno izdajem manje skladište, podrum i tavanski prostor, veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u subotici. Tel.: 064 9640745.

Prodaje se nov el. štednjak sa ravnom pločom, orahovo stablo, 2 felne s čeličnim prstenovima za kamionsku prikolicu. Tel.: 024 532570.

Naprodaj moderna ekskluzivna prelijeva italijanska vjenčanica, tepih i staze. 024 528682.

Prodajem metalni kavez za gajenje pilića s hranilicama. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem klasični kauč sa naslonom u dobrom stanju ručne izrade, tapacirain. Tel.: 024 453-5319.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. »Novogodišnja akcija« - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064 3467056. www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Prodaje se garaža u sklopu stambene zgrade na Radijalcu, A. M. Tita 26/b s priključkom na grejanje, vodu i struju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem zob, deblo oraha i kruške, muške čačšire i kožne čizme, rojtoš i plišane marama, stol na razvlačenje sa stolicama. Tel.: 024 532-570.

Tečajevi italijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi« VAŽI DO 14.3.2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga
»CROART« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge.
Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC »Bunjevačko kolo«, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8-14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamuzić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić (zsaric@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
(dbpalkovic@hrvatskarijec.rs)
Slavica Mamuzić (novinarka) (smamuzic@hrvatskarijec.rs)
Dražen Prčić (sport i zabava) (dprcic@hrvatskarijec.rs)
Željka Vukov (društvo) (zvukov@hrvatskarijec.rs)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO

Rođenje desetog djeteta!

Svaka je obitelj originalna na neki svoj način, ali Šeferovi su doista posebni. Srdačno su me primili čim sam ih nazvao. Žive u Tavankutu, na samom rubu sela, udaljeni od svakoga, skoro kao da su na salašu. U vrlo skromnom kućerku dočekuje me Ana s djecom. Žarulja je bez lustera, zid popucaao, pod zemljan. Okružuje ih ekstremno siromaštvo. U financijskom

joj očito godi, nije nervozna kao što roditelji znaju biti. Dva dana nakon porođaja već je bila na nogama, kuhala i skrbila za djecu. Što se siromaštva tiče, ne pridaje mu veliku pozornost:

»Djeca nikada nisu bila ni gladna, ni žedna, ni gola, ni bosa. Drago nam je da se i ova beba rodila, narast će. Nismo je planirali, ali se dogodilo. Dok je nas, bit će i za njega. Ni ne

smislu. Ali, ima jedna izreka koja kaže kako si bogat onoliko koliko daješ. Tako gledajući, oni su jako bogati. Na svijet su donijeli deset mladih života i skrbe za njih.

Ana rođena Đatko (71.) žiteljica je Tavankuta od svoje šeste godine. Sa suprugom Ljubomirom (62.) imaju sedam kćeri i tri sina. To su Dajana (15), Dijana (14), Danijela (12), Milan (10), Dejana (8), Dejna (7), Darijana (5), Bojan (4), Diona (3), dok je Miljan rođen 18. veljače. Neku su djecu planirali, neku ne. Ana je ušla u subotičku Bolnicu u posljednji tren. Ušla je u utorak u ponoć, a mali se rodio već nakon 45 minuta!

»Nemam ja 100 eura za abortus i tko zna bih li nakon toga ostala zdrava. Ako me zadesilo, neka se rodi. Čedomorstvo mi ne pada mi na pamet!«, kaže majka. Majčinstvo

mislim na krizu, nemam vremena biti depresivna. Kako je – tako je, situaciju ne mogu popraviti«, kaže Ana.

Kako saznajemo, Ljubina su primanja i socijalna pomoć nedostatni. Ljudi dobre volje pomažu, među njima vjernici na čelu s vlč. Franjom Ivankovićem. Drugi veliki zaštitnik ove obitelji je tavankučanin Marko Berberović, koji im je pomogao da svi dobiju krštenice i zdravstveno osiguranje, da budu prijavljeni.

Šeferovi žive tik do neuređenog deponija. Sada su zbijeni u dva sobička koja griju. Sva djeca pohađaju hrvatske odjele. Pomoć bi im dobro došla. Ljudi dobre volje mogu ih nazvati na telefon 066/5145631 ako im ikako mogu pomoći.

N. Perušić

Deb'o četvrtak

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi moja, jevo baš sad divanimo moj kum Šime i ja kako smo se proveli na fankima i šta kajst – bilo je bome zdravo lipo. Bilo je puno našeg svita, našli se s bivšim šorošanima što su davno, a i ne tako

zdravo davno pobigli u varoš. Imade ko je i moro, a imade ko baš i nije, već napušto zemlju i posto rabadžija – valjda to tako mora bit. Sad smo se latili sićat koliko salaša fali u našim lipim Ivković šoru, a fali bome tušta. Sve je bome lipo još Marija Terezija ucrtala, obiluzila u knjige pod konac, svaka njiva imade svoj broj, a vite sad ove... Niki dan čitam da ne možedu izjesapit koliko imade 'ektara zemlje u državi, av pa to je da čovik pofali od bisnoće. Izgledam da je onda prija tristo lita bijo svit pametniji neg sad, ovi sad bi samo novaca, platetine velike i njima je dabome uvijek »debo« četvrtak, a mi s dvajst 'iljada platom, jal još po di ko i manjom penzijom, e nama je bome uvijek korizma i to ne korizma neg »čista« srida. E moram vam izdivaniti da ne trune u meni – dospijo i ja na red za ovo prijavljivanje poreza, kad je ova gospoja osušila nokte, namistila koji kake bočice po astalu, pita mene zašto sam došo. Kažem ja njozi Faljnīs kaki je red, pa je prijuptam šta me je zvala. »Ta valjda znate, svi mi moramo prijaviti šta imademo, vi paori se pravite taki i taki«, kaže ona. »E vraga ti onog«, mislim se ja... »Slušaj ti curo, da ja tebi kažem, a ti prinesi tim tvojim šefovima, ne pravimo se mi to što si kazla, već ne znademo dokleg ćemo morat ranit ove što fantaziradu, a idedu već dvajs koju godinu kruva zabadavad, ta majkuša mu, dosadilo nam već. Niki dan sam pročitao u novini da svake godine ode svita iz države i to mladog i radnog, toliko da bi osto prazan i Sombor, Subatica i Topola zajedno sa selima i salašima, a vi bi poreze egalizacije i koji-kake fantazije, sram vas bilo. Bolje tu mladež da zadržite, a ne da biže«, velim ja njoj sad već fajin bisan. Ona gleda u me kugod u šarena vrata, pa veli: »Možete ić.« »E tako i triba«, mislim se u sebi. Izletijo sam iz opštine i pravac u mijanu, moro sam popit jedan špricer misto lika za živce, zgrabijo moju biciglu i pravac Ivković šor. Zaboravijo sam kupiti i sitne paprike ovoj mojoj. Kum Šime se smije, pa mi veli: »Eto ti sad kume, osto ne ujavljen.« »Pa šta mi fali oćin, ni moj Bojtar nije nigdi ujavljen, nema ni taj čip pa isto laje, kad se otkine vaća pilež i kupi jaja, pa ne moram bit ni ja. Njemu je još i bolje, zaštićeniji je zakonom, niko ga ne smi dirat, a nas svako da prostiš di stigne. Neg, niki si mi se udrimio, imaš još po čaše, ded izvrni pa da nazdravimo, baš sam se lipo izdivanijo, a i drago mi niki bit vaki diviji, pa makar ne ujavljen«, kažem ja mom kumu. E čeljadi moja, da je to samo nevolja za nas sitne paore lako bi mi, neg ide nama proliće, triba zemlju uraditi, a buđelari prazni, al o tim ćemo drug put. Pozdravlja vas vaš Braniša iz Ivković šora.

Ne zna čeljade jel bi se smijalo jel drečalo

Vrime se malo prolipšalo, pa bać Iva dobar komat dana provede u stražnje-mu dvoru. Posla priko glave, potli zime uvik ništa triba prikucat, latež pokrpit. Jako volji otit međ marvu, kadgoda ga Bela i Šara znadu lipše gledat oči neg ljudi. Eto, nji ka malo pogladiš po glave, lipo ti pogledu, pa ti još i ruku liznu, što se ne bi moglo reć ni za svako čeljade. Bome, š vrimenta na vrime se siti više taki što jim je pružijo ruku ka jim je bilo naj-težje. I lipo su se digli, ni fala nisu kazali, a danas ga š visoka gledu, pa bi mu da vada tu istu ruku odgrizli, samo da možu. Zoto se u poslidnje vrime druži sa sve manje ljudi i sve se više povlači u se i u stražnji dvor. Vi zimski dana ni baš jako išo ni na kartanje, više je ostajo doma. Najviše je gleda televiziju. Bilo dosta toga lipoga, ima puno štacija, pa je uvik našo ništa što volji gledat, al otkako su obnarodovali da ćemo se ope izbirat i televizija mu izašla iz volje. Na svi štacija isto. Cili božji dan vi što vladu i vi što bi vladali misto ti što vladu, samo viču da su oni najbolji i da će se zalagat da vu državu izvedu na pravi put. A ni jedni ne kažu da znadu šta bi i kako tribalo radit. I što mu još najviše tira bis, niko ne kaže šta ima svitu za ponudit, pa da ji zoto i izbirnu, neg svi samo najviše grdu i pljuju po drugima. Te vaj pokro vo, te naj pokro no. A vamo, ka se samo malo okreneš i zaštodiraš, vidiš da već dvajst i niku godinu vu državu na pravi put izvadu svi vi što samo pripovidu da se do sad ni ništa dobro radilo, neg se kralo i da su ni drugi bili strancki nadničari i samo se bogatili. Malo su vladali jedni, malo drugi, znalo se ko š kim može, a š kim ne može, al u zadnji nikoliko izbiranja bać Iva vidi da sad već može svako sa svakim, samo da se ostane vladat. U srce ga ubolo i ka je prvać ošo ko njegovi na koferenciju, pa tamo čo i vidijo da ni oni baš nisu međ sobom jako složni. Već je davno pribolijo što su se izdilili na više partija, al ka je čo da i u ve što je najviše virovo u nju ope ima nikake dilidbe i da sad i od njegovi jedni možu sa svakakima, drugi bi sami, smrklo mu se prid očima. Brog takoga cirkusiranja ne zna jel bi se smijo jel drečo. Zoto više ni ne pali televiziju, ni ne čita novine, a ne žuri ni na koferencije. Sve mu lipše otit u stražnji dvor, unit u štalu, naslonit se na kočak, Taksu pogladit po glave i malo pomazit mačka. Eto, Bela samo što se ni oprasila, pa ščim ositi da je on tude, oma se izvali i čeka da je izdraflje po trbuvu. I Šara je već ko šifoner, sve se nada da će se ope odvojčit, ko i lane. A eno i njezna kćer se razvila u lipu, bokatu junicu, voga lita će i nju pripušćat, pa ako Bog i srića dadu, biće lipe asne. Eto, nuž nji jedino zaboravi i na politiku i na političare.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Hipokrat:** Za oporavak je potrebno vrijeme, ali i uvjeti.
- **Ibn Zafar:** Kad kuješ svoju sreću, ne udaraj bližnje po prstima.
- **Lao Ce:** Tko zna da ne zna – najveći je.

KVIZ

Ico Hitrec

Koje je godine i gdje rođen Ico Hitrec, najbolji hrvatski nogometaš prije Drugog svjetskog rata?
U kojem je klubu započeo igrati nogomet?
S koliko je godina počeo igrati u prvoj momčadi HAŠK-a?
A s koliko godina je debitirao za reprezentaciju Jugoslavije?
Koji ga je susret proslavio?
Za koji inozemni klub je igrao kao jedan od prvih hrvatskih internacionalaca?
Što je nazvano njemu u čast?
Kada je i gdje iznenadno umro Ico Hitrec?

Roden je 13. travnja 1911. godine u Zagrebu.
Počeo je igrati u HŠK Ilirija.
Sa šestnaest godina.
18 godina.
Susret protiv španjolske kada je Zamort dao dva gola.
Igrao je za švicarski Grasshoppers.
Omladinska nogometna škola Dinamo (Hitrec-Kacijan).
Umro je 11. listopada 1946. godine.

Na prelu svako dobija!

VICEVI

Pita prijatelj Ivicu:

- Zašto ti uvijek sjediš na prozoru kada tvoja žena pjeva?
- Da ne misle ljudi kako je tučem!

Govori svekrva mladoj na vjenčanju:

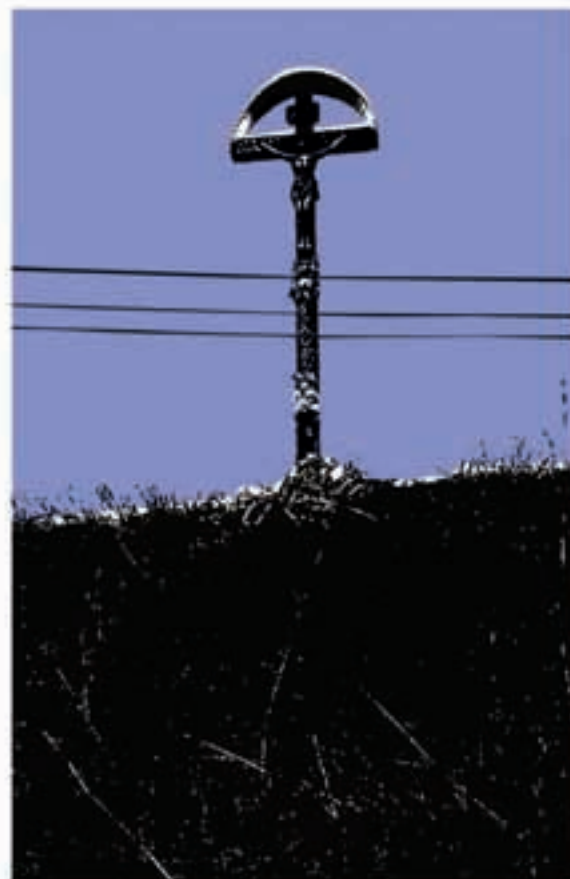
- Nije ti baš lijepa ova vjenčanica!
- A snaha će spremno:
- Nema veze, sljedeća će biti ljepša.

BUNJEVAČKI PUT KRIŽA

S novim križom dočekajmo
ovogodišnji Uskrs!

Kupujući grafiku s motivom križa krajputaša,
pomažete njihovu obnovu!

Okupljajući se oko projekta „Bunjevački Put križa“ čuvamo
svoju vjersku popudbinu i obogaćujemo vjersku praksu!

Grafika kao sredstvo likovnoga izraza razvila se nakon Gutenbergova otkrića tiskarskog stroja. U osnovi je umnožavanje crteža putem matrice. Često je rabljena u povijesti sakralne umjetnosti u svijetu (npr. Rembrandt van Rijn, Albrecht Dürer), a kod nas je posve raritetno zastupljena.

Grafika s motivom križeva krajputaša djelo je **Darka Vukovića**, profesora na Akademiji umjetnosti u Novome Sadu. Riječ je o 7 motiva, koji će biti izrađeni po 90 primjeraka, a svaki će biti otisnut u nekoliko boja. Na taj način željeli smo osvježiti i obogatiti ponudu umjetnina na vjersku tematiku.

**Cijena neuramljene grafike je 1000,00 dinara
(ili 100 Kn/Hrvatska ili 15 Eu/inozemstvo),
a uramljene 1500,00.**

Od toga će organizatori pokriti najosnovnije materijalne troškove, a ostatak novca bit će utrošen za obnovu križeva. Naravno, pojedinci, ali i poduzeća, mogu uplatiti i više...

**OBOGATITE VLASTITU KOLEKCIJU UMJETNINA!
PODRŽITE TAKO OBNOVU DIJELA NAŠE BOGATE
VJERSKE BAŠTINE!**

Uplatu možete izvršiti u na račun: Hrvatska čitaonica,
Bele Gabrića 21, Subotica, „za Bunjevački put križa”,
rač. br. 325-9500900020208-98.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

JP SUBOTICA-TRANS

TELEFON: +381 24/555-466, FAX 556-548,
ta.sutrans@gmail.com www.sutrans.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

**Demokratski savez Hrvata Vojvodine
ovoga puta nastupa za parlamentarne izbore**

16. 03. 2014.

**sa koalicijom koju predvodi Demokratska stranka,
Nova stranka, Bogata Srbija i Udruženi sindikati „Sloga“.**

**ZA DEMOKRATSKU SRBIJU
IZAĐI NA IZBORE**

**Zaokruži
BROJ**

**DEMOKRATSKI
SAVEZ HRVATA
U VOJVODINI**

